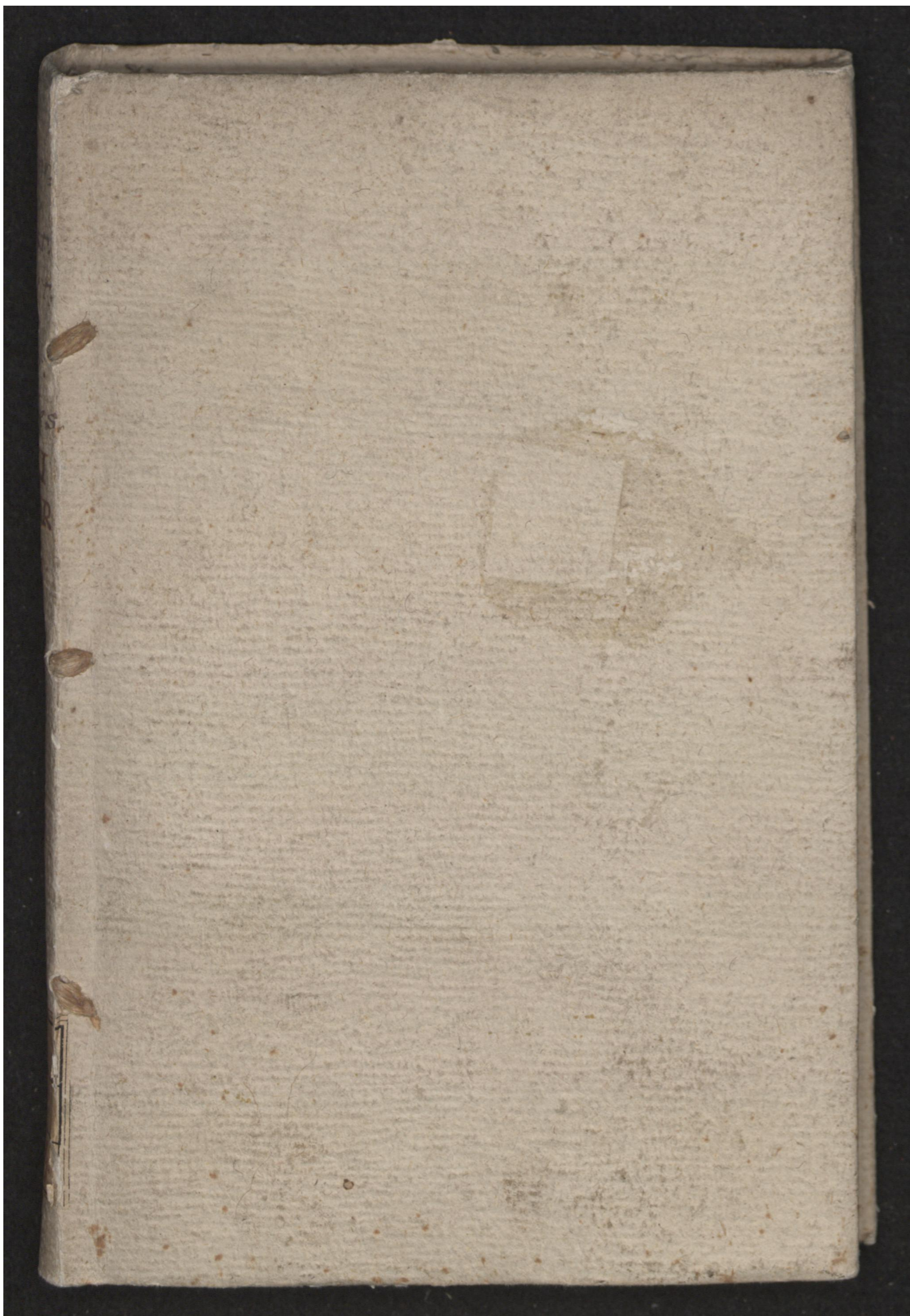
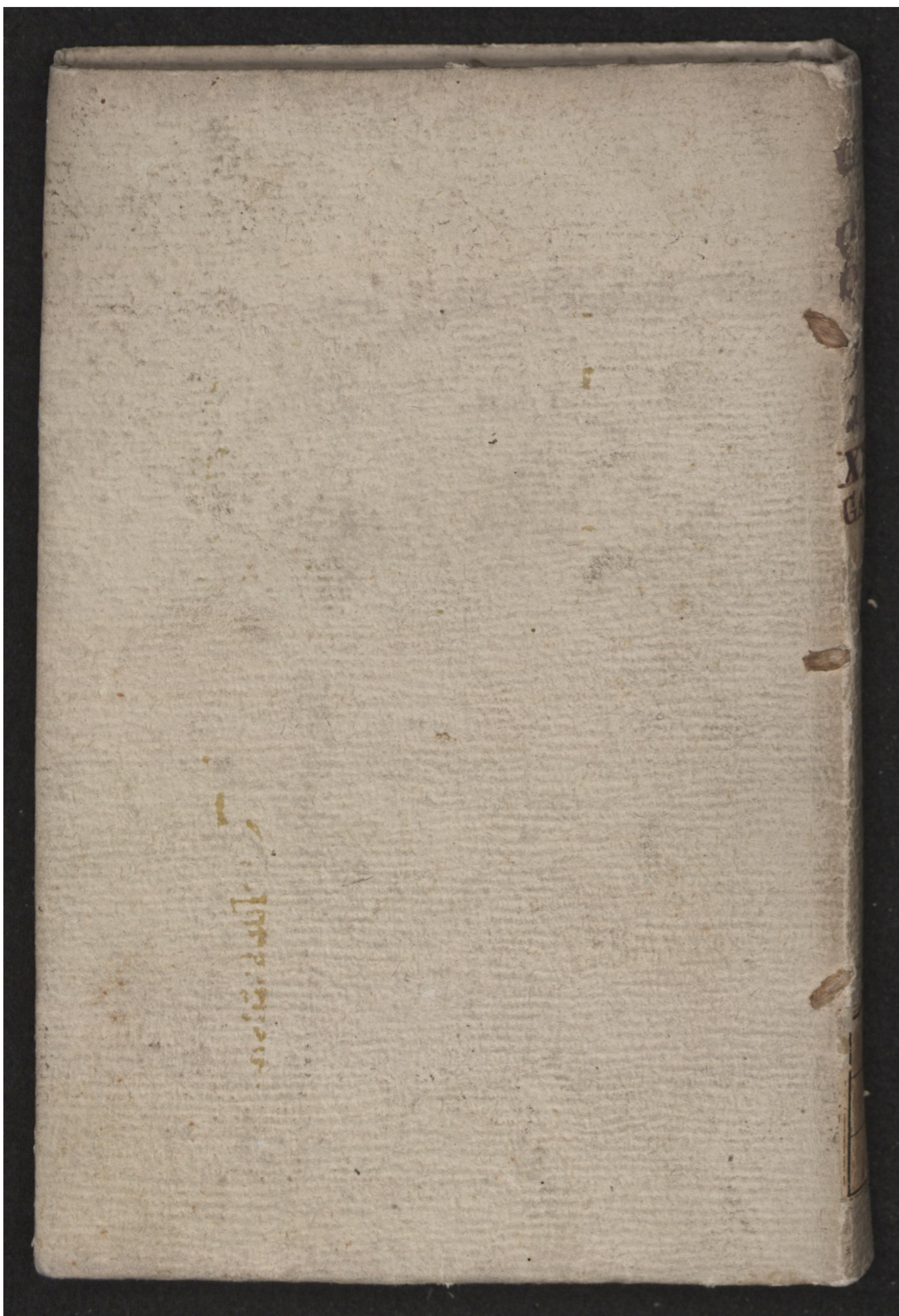

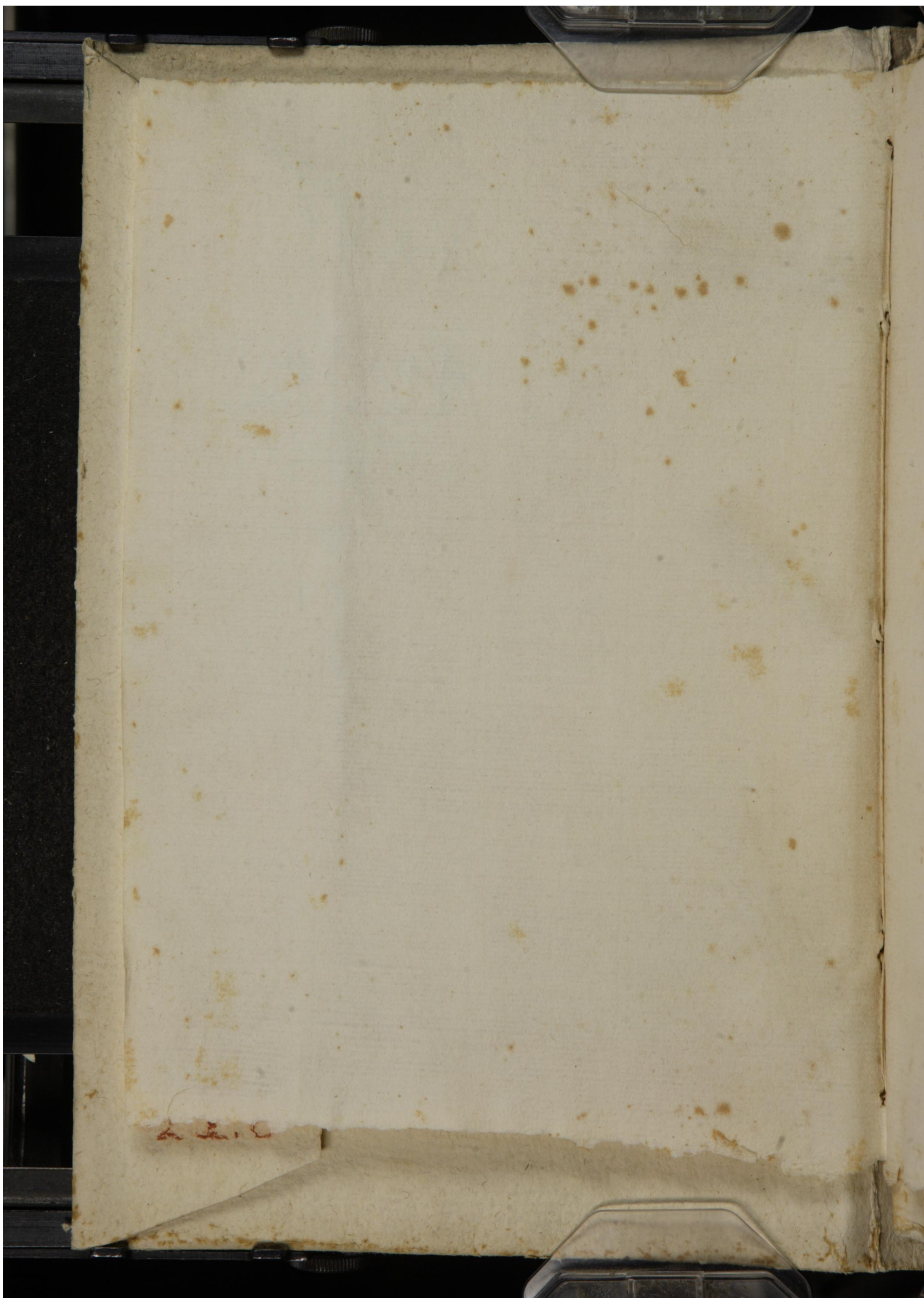

2.6.194

216

XXXI

GAVAR

QVÆSTIO IV.
DE HIERARCHIA
ECCLESIAE MILITANTIS
EXCERPTA

Ex Tomo II. Libri II. Sententiarum
THEOLOGIAE EXANTIQVATAE.

AVCTORE

FR. FRIDERICO NICOLAO
GAVARDI MEDIOLANENSI
Ord. Er. S. P. Augustini Sacræ Theologiæ Doctore &c.

NEAPOLI M.DC.XC.
Ex Typographia Camilli Caualli
Superiorum permissu.

HIERARCHIA
ECCLESIAE
MILITANTIS,

PRAEFATIO.

ECCLESIAM Ciuitatis *Ierusalem* nomine expressam descendere à Deo vidit *Io. Apoc.*21., & mortaliter peregrinari in terris à Domino, antequam immortaliter quiescat in Cœlis, inquit *Beatiss. P. Aug.* 12. *de Ciu. Dei c.*9. Præliari siquidem cum proscriptis è Cœlo Spiritibus debent homines in Cœlis descripti,& in eorum sortem vocati, priusquam in Cœlum triumphaturi conscendant, vt certaminibus viam sibi parent triumpho. Vna itaque, eademq; societas statum sortita diuersum terrena, & cœlestis Ecclesia est, quæ licèt militantis, & triumphantis distinguatur vocabulis, æquali tamen ordinatione disponitur. Ete-

nim quemadmodum illa in tres distincta hierarchias, quæ ternos multiplicantur in ordines, in vnum, summumque Pontificem Iesum Christum reducitur totius illius beatæ societatis Monarcham supremum, & Caput; ita ista in tres hierarchias disposita, quæ ternis variantur ordinibus, in vnum refertur Pontificem Summi, æternique illius Pontificis Vicarium, ceu in Supremum peregrinantis huiusce, quæ videtur, militiæ visibilem Hierarcham, & Caput. *Sponsæ* nanque *ornatæ Viro suo eodem* referente *Io.* similitudinem assumpsit Ecclesia Filio Dei æternis nuptijs iungenda nullam habens rugam, vel maculam in membris, nullumq; in forma defectum. Si igitur absque aliquo visibili membro visibilis huius Sponsæ pulcherrimæ species appareret deformis; an sine visibili Capite, in quo sedem tenet venustas, inuenustus non esset eius aspectus visibilis retenta sola venustate inuisibili? Si Regno sæculari Rex visibilis Dei locum tenens præficitur, vt condendo leges, quæ naturalem spectant ad vitam; vel cogendo, vt leges latæ obseruentur, seruet sibi Regnum à Deo commissum; an non eo magis spirituali Hierarchiæ destinandum fuit Caput visibile, vt iura, quæ ad æternam dirigunt vitam, decernat, vel à Deo sancita cogat seruari creaturas sensibiles sensibili magisterio gubernans? Sine capite profectò ostendit se esse, qui huic corpori mystico, sed sensibili negat Caput visibile, oculis enim, menteq; ad videndum, quæ capiti

in-

insident, se captum esse demonstrat. Si à membris illius beatè exultantibus visibiliter Christus Caput aspicitur; an membris istius patienter pugnantibus Caput visibile absconditur, cùm ordo, quem à Capite sumi compertum est, idem sit illius, & huius? Nam sicuti ex Seraphim, qui Deo semper assistunt; Cherubim, qui deferunt eius secreta; & Thronis, qui illius iudicia promulgant, prima hierarchia formatur in Cœlis; ita primi huius Ecclesiæ Cardines alij Episcopi, qui summo semper assistunt Pontifici; alij præsbiteri, qui illius excipiunt secreta; alij Diaconi, qui sacros colligunt, & publicant fastos, primam hierarchiam componunt in terris. Sicuti ex Dominationibus, quæ Dei ferunt imperia; Virtutibus, quæ auferunt impedimenta salutis; & Potestatibus, quæ inimicas superant vires, secunda illic hierarchia statuitur: ita *hìc* Patriarchæ, qui Archiepiscopis imperant; Archiepiscopi, qui Episcoporum sententias salutem impedientes rescindunt; & Episcopi, qui lupos electo Gregi insidiantes exenterant, secundam hierarchiam constituunt. Quemadmodum tandem tertiam hierarchiam efficiunt in Cęlis Principatus, qui Regnis, & Regibus præsunt; Archangeli, qui maxima obeunt munera; & Angeli, qui minima adimplent; sic tertiam hierarchiam in Ecclesia terrena distribuunt Archidiaconi, & Priores, qui porestatem externo exercent in foro; Præsbiteri, qui maxima in foro conscien-

tiæ expediunt negotia; & Clerici, qui minimis deputantur officiis. Quo totum Ecclesiæ peregrinantis mirabilem ordinem, & cum Regnante concordiam acutè describit *Fund. Doct. Aegidius lib. de Potest. Pontificia p.2. c.13.* Vlteriùs sicut in illa nullum manifestatur mysterium, nisi recurratur ad Christum, qui solus infallibilis est per essentiam; ita nulla veritas de fide credenda in Ecclesia sancitur, nisi reueletur à Summo Pontifice Christi Vicario, cuius fides dumtaxat per Christi gratiam nequit deficere. Eadem ergo vtriusque proportio; quapropter rectè inscribitur vna alterius exemplar *Exod.25. Fac tibi secundum exemplar.* Nec aliud interesse posset discrimen, nisi quòd illa solos continet bonos, qui eam exornant: hæc congregat etiam malos, qui illam discerpunt: illa horreum est, in quo segregatur triticum mundum; hæc area, in qua triticum commiscetur zizanijs separandis in ignem; illa imperturbabili fruitur quiete, hæc laborioso fatigatur motu; illa hæreditatis Paternæ beata possessione potitur, hæc hæreditatem contentioso in hoc litigat foro; illa refert Patriæ sortem, hæc sustinet exilii infortunium, donec illi beanda vniatur. De hac igitur sermonem ordimur, non quidem de omnibus, quæ dici queunt, quia maius exigerent tempus, & commodum, sed tantùm de ijs, quę ad illius supremum pertinent Caput, contra quod pugnax non semel insurrexit aduersitas; & licèt semper contusa remanserit; attamen nouis in

dies

dies confictis historiis, Catholicorum Scriptorum fide reiecta, hæreticorumque tantummodo testimoniis adhibitis vetera argumenta toties rescissa conatur resuere; quibus valet quidem pugnare, non expugnare; sed toties vinci, quoties visa est altercari. Nec turbare nos debet, cùm eam impugnari videmus; nam non cladem, sed semper ei parat pugna triumphum; *mille* etenim *clypei pendent ex ea*, quibus ita munitur, vt nec leuiter lædi possit, vel tangi. Nec militantis nomen referret, nec triumphanti se copulandam fore speraret, si non essent, contra quos militaret. Ea autem est pugna gloriosior, quæ pro Capitis defensione suscipitur; quemadmodum enim Ducis percussio secum affert dispersionem exercitus, vt *Zach*.7. habetur: *Percute Pastorem, & dispergentur oues*: sic valida illius defensio est huius propugnata securitas. Decertare itaque pro Summo Ecclesiæ Pastore est militare Ecclesiæ militantis tutelæ, gloriæq; emereri stipendium. Nec pugnandi imperitia, aut virium imbecillitas subducere nos debet certamini, quod strenuè gesserunt, & gerunt grauiorum Doctorum robustissimę mentes; nam & grauis, & leuis armaturę milites compertum est plurimùm conferre victorię. *David* bellandi inexpertus paruis, paucisque lapidibus Gigantem electissimis armis instructum deiecit; vt *Israelem* Ecclesiæ typum defenderet innuens & paruulos Ecclesiæ filios posse suos modicos lapides in hostes proiicere, iisque illos reiicere.

Quod breui ſtylo contra prægrandes haſtas non veremur præſtare, vt immediatiùs, & magis cominus pugnemus: & ne Aduerſarij multa lectione deterriti legere negligant, quæ ad lumen veritatis eos valent adducere.

ART.

A R T. I.

An solus Pontifex Romanus habeat primatum, seu supremam potestatem in Ecclesia?

1 COntumax *recentium hæreticorum* perfidia nihil magis conatur inuadere, quã primatum, seu potestatem supremam *D. Petro* à Christo Domino traditam, ac *ab eodem Petro* inuiolabili testamento eius morte firmato Successoribus suę Ecclesiæ Romanæ perpetuò legatam. Etenim ab hac sola proscribi posse impia eorum dogmata, statuiq; doctrinam catholicam, qua hęretici antiqui euersi, eorumq; hæreses extinctæ, ac ab hominum memoria prorsus expunctæ fuere, manifestè cognoscens, fatalem sibi quoque ruinam à potestate Ecclesiæ Romanæ clarè videt pẽdere; qua sublata nihil sibi timendum prospiceret, quia non esset, quo exterminari posset, ac destrui. Quamobrem ad hanc abolendam, quæ non concepit figmenta; quæ non euomuit mendacia; quas non eructauit blasphœmias? *Scripturas* vnanimi *SS.PP.* consensu receptas adulterare, & in erroneos sensus distrahere, traditiones omnium sæculorum fide statutas refellere, grauissima Historicorum testimonia perfricta fronte negare, catholicos falsitatis arguere, & impiorum tantummodò vaniloquia non pudet laudare.

2 *Centuriarum Auctores teste Surio Com.* anno 1560. fuere *Matthias Flaccus Illiricus*, *Nicolaus Amsdorffius*, *Nicolaus Gallus*, *& alij Lutherani*, qui inter alias, quas scripsere blasphœmias, conati

ſunt nedum ſacerdotum cœlibatum euertere, vitam oppugnare monaſticam, inuocationem Sanctorum proſcribere, reliquias proſcindere, irridere miracula, imaginum cultum damnare, *magam* vocarunt *S. Birgittam, necromantium S. Martinum*, *S. Benedictum, S. Patroclum, alioſque Sanctos Antichriſti notis* dixerunt *inſignes*; ſed etiam Eccleſię Romanæ primatum negarunt aſſerentes nullum eſſe Caput Eccleſię præter Chriſtum, & Spiritum S. in regimine Eccleſię eſſe Chriſti Vicarium, *Petrum* verò habere ſolùm *primatum ætatis, vocationis, & charitatis*, non autem poteſtatis, & iuriſdictionis; ac propterea Romanum Pontificem non eſſe Caput Eccleſiæ, nec Chriſti Vicarium, nec primatum tenere ſuper alios Epiſcopos. His additur *Marcus Antonius de Dominis epiſcopus Spalatrenſis, & alij eorum diſcipuli.*

3 Catholici tamen omnes communiter oppoſitum fatentur eſſe fidei dogma *in Scripturis* cō. tentum explicitè, *à Concilijs* ſancitum, perpetuo uſu firmatum, *& à SS.PP.*, *ac totius Orbis* conſenſu probatum: quanuis *aliqui*, ut *in ſeq. art.*, Papæ primatum perperam auſi ſint explicare.

4 Not. *noſter Guilelmus Cremonen. lib. cont. 6. quæſt. q.* 1., quòd Eccleſia dupliciter ſumitur. 1. Pro ſola vniuerſitate Clericorum, qui ſunt potior, ac nobilior Eccleſiæ pars. Cùm etenim, vt docet *Fund. D. Aegid. in ep. ad Rom. c. 7. lect.* 23. ſuper ea verba: *Non enim, quod volo bonum &c.*, ad conſtituendum aliquod totum plura conueniunt, quorū unum eſt perfectius altero, tunc totum denomina-

tur

tur à perfectiori; *denominatio* namque *iuxta Phil. habetur à nobiliori*; hinc *Apost. Rom.* 13. docet: *Omnis anima potestatibus sublimioribus subiecta sit*; dicitur autem *omnis anima*, idèst *omnis homo*, qui *anima* nuncupatur eo, quòd hominis anima est portio nobilior. Itaque cùm clerici ratione status longè perfectiores sint laicis, & Ecclesia principaliter significet statum magis perfectum, qui est status totaliter Deo dicatus; ideo rectè Ecclesia pro sola vniuersitate clericorum accipitur. Eadem ratione deducitur Ecclesiam aliquando sumi pro solis Prælatis, qui sunt in Ecclesia maiores, præsunt enim clericis, aliisque sibi subiectis; propter quod *in Concilijs* Prȩlati vocari solent Ecclesia, non quod ex illis solis ædificetur Ecclesia, sed quia sunt pars principalior totam repræsentans Ecclesiam. 2. Vsurpatur Ecclesia pro tota uniuersitate clericorum, & laicorum fidelium, ex quibus tanquam membris compaginatur corpus Ecclesiæ, ut docet *B. P. Aug. ep.* 163 *Tota enim Ecclesia constans ex omnibus fidelibus, quia fideles omnes membra sunt Christi.* Ecclesia enim, ut diximus *to.* 1. *quæst.* 5. *proem. art.* 4. *n.* 2., *græcum* nomen est, quod latinè uertitur *concio*, quod significat conuocare plures in unum; ideo nomen *Ecclesiæ* multitudinem conuocatam in unum propriè significat. Quamuis autem etiam pro multitudine malorum in malum coeunte aliquando usurpetur, ut *ps.* 25. *Odiui Ecclesiam malignantium*; *hic* tamen pro sola multitudine hominum uocatorum per fidem ad Christum accipitur; hinc infideles, qui Christi fidem non ha-

bent, extra Ecclesiam esse dicuntur 1.*Cor.5 Quid mihi de ijs, qui foris sunt, iudicare? Dominus iudicabit.* Ideo Ecclesia pro uniuersitate clericorum, & laicorum rectissimè sumitur.

5 Ex clericis ergo, laicisque fidelibus mysticum Ecclesiæ, corpus adæquatè conflatur ita tamen, ut clerici spiritualia tractantes, quæ pertinent ad uitam æternam, quæ, ut docet *D. Greg. hom. 21 in Marc; per dextram* significatur, dextrum latus efforment; laici verò terrenis addicti, quæ necessaria sunt vitæ temporali figuratæ *per læuam*, sinistrum latus ędificent.

6 Iuxta hoc duplex Ecclesiæ latus accipitur in Ecclesia potestas: terrena scilicet, seu materialis, & cœlestis, seu spiritualis præfigurata in duplici gladio, de quibus dixit *Petrus Luc.22. Ecce duo gladii hìc*. Hoc autem non est ita intelligendum, vt laici non pertineant ad vitam æternam; sic enim nullus saluaretur illorum: & clerici solùm ad illam eandem pertineant; ita nanque nemo eorum posset damnari. Sed intelligendum est, quòd potestas laicalis respicit ea, quibus alitur hæc naturalis corporis vita; spiritualis verò circa illa versatur, quibus vita supernaturalis alitur animæ. Quapropter *B D. Aegid. lib. de potestat. Pontific. p.1. c.6.* inquit, quòd quia homo construitur ex anima, & corpore; idcirco indiget cibo corporali, quo nutritur corpus, & viuit; & cibo spiritali, quo alitur anima, & vitam sibi acquirit perennem; adeoque sicut datur sæcularis potestas, quæ versatur circa hæc temporalia, quibus corporis vita seruatur; ita

da-

datur poteſtas ſpiritalis, quæ verſatur circa ſupernaturalia, quibus acquiritur animæ vita.

7 Poteſtas ſpiritualis ſubdiuiditur in poteſtatem ordinis, ſeu ſacerdotalem, & in poteſtatem iuriſdictionis. *Ita Fund. D. cont. Exemp. c.* 25., *& communiter omnes.* Poteſtas ordinis eſt, qua poſſumus ſpiritualia miniſtrare circa corpus reale, & myſticum Chriſti Domini, vt conficere, & offerre ſacrificium, eſſe mediatorem inter Deum, & hominem, interpellare pro populo &c. Poteſtas iuriſdictionis eſt, qua poſſumus ſpiritualia iudicare, vt ſoluere, & punire peccata, cenſuris in foro interno, externoq; ligare.

8 Poteſtas ordinis alia eſt ſimplex, & parua, quæ competit cuilibet ſacerdoti. Alia magna, quæ habet etiam generare ſibi ſimiles ordinando alios ſacerdotes; & hæc conuenit ſolis epiſcopis, qui *ſacerdotes magni* vocantur; epiſcopus enim, & ſimplex ſacerdos (ait *Fund. D. de Renúc. Papæ c.* 10. *p.* 1.) ſe habent, ſicut puer, & vir; ſicut enim puer, licèt habeat naturam hominis, attamen nequit generare alium hominem, quia eſt adhuc paruus, & non habet ætatem perfectam; vir autem poteſt, quia eſt magnus, & ætatis perfectæ; ita ſimplex ſacerdos dicitur paruus, quia licèt habeat caracterem ſacerdotalem, attamen non eſt perfectus per dignitatem epiſcopalem, adeoque nequit generare ordinando ſacerdotes ſibi ſimiles. Epiſcopus verò, quia habet perfectionem caracteris ſacerdotalis, ideo poteſt producere ſibi ſimiles, & *ſacerdos magnus* vocatur.

9 Ex hoc colligit *Fund. Doct.* episcopatum non imprimere nouum caracterem distinctum à caractere sacerdotali, sed solùm superaddere perfectionem caracteris. Si nanque imprimeret diuersum caracterem, posset quis ordinari in episcopum absq; eo, quòd esset sacerdos, quod nullus dixit; sicut quia ordines diuersum imprimunt caracterem, potest laicus initiari ordine sacro, vt docet *Glos.* super *dist.* 40. *c. sicut.* Archiepiscopatus autem, Patriarchatus, & Papatus nec caracterem imprimunt, nec illius perfectionem, sed tantummodò potestatem iurisdictionis superaddunt. Vnde si quis non sacerdos eligeretur in Papam, solam potestatem iurisdictionis haberet, & deberet sacerdos, & episcopus fieri ad recipiendam ordinis potestatem, ut habet *Fund. Doct. ibid., & p.* 5. Quoniam autem communitas prouinciæ maior est, quàm Ciuitatis, & communitas Regni, quàm prouinciæ, & communitas Imperij, quàm Regni; & tandem communitas totius Orbis, quàm Imperii; ideo episcopo, qui præest Ciuitati, maior est Archiepiscopus, qui præest prouinciæ; Archiepiscopo maior est Primas, qui præest Regno, & Primate maior est Patriarcha, qui præest Imperio, & omnium maximus Papa, qui toti præsidet Orbi. Hinc *c. solus Romanus Pontifex* dicitur, quòd Papa potestatem habet super omnes Ecclesias, Patriarchæ verò, Primates &c. *in partem sollicitudinis Ecclesiarum, non in plenitudinem potestatis,* dicuntur vocari. Siquidem cùm per se ipsum omnia nequeat videre, & regere; plures idcirco ministros cum

sub-

subordinatione vnius ad alterum, & omnium ad semetipsum debuit assumere; ordo enim ministrātium exornat, rectificatq; gubernium: hinc Regina *Saba* 3.*Reg.*10. intuens domum *Salomonis*, ordinesque ei ministrantium stupore defixa mirata est illius sapientiam: ergo à fortiori in Ecclesiæ regimine ab Incarnata Sapientia supernaturali prouidentia instituto admittendus est ordo ministrantium in vnum Summum Pontificem reductus. Hoc eodem ordine creaturæ reducuntur in Deum: nam potestates terrenæ sunt *Dei Ministri Rom.*13., ergo eodem modo reduci debent & in eius Vicarium: unus enim, & idem est ordo Vicarii, & Dei, cuius est Vicarius. Addit *noster Iacobus de Viterbio li. de Regim. Christiano tract.*2.*c.*5., quòd etiam ante datam legem, ut refert *Innoc.*, erant sacerdotes minores, quos *Canonios*, & Summus Sacerdos, quem *Anabarcum* vocabant, & post legem datam *Aaron* fuit Summus Sacerdos, & eius filii sacerdotes minores. Imò & *apud Gentiles flamines* dicebantur sacerdotes minores, & *Archiflamines* maiores.

10 Ex his deducitur potestatem iurisdictionis aliam esse in partem sollicitudinis Ecclesiarum, qua regitur particularis Ecclesia, eæque tantùm personæ ad illam spectantes: alteram verò in plenitudinem potestatis super omnes Ecclesias, omnesque fideles, & hæc vniuersalissima est, cui subiiciuntur omnes aliæ potestates particulares, quoniam causæ particulares subduntur causis vniuersalibus, à quibus in suis actionibus mouentur, &

diriguntur, vt in naturalibus constat.

11 Quanuis autem sit in Papa plenitudo potestatis, non tamen æqualis est plenitudini potestatis Christi Domini. 1. Quia, vt ait *Fund. D;* Christus non ita virtutem suam alligauit sacramẽtis, vt gratiam extra sacramenta conferre non possit: Papa autem solùm virtute sacramentorum à peccatis potest absoluere. 2. Christi potestas, vt docet *noster Viterb. vbis. c.9;* extenditur ad Angelos, & ad homines nedum fideles, sed etiam infideles, nedum viatores, sed etiam beatos: Christus enim est *Caput hominum, & Angelorum*: potestas autem Papæ extenditur solùm ad homines fideles, non infideles, viatores, non comprehensores. 3. Potestas conuenit Christo ex vi vnionis naturæ humanæ ad Diuinam: Papæ verò ex commissione tantùm ipsius Christi. 4. Christus agit virtute, & auctoritate propria, in quantùm Deus: & in quantùm homo, agit virtute Diuinitatis excellenter; Papa verò agit, vt Christi Vicarius, non quidem excellenter, sed ministerialiter, tãquam Christi minister. Quod quomodò sit intelligendum, dicemus *in seq. art.* 5. Christus manet Pontifex in æternum: Papæ verò Pontificatus cessat, cùm hac mortali migrat è vita. 6. Christus plura potest, quàm Papa, quia potest subijcere sibi homines etiam inuitos, compellendo ad bonum, iudicare de secretis cordium: quæ non potest Papa. 7. Christus regit per influxum internum gratiam secretò inspirando, qua ex nolentibus facit volentes, ex impijs pios: Papa gubernat solùm per influxum externum sensibilibus signis,

&

& regulis dirigendo ad pietatem, iisque excitando ad religionem internam. His tamen non obstantibus rectè dicitur Papa habere plenitudinem potestatis: tum quia omnis potestas, quæ à Christo cõmunicata fuit hominibus, reperitur in Papa: tum quia Papa habet omnem potestatem sufficientem ad Ecclesiæ regimen: sicut quanuis *Beatissima Virgo* non habuerit gratiam æqualem gratiæ Christi Domini: attamen dicitur *plena gratia*, quia habet omnem gratiam, quam Deus puræ creaturæ cõmunicauit, & omnem gratiam sufficientem ad Dei maternitatem.

12 Ex his quoq; infertur potestatem, qua inuisibiliter Ecclesia regitur, esse tantùm in Christo Domino, & de hac *hic* non loquimur. Quæritur ergo in præsenti, an suprema potestas, qua visibiliter gubernatur Ecclesia, fuerit collata soli *Petro*, & eius successori Romano Pontifici?

13 Vnica concl. Ecclesiæ primatus, qui est Christi Domini Vicariatus, seu plenitudo potestatis super omnes Ecclesias soli *Petro*, & successiuè Romano Pontifici eius Successori fuit collatus.

Prob. 1. pars concl., quæ est fidei dogma, *Fund. Doct. de potest. Pontif. p. 1. c. 7. ex illo Exod.* 18., vbi cùm *Iethro* videret suum cognatum *Moysen* non posse per se solum iudicare populum, quia populus ab vno Iudice citò expediri non poterat, sed cogebatur à mane ad vesperam præstolari sententiam, dixit: *Quid est hoc, quod facis in plebe? Cur solus sedes, & omnis populus præstolatur de mane vsque ad vesperam?* Cui respondit *Moyses*:

Venit ad me populus quærens sententiam Dei: cùmq. acciderit eis aliqua disceptatio, veniunt ad me, vt iudicem inter eos, & ostendam præcepta Dei, & leges eius. Subiunxit *Iethro*: *Vltra vires tuas est negotiũ, solus illud non poteris sustinere. Sed audi verba mea, atque consilia, & erit Deus tecum: Esto tu populo in his, quæ ad Deum pertinent, vt referas, quæ dicuntur ad Deum, ostendasq. populo ceremonias, & ritum colendi, viamq. per quam ingredi debeant, & opus, quod facere debeant. Prouide autem de omni plebe viros potentes, & timentes Deum, in quibus sit veritas, & qui oderint auaritiam, & constitue ex eis Tribunos, & Centuriones, & Quinquagenarios, & Decanos, qui iudicent populum omni tempore. Quidquid autem maius fuerit, referant ad te, & ipsi minora tantummodò iudicent, leuiusq. sit tibi partito in alios onere.* Constituit itaque *Moyses* sibi subordinatos: *Qui iudicabant plebem omni tempore, quidquid autem grauius erat, referebant ad eum, faciliora tantummodò iudicantes.* Ex quo sic. In lege veteri fuit vnus Summus Sacerdos, cui vni, & soli collatus fuit à Deo primatus super omnes alios sacerdotes, & laicos, seu potestas plenæ iurisdictionis: ergo à fortiori in lege noua datur vnus Summus Sacerdos, cui vni, & soli collatus fuit primatus Ecclesiæ, seu potestas plenæ iurisdictionis super omnes alios Sacerdotes, & fideles; atqui hic fuit *D. Petrus*, qui fuit Princeps omnium Apostolorum, vt credidit semper Ecclesia: ergo *D. Petro* fuit collatus primatus, seu plena potestas iurisdictionis super totam Ecclesiam. Ant. patet *ex textu*,

nam

nam *Moyses* habuit plenam poteſtatem ſuper omnes iudicandi ea, quæ ſpectabant ad legem, ad cultum Dei, & ad mores: quia autem ipſe ſolus non ſufficiebat ad hæc omnia præſtanda, ſubſtituit ſibi Tribunos, qui iudicarent gentes vnius Tribus: & quoniam nec iſti commodè ſuum officium valebant implere, ſubſtituit illis Centuriones, & iſtis Quinquagenarios, ac his Decanos: omnes tamen *Moyſi* ſubordinabantur: maiora etenim negotia, controuerſiaſq. grauiores, quæ circa legem excitabantur, ad ipſum tenebantur referre: quod erat ſubiectionis omnium ad vnum *Moyſen*, ac in vno, & ſolo *Moyſe* plenæ, & ſupremæ poteſtatis in omnes irrefragabile argumentum. Prob. conſ. Ideo in lege veteri fuit vnus Summus Sacerdos habens plenitudinem poteſtatis ſuper omnem populum Iudaicum, quia debebat eſſe vnus Supremus Iudex, qui definiret magiſterio ſenſibili controuerſias circa legem, & mores exortas, vt habet *textus allatus*: ſed plures in lege Euangelica exortæ ſunt hæreſes, vt liquet: & Chriſtus ſuperabundanter prouidit Eccleſiæ, quam *acquiſiuit ſanguine ſuo*: quia illam muniuit ſacramentis longè perfectioribus; nam ſacramenta veteris legis erant uaſa egena, & uacua, ſacramenta uerò nouæ legis ſunt uaſa gratia, & diuitiis ſpiritualibus plena: ergo à fortiori inſtituit Summum Pontificem habentem plenitudinem poteſtatis ſuper omnes fideles. Quia tamen ipſe ſolus regimini Eccleſiæ non ſufficiebat, ſicut ſatis non erat *Moyſes*, ideo ordinati ſunt Patriarchæ, ceu Tribuni, Primates,

ceu Centuriones, Archiepiſcopi; ceú Quinquagenarii, et Epiſcopi, ceu Decani, quibus totum Eccleſiæ regimen fuit perfectè, commodèque ordinatum. Atqui illi erant tantùm *in partem ſollicitudinis Eccleſię*, quia *partitus in illos* tantùm erat *ordo* iudicandorum: non enim omnes, ſed tantùm aliquos poterant iudicare, in uno autem, et ſolo *Moyſe* non erat partita, ſed plena in omnes poteſtas, quia omnium cauſæ maiores ad unum *Moyſen* debebant referri: ergo in uno, et ſolo *D. Petro* fuit plena poteſtas iuriſdictionis in omnes, in aliis autem Apoſtolis, Diſcipuliſque fuit partita tantùm in aliquos.

14 Conf. In lege veteri ad veterem regendam Eccleſiam non fuit ſufficiens lex *à Moyſe* ſcriptis mandata; cùm enim *Scriptura* plurimos, difficileſque ſenſus contineat, circa quos dubia, hæreſeſque exortæ ſunt, nam populus quærebat *à Moyſe* ſententiam Dei circa ea, quæ legis erant; quod confirmant hæreſes *Sadducaorum, & Phariſaorum*; nec ad hæc dubia enodanda ſufficiebat *Scriptura*, quæ eſt regula fidei muta, & ideo nequit, quinam ſint veri ſenſus, pronunciare; nec priuata, ac interna cuiuſque inſpiratio; aliter nemo acceſſiſſet *ad Moyſen*, quilibet enim potuiſſet interno ductu Spiritus S. dubitationes diſſoluere. Nec fuit ſufficiens, quòd *Moyſes* reſoluerit dubia ſuo tempore exorta; non enim omnes hæreſes vno partu, eademq; ætate, vt conſtat, enatæ ſunt; ideo *Moyſes Exod. 29. Aaron* in Summum Sacerdotem elegit, vnxit, & conſecrauit; vt poſt eius mortem populum iudica-

dicaret, & legis iudicia proferret; & vna cum *Aarone* eius filios sacerdotes minores instituit, vt in partem sollicitudinis essent; ergo in lege noua ad nouam regendam Ecclesiam non fuit sufficiens Christum Dominum, cuius *Moyses* fuit figura; vt docet *Beatiss. P. Aug. lib. 83. qq. q. 61., de Verb. Domini in Euang. Io. serm* 49., *& sæpe alibi*, tradidisse legem Euangelicam, dissoluisse dubia suo tempore exorta, sed necesse fuit instituere Summum Sacerdotem, vt post eius ascensionem in Cœlum Ecclesiam visibiliter regeret, iudicia proferret, hæresesque potestate suprema sibi vni, & soli collata dirimeret; secus suæ Ecclesiæ indemnitati nõ prouidisset, vt *Sinagogæ* fuit prouisum; sicque gratia non superabundasset per Christum. Quia tamen vnus tanto oneri non valet sufficere; idcirco debuit ordinare cum eo plures sacerdotes coepiscopos in partem sollicitudinis; figuratum enim correspondere debet figuræ, cùm debeat repræsẽtari à figura, & ideo figuræ simile esse debet, aliter repræsentari non posset. Atqui Summus Sacerdos à Christo institutus fuit *Petrus*; vt *inf.* patebit; ergo *D. Petro* collata fuit plena, & suprema potestas super totam Ecclesiam; alijs autem Apostolis tradita fuit partialis, & limitata, ac *D. Petro* subordinata.

15 Prob. 2. *ex Matth.* 16. *Ego dico tibi, quia tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam.* Ex quo sic. Hoc nomen *petra*, supra quam primò ædificata est Ecclesia, significat id, quod primò positum est in ædificatione Ecclesiæ,

quod ſuſtentat, & regit totum Eccleſiæ ædificium, ideo ſignificat primam, plenamque poteſtatem ſuper totam Eccleſiam, ſed ſoli *Petro* impoſitum eſt nomen *petræ*, non omnibus Apoſtolis; ergo ſoli *Petro* collata eſt plena poteſtas ſuper totam Eccleſiam. Ma. patet; nam hoc nomen *petra* primò ſignificat Chriſtum *iuxta Apoſt.* docentem: *Petra autem erat Chriſtus*: qui procul dubio habet omnem poteſtatem in Eccleſiam, cùm ipſe dicat *Matt. vlt. Data eſt mihi omnis poteſtas*: ergo nomine *petræ*, ſupra quam primò ædificata eſt Eccleſia, intelligitur ſuprema poteſtas, per quam regitur, & ſuſtentatur totum Eccleſiæ ædificium. Prob. mi. Allatus *textus*, vt docet *Beatiſſ. P. Aug. lib. 1. Retract. c. 21.*, poteſt dupliciter intelligi. 1. Tu es *Petrus*, & ſuper hanc *petram*, idèſt *ſuper me*, qui ſum *petra*, ædificabo Eccleſiam meam. 2. Tu es *Petrus*, & ſuper te, quem conſtitui *petram*; propterea non ampliùs *Simonem*, ſed *Petrum* appello, ædificabo Eccleſiam meam; ſed vtroque modo ſignificatur ſoli *Petro* collatum fuiſſe primatum, ſeu plenam poteſtatem ſupra totam Eccleſiam; nam ſi primo modo ſumatur; ſequitur, quòd ſolus *Simon*, qui ſolus dictus eſt *Petrus à petra*, accipiendo hoc nomen acceperit quoque ſignificatum huius nominis *petræ*; nomen enim ex natura rei indicat rem ſignificatam per tale nomen: neque imponitur alicui, niſi illi res ſignificata conueniat; vt hoc nomen *Leo* non imponitur homini, niſi ei competat fortitudo, quam hoc nomen *Leo* ſignificat; ergo ſi ſoli *Simoni* à Chriſto Domino imponitur nomen *Petrus*, qui dicitur *à*

pe-

petra fundamentali Ecclesiæ, quæ est Christus, & hoc nomen *petra* in Christo significat plenam potestatem supra totum Ecclesiæ ædificium, manifestè sequitur soli *Petro* communicatum fuisse à Christo primatum, seu plenam potestatem supra totam Ecclesiam. Si secundo modo accipiatur, cōpertum est *Petro* collatam fuisse potestatem primariam, cùm à Christo constitutus est *petra*, quæ talem potestatem significat.

16 *Io.* 1. habetur: *Tu vocaberis Cephas*; sed hoc nomen *Cephas* secundùm vnam linguam interpretatur *Petrus*; & secundùm aliam *Caput*; teste *nostro Iacobo ubi s. c.* 5., ergo *Petrus* solus fuit caput omnium, quod propriè significat supremam potestatem supra totam Ecclesiam.

17 *Ibid.* sequitur: *Tibi dabo claues Regni Cælorum*; nomine autem *clauium* significatur potestas iurisdictionis, & ordinis, seu scientiæ, qua sciens distinguere lepram à lepra potest soluere, vel ligare peccata; & de hac claui habetur *Luc.* 11. *Væ vobis legisperitis, qui tulistis clauem scientię.* Ex quo sic. Soli *Petro* traditæ sunt claues Regni Cœlorū à Christo Domino; nusquam enim legitur claues alijs Apostolis fuisse concessas; ergo soli *Petro* collata est plena, & suprema potestas super totam Ecclesiam. Prob. ant. Quanuis *Io.* 20. collata fuerit omnibus Apostolis potestas ligandi, & soluendi à peccatis; hæc tamen est potestas specialis; quia est potestas ordinis, seu sacerdotalis, in qua omnes sacerdotes sunt pares; vel ad summum differunt, sicut puer, & vir; vt *superiùs* diximus; & quanuis

ad absoluendum, & ligandum requiratur etiam aliqua potestas iurisdictionis, sacerdos enim simplex nullam habens potestatem iurisdictionis nullum potest ligare, vel soluere: non tamen requiritur plena potestas iurisdictionis super omnes fideles; episcopus nanque potest suas, non alienas oues, ordinare, ligare, vel soluere, quia in illas iurisdictionem non habet: nomine autem *clauium* in plurali significatur omnis potestas indefinitè; sed nulli alteri legitur concessas fuisse claues in plurali: ergo claues soli *Petro* fuerunt concessæ; atque adeo alijs Apostolis non omnis, sed aliqua tantùm, & specialis clauis fuit tradita.

18 Cùm Christus tradidit potestatẽ *Petro*, nedũ eam nominauit in plurali, sed etiam in plurali addidit: *Quodcunque ligaueris super terram, erit ligatum & in Cælis &c*: cùm autem illam dedit alijs Apostolis, dixit in singulari: *& in Cęlo*; quo significatur, ut ait *D. Chrisost. apud nostum Viterb. vbis; soli Petro* concessam fuisse potestatem super omnem Ecclesiam, quæ *Cęlorum* nomine significatur, ut docet *D. Greg. hom.* 12. *in Matt*: ceteris autem solùm super vnam Ecclesiam particularem; ergo sũma, & plena potestas super totam Ecclesiam soli *Petro* fuit concessa.

19 *Io.* 21. Soli amori, quo *Petrus* Christum amauit præ alijs Discipulis, collata est plena potestas super totam Ecclesiam: ergo soli *Petro* &c. Ant. patet *ex textu*: *Simon Ioannis, diligis me plus his? Dixit ei. Etiam Domine. Tu scis, quia amo te. Dixit ei: Pasce agnos meos. Dicit ei iterum. Simon Ioan-*

Ioannis, diligis me? Ait illi: Etiam, Domine. Tu ſcis, quia amo te. Dixit ei: Paſce agnos meos. Dixit ei tertiò: Simon Ioannis, amas me? Contriſtatus eſt Petrus, quia dixit ei tertiò: Amas me? Et dixit ei: Domine, tu omnia noſti. Tu ſcis, quia amo te. Dixit ei: Paſce oues meas. Contriſtatus autem eſt *Petrus*, quia timebat, ne Chriſtum amaret, ſicut debebat, & ſicut petebat, nempe *plus his*, ſeu plus aliis Diſcipulis; ſed poteſtas ſuper agnos, & oues eſt ſuper totam Eccleſiam, nam Eccleſia adæquatè componitur ex fidelibus ſimplicibus nomine *agnorum* ſignificatis, qui fidei pabulo nutriuntur à Prælatis; & ex Paſtoribus nomine *ouium* ſignificatis, vt *Matth.* 27. *Percute Paſtorem, & diſpergentur oues*; quapropter *de maiorit., & obed. c. ſolitæ* dicitur cõmiſſam fuiſſe *Petro* vniuerſalem poteſtatem ſuper ouile Chriſti, quia Chriſtus non diſtinxit inter has, vel illas oues. Conſ. etiam liquet, quia amor *Petri* fuit ſuperior amore aliorum Diſcipulorum: ergo & ſuperiorem poteſtatem habuit ſuper alios Diſcipulos, vt poteſtas reſponderet amori.

20 *Luc.* 22. *Ego rogaui pro te, Petre, vt non deficiat fides tua, & tu aliquando conuerſus confirma fratres tuos.* Ex quo ſic. Ei competit plena poteſtas ſuper totam Eccleſiam, cuius fides eſt indefectibilis, & habet confirmare fidem aliorum Prælatorum Eccleſiæ: ſed ſolus *Petrus* fuit huiuſmodi: ergo idem. Prob. ma., nam Eccleſia eſt indefectibilis, quia *portæ inferi non præualebunt aduerſus eam*, & ideo debet regi fide indefectibili; & tunc fides regens eſt ſupra totam Eccleſiam, quando confirmat

mat fidem omnium Prælatorum Ecclesiæ, quia confirmans est supra confirmatum. Prob. mi. Sola fides *Petri* fuit indefectibilis, & firma, aliàs fides aliorum Apostolorum non eguisset confirmari à fide *Petri*, firmum enim non firmatur, sed infirmũ: & Apostoli, qui erant fratres confirmandi à *Petro*, erant Ecclesiæ Prælati, vt constat: ergo solus *Petrus* fuit huiusmodi.

21 *Ibid. Facta est autem & contentio inter eos, quis eorum videretur esse maior?* Dixit autem eis. *Qui maior est inter vos, fiat, sicut minor: & qui præcessor est, sicut ministrator.* Quod confirmauit exẽplo, nam quanuis ipse esset maior inter eos, Dominus enim, & magister eorum erat, attamen eis lauit pedes, tanquam eorum minister, & seruus. Primùm autem lauit pedes *Petro* docens eum facere similiter cum aliis: ergo *Petrus* fuit primus, & magister potestatem habens super alios, aliter hoc facto non docuisset maiorem fieri minorum ministrum, si *Petrus* non fuisset maior omnibus aliis, & alii non fuissent *Petro* minores.

22 *Matth.* 8. *Petrus* dixit: *Domine, quoties peccabit in me frater meus, & dimittam ei; vsque septies? Dixit illi Iesus: Non dico tibi vsque septies, sed vsque septuagies septies.* Quo numero significatur *D. Petro*, tanquam suo Vicario, fuisse collatam plenam potestatem Christi Domini, qui per septuaginta septem generationes *Luc.* 3. enumeratas carnem sumere dignatus est, & carnem sumendo potestatem pontificiam acquirere, vt inquit *B.P. Aug. lib.* 2. *qq. Euang. q.* 6., sed Christus, vt Pontifex, habuit ple-

plenam poteſtatem ſuper totam Eccleſiam: ergo & *Petrus.*

23 *Matt.* 17. Petrus *exactoribus didracmę* ſoluit æquale tributum pro Chriſto, & pro ſe: ex quo ait *Gloſ.* cognouerunt Apoſtoli *Petrum* fuiſſe eis prælatum.

24 *Io.*21. cùm Petrus ſimul cum alijs Diſcipulis piſcaretur, admonitus *à Ioanne*, quòd Dominus eſſet in littore, præcinctis veſtibus miſit ſe in mare, quod *teſte D.Bern.de conſid c.*8. totum mundum deſignat, cæteri autem Apoſtoli reduxerunt ad terram nauigio, quod ſignificat particularem Eccleſiam: ſicut enim plura nauigia in vno mari vniuntur, ita plures particulares Eccleſiæ in vna vniuntur Eccleſia per totum orbem diffuſa: ergo ſolus *Petrus*, qui ſolus miſit ſe in mare, totius Eccleſiæ habuit gubernium.

25 *Luc.*22. Solus P*etrus* exemit gladium, qui *iuxta omnes* ſignificat poteſtatem, *& percuſſit ſeruũ Principis Sacerdotum*: ſed percutere ſeruos Principis Sacerdotum eſt habere poteſtatem ſupra ipsũ Principem Sacerdotum, quia ſerui ſubduntur Principi, & nullus alter poteſt in illos, niſi qui habet poteſtatem in Principem, & habere poteſtatem in Principes eſt habere ſupremam poteſtatem in omnes: ergo idem. *Vid. B.*P. *Aug.ſerm.de Temp.*117.

26 Hanc poteſtatem exercuit P*etrus* afficiendo morte *Ananiam*, *& Saphiram* illius vxorem ob mendacium prolatum in Spiritum S., necnon *Simonem magum* ob ſimoniæ delictum.

27 *Act.*10. Solus P*etrus* in mentis exceſſu vi-

dit

dit linteum magnum, *in quo erant omnia quadrupedia, & serpentia terræ, & volatilia cęli, & facta est vox ad eum: Surge, Petre, occide, & manduca*: quã visionem ipsemet exponit dicens: nomine illorum *animaliũ diuersi generis significari omnem gentem*, quæ à Domino tradita est soli *Petro* occidenda, idèst iudicanda: occidere enim est actus iustitiæ, qui nequit competere, nisi iudici ex potestate publica: & manducanda, idèst incorporanda corpori Ecclesiæ, cibus enim manducando incorporatur corpori manducantis, & ideo statim incorporauit *Cornelium*, & omnes gentes, quæ cum eo erant: ergo soli *Petro* data est potestas super totã Ecclesiã.

28 *Act.* 15. *in Conc. Apostolorum, ac Discipulorum* congregato super quęstione orta circa circuncisionẽ corã alios Apostolos, & Discipulos *surgens Petrus dixit ad eos: Viri fratres, vos scitis, quoniam ab antiquis diebus Deus in nobis elegit per os meum audire gentes Euangelium, & credere*. Ex quo sic. Solùm per os *Petri*, non aliorum Apostolorum, elegit Deus omnes gentes audire verba Euangelij, & credere, non quidem per prædicationem, quia prædicare euangeliũ omni creaturæ iniunxit omnibus *Matt. ult.*, sed per definitionem, sententiam, & iudiciũ super quæstiones ortas circa legem, vt in casu, de quo *Petrus* loquebatur; ergo solus *Petrus* etiam præsente *Concilio* habuit plenam potestatem super totam Ecclesiam. Ant. patet *ex textu*, præsentibus enim Apostolis, & Discipulis ait *Petrus* elegisse Deum, vt *per os suum, audirent gentes euangelium, & crederent*, & huius rei testimonium

ab

ab illis petit: *Vos scitis*; non autem dixit *per os nostrum*, quod non omisisset, si hanc potestatem habuissent omnes *in Concilio*; potuisset enim ab illis redargui eo, quia sibi appropriaret, quod omnibus esset commune; ergo proponere res credendas de fide, easque definire est propria potestas solius *Petri*: sed res de fide credendæ obligant totam Ecclesiam, & potestas obligandi totam Ecclesiam est super totam Ecclesiam; ergo solus *Petrus* habuit potestatem super totam Ecclesiam.

29 Item *Petrus* semper ex persona omnium respondet Domino; vt *Tu es Christus filius Dei viui*; quia superior loqui debet pro omnibus, cùm ipse vnus sit, quasi omnes, cùm omnium gerat personam. Insuper ex persona omniũ arguitur: *Simon, ecce Sathan expetiuit vos*; quia Prælatus debet rationem pro omnibus reddere; & ideo vigilare super omnes docetur: ergo *in* Petro fuit potestas super omnes Apostolos; aliter frustra admoneretur, obiurgareturq; pro omnibus.

30 Hæc, & alia testimonia tam clara sunt, & aperta; vt solùm qui oculos peruicaciter claudunt, vel ij, in quibus lumen fidei est prorsus extinctum, videre non possint.

31 Prob. 3. ex constantissima Ecclesiæ traditione, quæ citra hæresim negari non potest; vt diximus *to.* 1. *vbis. D. Dion*; qui floruit anno Christi 78. *D.* Pauli *discipulus lib. de Diuinis Nominib. c.* 3. vocat Petrum *excelsum decus*, & *antiquissimum Theologorum culmen*. *Anacletus D.* Petri *alumnus* anno 84. *ep.* 1. & 3. idem docuit. *Euarist.* anno 96.

Alex.

Alex. anno 109. *ep. ad omnes Orthodoxos* Pius anno 150. *Irenaus lib. 3. aduersus hær. c. 3.* anno 170. *Tertull.* anno 200. *lib. de præscript., & lib. de pudicitia. Orig.* anno 250. *in Matt. c. 16. & lib. 5. in ep. ad Rom. c. 6. & hom. 2. in diuersos: & in Luc. hom. 17., & Cypr.* eodem anno *ep. 3., & 9., & lib. de vnit. Eccl. Arnob.* anno 300. *in ps. 138. Hil.* Pictau. anno 350. *in Matth. can. 14, & 16., & in ps. 52., & 131., Basil. Cesar.* eodem anno *lib. 2. cont. Eunom. Cirill. Hierosol. Catech. 11, & 17. Ambr.* eodem anno *serm. 47. de* Petri *Apost. fide, & serm. 11. de mirabilib., & in c. 1., & 2. in ep. ad Gal., & in c. 12. ep. 2. ad Cor. Greg. Naz.* anno 375. *serm. de moderandis disputationib. Greg. Niss* anno 380. *in Opusc. Vt petra vitæ Maxim. Constantinop. in ep. ad Oriental. Optatus Apher* anno 380. *lib. 2. cont. Donatist. Io. Chrisost. hom. 9. de pœnit. hom. 26. in Matt. hom. 2. in ps. 50., hom. 33., & 55. in Matt. Hier.* anno 390. *lib. 1. cont. Iouin; & lib. 1. cont.* Pelagian., *& in Matth. c. 10., & in ps. 13., & serm. de Vinculis S. Petri, Aug.* eodem tempore *lib. 1. Retract. c. 21. tract. 56. 118., & vlt. in Io., & serm. 15. 26. 27., & 28. de Sanctis, & serm. 124. de Temp., & in qq. noui Testam. q. 75. & de Agone Christiano c. 30., & sæpe alibi; Epiphan. lib. 2. cont. hær. hær. 59. Cirill. Alex.* anno 420. *lib. 2. sup. Io. c. 12. & lib. 9 c. 25., & 35., & lib. 12. c. 64. Leo* anno 440. *ep. 89., & serm. 3. de anniuersario die assūptionis suæ. Maxim. Taurin.* anno 450. *serm. 1. de nat. Apost.* Petri, *& Pauli, Prosper Aquitanicus lib. 2. de Vocat. gentium c. 9. Gelas.* anno 494. *ep. 4. ad episcopos Dardaniæ, Greg. Magn.* anno 590. *ep. 33. lib. 3. ad*

Theo-

Theodolindam, & *lib.4.ep.32.ad Mauritium*, & *hom.* 24. *in c. vlt. Io. Martin.* I. *in syn. Lat. act.*2. anno 647. *Beda* anno 720. *hom. in festo Apost.* Petri, & *Pauli c.*16.*Matth. Alcuin.Caroli Magni præceptor*, & *Vniuersitatis Parisien. fundator in Io.* anno 790. *Nicolaus* Papa *ep.ad Mediolanen. Eccles.* anno 850. *Theophylact.* anno 880.*in c.*22. *Luc.*, & *in Io. c.ult.*, Ignatius *Constantinop.*anno 898. *ep.ad Adrianum* II. *Leo* IX. anno 1049. *lib. cont. Michael. Constantinop.*, & *Leonem Acridanum episcopos c.*7, *Bern.* anno 1120. *lib.*2. *de consid.ad Eug.*, & *ep.*190., 237., 242., *Innoc.*III. anno 1198. *lib.*1.*mysteriorum missæ c.*8. anno 1274. *Tho. Aquinas*, *Aegid. Triumph.*, & ab illis ad nostra tempora tam ingens est *Doctorum* multitudo doctrina, & sanctitate præditorum, vt nullo possit numero comprehendi.

32 Prob.4. *ex Concilijs. Ephesin.c.*16. *Nulli dubium, imò sæculis omnibus notum est sanctum, beatissimumque* Petrum *Apostolorum Principem*, & *Caput, fideique columnam, Ecclesiæ catholicæ fundamentum à Domino* Iesu *Christo Saluatore nostro, humanique generis Redemptore celestis Regni claues accepisse, soluendique, atque ligandi potestate, quam acceperat, vsum fuisse, necnon per successores suos hucusque semper viuere, causasque decernere, semperque victurum esse. Chalcedonen.* in fine *in exemplari ep.* Paschasin. *Sanctissimus, ac Beatissimus Papa Caput vniuersalis Ecclusiæ.Leo per nos, vt legatos suos, S.Synodo consentiente*, Petri *Apostoli præditus dignitate, qui Ecclesiæ fundamentum*, & *petra fidei*, & *cælestis Regni ianitor nuncupatur. V.Synod.*

Con-

Constantinop. act. 1. Imò ille, qui vertex est omnium pastoralium Sedium in sanctis laudibus florens Apostolorũ verè optimus Petrus VI. Syn. art. 4. loquẽs de Petro ait: Cuius auctoritatem, vtpotè Apostolorum omnium Principis, semper omnis Christi Ecclesia, & vniuersales Synodi fideliter amplectentes VII. Syn. quæ est Nicena II act. 2. loquens de Petro ait: Cuius etiam sedes in omnem terrarum Orbem primatum tenens refulget, & Caput omnium Ecclesiarum Dei consistit; vnde & ipse B. Petrus Apostolus Domini Ecclesiam pascens nihil dissolutum dimisit, sed tenuit semper, & retinet principatum, cui si adhærere cupit vestra sanctitas, & nostræ Apostolicæ Sedis, quæ est omnium Ecclesiarum Dei Caput &c. Syn. Lat. sub Martino I. art. 2. loquens de Petro Apostolorum Principe: solus, atque præ omnibus creditus est, atque accipere meruit à Rege Regum Christo Deo claues Regni cęlorum ad aperiendum rectè credentibus in eundem Dominum nostrum, & claudendum infidelibus hæreticis. VIII. Syn., quæ est Constantinop. IV. act. 1. Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam. Hæc, quæ dicta sunt, rerum probantur effectibus, quia in Sede Apostolica semper est obseruata Religio. Syn. Romana sub Symmacho fatetur Romanæ Sedis Præsulem merito B. Petri Apostoli per vniuersum Orbem primatum obtinere sacerdotij, & statutis synodalibus solere tribuere firmitatẽ. Conc. Lugd. sub Greg. statuit Romanũ Pontificem esse Vicarium Iesu Christi, successorem Petri, Rectorem Ecclesiæ vniuersalis. Conc. Flor. Definimus S. Apostolicam Sedem, & Romanum Pontificem in vniuersum Or-

Orbem tenere primatum ; & ipsum Pontificem Romanum successorem esse B.Petri , & verum Christi Vicarium, totiusque Ecclesiæ Caput, & omnium christianorum Patrem, ac Doctorem existere : & ipsi in B.Petro pascendi , & gubernandi Ecclesiam vniuersalem à Domino N. Iesu *Christo plenam potestatem traditam esse , sicut in gestis Oecumenicorum Conciliorum continetur* : ergo *ex Concilijs vniuersalibus* totius Orbis consensione celebratis euidenter conuincitur primatum super totam Ecclesiam vniuersalem soli P*etro* fuisse collatum .

33 Altera pars concl., quæ etiam de fide est, scilicet Romanum Pontificem pro tempore existentem *Petri* successorem legitimum in eius Ecclesia Romana, quam fundauit, vsque ad mortem retinuit, ac successori perpetuò, & immobiliter legauit, prob.*ijsdem textibus*, & rationibus. 1. *Aaron*, & alii Summi Pontifices *Moysis* successores habuerunt eandem potestatem, quam habuit *Moyses*, aliter non fuissent summi Pontifices, quia non habuissent plenam potestatem super omnem Sinagogã, quæ erat Ecclesia I*udæorum*; tum quia necessitas ponẽdi supremam potestatem *in Moyse* fuit ob dirimendas controuersias , quæ circa legem oriebantur, vt diximus; summa enim Dei prouidentia debuit, vt legis vnitatem seruaret, vnum omnium magistrum, & iudicem deputare, qui hæreses, quæ illam scindunt, dirimeret , secus defecisset in necessarijs; hæc autem necessitas durauit toto tempore legis , non enim simul omnes exortæ sunt hæreses, vt constat ; ergo Romani Pontifices *Petri* successo-

cessores ob eandem rationem eandem potestatem habuerunt, quam habuit *B.Petrus*; sed iste solus habuit plenam potestatem super omnem Ecclesiam;ergo & isti;aliter Deus minùs prouidisset Ecclesiæ, quàm Sinagogæ.2. SS.PP.,*& Conc.sup.* relata manifestè statuunt Pontificem Romanum nedum in Cathedra, sed etiam in potestate suprema, seu primatu succedere. 3. Ideo collata fuit *Petro* plena potestas, quia Deus Ecclesiam duplici magisterio gubernat: inuisibili nempe, quo dona suæ gratiæ per internum influxum inspirat;& visibili, quo viua, & sensibili voce ea, quæ spectant ad legem, declarat, atque definit; sicut enim sacramentis sensibilibus illam instituit; ita sensibili magisterio eam regere necesse fuit, cùm Christus æternus Pontifex post suam ascensionem in Cœlum suam visibilem præsentiam subtraxerit, oportuit, vt *Petrum* sibi Vicarium elegerit; & ob eandem rationem post *Petri* obitum Romanum Pontificem *Petri* successorem statueret. 4. Diabolus impugnat Ecclesiam conflictu visibili, & inuisibili; ergo debuit Deus illam munire inuisibili, & visibili influxu, *ne deficiat, & aduersus eam portæ inferi non praualeant*,sicut Petro promisit;at si post Petri obitum nullus relinqueretur inter viuos, qui visibiles sunt, habens potestatem illius, deficeret influxus visibilis; ergo remanet in Pontifice Romano, vt in eius successore.

34 Obiciunt 1. *apud Echium*.Christus non dedit claues Petro, nisi prout gerebat personam Ecclesiç: ergo suprema potestas est in Ecclesia, non

in

in Petro. 2. Ecclesia non fuit ædificata supra *Petrũ*; nam Ecclesia ita stabilis est, vt portæ inferi aduersus eam præualere non possint; *Petrus* autem ita infirmus fuit, vt contra eum in voce unius ancillæ præualuerit; & quotidie præualeat contra eius successores. 3. Ecclesia fuit fabricata supra Christũ, qui est *petra*, vt habetur 1. *Cor.* 10; ergo non *Petrus*, sed Christus fuit fundamentum Ecclesiæ; *& fundamentum aliud nemo potest ponere præter id, quod positum est.* 4. Primis decem, & octo annis à morte Christi non fuisset in terris Ecclesia; quia *Petrus* non nisi post decem, & octo annos venit Hierusalem, vbi factus fuit Pontifex, & vbi mortuus est; sed hoc est absurdum, ergo, & id, vnde sequitur. 5. *Petrus* nunquam fuit Romæ, vt colligitur ex variis historiis; ergo in Ecclesia Romana non est primatus *Petri.* 6. *Petrus* erat membrum Ecclesiæ: ergo non fuit super totam Ecclesiam, quia non fuit super se ipsum. 7. Christus *Matth.* 16. *Petrum* vocauit *Sathanam*: sed supra *Sathanam* non est fundata Ecclesia: ergo nec supra *Petrum*.

Resp. ad 1. *Petrum* gessisse personam Ecclesiæ, sicut Rex gerit personam Regni: Rex enim repræsentat omnes suos subditos, & sicut hoc non obstat, quin Rex teneat potestatem, non subditi, ita à pari. Ad 2. vel dicitur, quòd pro eo tunc claues erant *Petro* tantùm promissæ, datæ verò fuerunt post resurrectionem. Vel quòd *Petrus* peccauit, vt persona priuata, non vt vniuersalis Iudex Ecclesiæ: sicut enim Iudex potest iustè administrare rem publicam, & peccatis personalibus fœda-

ri, ita à pari. Ad 3. dicitur Christum esse fundamẽtum principale, præter quod nullum aliud principale est ponendum: *Petrum* verò esse fundamentum vice Christi, qui propterea non principalem, sed Vicariam potestatem dicitur tenere. Ad 4. dicitur *Petrum*, vbicunque fuerit, fuisse Vicarium: Vicariatum tamen Romæ fixit, cùm Romæ decessit. Ad 5. dicitur *Dion. Corinthior. Episc*; qui vixit illis temporibus, alloquens Romanos, inter quos commorabatur anno 50. à Christi morte, ait: *Vos habentes commonitionem à* Petro. *D. Dion.* Areopag, *ep. ad Tim. Egesipp. lib. 3. de excidio Hierusalem*, Irenæus *lib. 3. c. 1. cont. hæreticos, Euseb. Cæsar. lib. 2. hist. Hier. de Viris illustribus, S. Ambr. serm. 67., Paul. Orosius lib. 6. hist. c. 6., & plurimi alij* grauissimi, & antiquissimi *Scriptores* apud *nostrum Panuinium p. 3. c. 1.*, nec refert, quòd historici non concordent in tempore, quo Romam venit, sicut enim quanuis historici non concordent in numero annorum ab Orbe condito, Ioseph enim vsque ad diluuium enumerat annos 1781., Hebraicæ bibliæ annos 1656. Interpretes annos 2262; & tamen ex hoc non sequitur Orbem verè non fuisse conditum, ita quanuis historici non conueniant circa tempus, quo *Petrus* Romam aduenit, insulsè infertur Romam nõ venisse. Ad 6. dicitur *Petrum* fuisse membrum Ecclesiæ, vt erat persona priuata, non vt Christi Vicarius. Ad 7. dicitur, vt ad 2., quòd scilicet *Petrus* pro eo tunc adhuc potestatem non acceperat. Vel erat *Sathan*, ut persona priuata, non ut publica.

Obiic.

Obiic.2. *ijdem apud eundem.* 1. Apoſtoli *Act.* 2. miſerunt *Petrum, & Ioannem in Samariam*; ſed miſſio importat auctoritatem in mittente, & ſubiectionem in miſſo; ergo *Petrus* non habuit poteſtatem ſuper Apoſtolos, ſed ſuper ipſum Apoſtoli. 2. *Petrus* nunquam exercuit primatum; quia nunquam confirmauit epiſcopos. 3. Apoſtoli *Luc.* 22. contendentes de primatu reprehẽſi fuerunt à Chriſto, qui dixit poteſtatem manere apud Principes, non apud Pontifices, qui debent eſſe ſimplices miniſtri. 4. Filiis *Zebedęi Marc.* 10. aſpirantibus ad primatum reſpondit Chriſtus: *Poteſtis bibere calicem, quem ego bibiturus ſum.* 5. *Luc.* 9., *& Matt.* 18. Chriſtus docuit ſuperioritatem eſſe fugiendam. 6. *Paulus* reſtitit *Petro.* 7. Victor Papa uolens excommunicare Orientales fuit prohibitus ab *Irenęo Lugdunen.* 8. *Anicetus* ceſſit *Policarpo Smyrnęorum Epiſcopo.* 9. Orientales epiſcopi non obedierunt *Iulio Papę.* 10. *Conſtantinus* cõceſſit Papæ primatum. 11. Tot millia Martyrum Orientalis Eccleſiæ; & tot Sancti *Eccleſiæ Aſianæ, & Aphricanæ*, ſuper quas non fuit Papa, eſſent damnati. 12. Papa non inſtituit *Concilium Antiochęnum, Conſtantinop; Alexandrin., aut* Indicum. 13. *Theophilus Alexandrin., & Epiphan.* depoſuerunt *Chriſoſtomum.* 14. *Conc. Nicenum* ſtatuit epiſcopos habere curam ſuburbanarum Eccleſiarum. 15. Idem ſtatuit epiſcopos ordinari ab epiſcopis, non à Papa. 16. Idem *Conc.* tribuit primatum epiſcopo *Hieroſolimit.*, non Papæ. 17. *Conc. Aphric.* IV. ſtatuit, ne primæ Sedis epiſcopus appelletur Princeps Sacerdotum, aut uniuerſa-

lis episcopus. 18. *Pelagius, & Greg.* renuerunt *nomen vniuersalis Episcopi.* 19. Papæ primatus probatur tantùm ex decretis, & decretalibus, qui non nisi intra quadringentos annos à morte Christi conditi sunt; ergo nec *Petrus*, nec Papa habet primatum.

Resp ad 1. fuisse argumentum *Arianorum*, qui volebant Filium esse Patre minorẽ, quia fuit missus à Patre. Missio ergo alia est ex potestate, seu ex auctoritate, quæ importat superioritatem in mittente, quomodò Discipuli missi fuerunt à Christo; alia ex amore, & charitate, quomodò missus fuit *Petrus*. Ad 2. dicitur, quòd *Petrus* primatum exercuit, cùm Apostolis contendentibus circa *Matthiã*, & I*osephum* venit ad electionem; quando *Ananiã*, & *Saphiram* damnauit; quando pronunciauit sententiam *cont. Simonem magum*. Ad 3. dicitur Christum prohibuisse tyrannidem, non autem potestatem, quam voluit esse humilem, non superbam. & sic ad 4; & 5. Ad. 6. dicitur, quòd *Paulus* reprehendit *Petrum* ex officio prædicationis, non autem ex potestate. Ad 7; & 8. dicitur, quòd *Anicetus, Pius, & Victor* statuerunt Pascha celebrandum esse die Dominico. Restiterunt *Orientales*, qui illud celebrabant 14. luna ex institutione I*o. Apost*; propter quod *Policarpus* venit Romam *ad Anicetum*, tanquam ad Caput Ecclesiæ. *Irenæus* autem suasit cõsilio, non potestate prohibuit, ne eos excõmunicaret. Ad 9. dicitur *Athanasium, &* P*aulum* expulsos *ab Orientalibus* confugisse *ad* I*uliũ Papam*, qui illos restituit excommunicatis hæreticis, quo exercuit primatum. Ad 10. dicitur *Constantinum*, aliosq; im-

peratores recognouisse primatum. Ad 11. dicitur non se subtraxisse obedientiæ Papæ, & episcopos *Aphricæ*, *& Asiæ* ad illum recurrisse, vt in causa *Athanasij*, *Chrisostomi*, *Flauiani*, *& Appiarij*. Ad 12. iam diximus *Conc. Nicænum* recognouisse Papæ primatum. Ad 13. dicitur *Chrisostomum Eudoxia* iniquè imperante eiectum fuisse. Ad 14. dicitur *Conc. Nicænum* loqui de Papa, vt est Patriarcha Romanus, sic enim par est *Patriarchæ Antiocheno*, *& Alexandrino*, non autem, vt est Caput totius Ecclesiæ. Ad 15. dicitur non esse proprium solius Papæ ordinare episcopos, sed posse id etiam fieri à tribus episcopis. Ad 16. dicitur loqui de reuerentia episcopi, non de primatu. Ad 17., & 18. dicitur Papam nō esse dicendum vniuersalem episcopum, ita, vt alii non sint episcopi, vt patet *ex ep. eiusdem Greg. ad Mauritium*, non autem. quòd Papa non habeat primatum super vniuersalem Ecclesiam. Ad ult. dicitur *canones* hanc doctrinam sumpsisse ex Euangelio, *& aliis Scripturis*.

36 Obiic. 3. *Marcus A. de Dominis Io.* 14. habetur: *Paraclitus autem Spiritus S; quem mittet Pater in nomine meo, ille vos docebit omnia*: ergo non *Petrus*, sed Spiritus S. est loco Christi, & eius Vicarius. 2. Omnibus Apostolis æquè commendauit Ecclesiam: *Euntes docete omnes gentes*: æquè omnes instruxit die Pentecostes: ergo fuerunt æquales. 3. *Petrus* nunquam exercuit primatum, quia omnes Apostoli miserunt *Petrum*, *&* Io. *in Samariã*: & *Paulus*, *ac Barnabas* detulerunt ad omnes Apostolos quæstionem de circuncisione. 4. Luciferia-

num est velle se extollere super omnes Apostolos, qui sunt Cœli astra. 5. Solus Christus est Caput, cæteri verò sunt membra. *6. Petrus* nunquam se vocauit Pastorem vniuersalem; ergo nec Papa tali nomine se debet vocare.

Resp. ad 1. Spiritum S. non esse Vicarium, qui Pontifice minor est. Missus igitur fuit ad illuminandos Apostolos in nomine Christi, idèst rogante Christo. Ad 2. dist. Æquè commendauit quoad munus Apostolatus, seu prædicationis, côc. quoad potestatem iurisdictionis, neg. Ad 3. dicitur ordinationem Diaconorum esse omnibus Episcopis communem: *Petrum* fuisse missum ex consilio, non ex potestate: & quæstiones deferri etiam ad ministros. Ad 4. dist. Se extollere ex superbia, conc., extolli à Deo, neg. Ad 5. dicitur solũ Christum esse Caput principale, quod admittit Vicariũ quoad influxum externum, non quoad internum. Ad *6.* neg. cons., licèt enim non se vocauerit vniuersalem Pastorem, attamen talem se præbuit exercendo primatum.

37 Collig. ex dictis, quòd licèt Christus Dominus, cùm præsens esset corporaliter, dederit potestatem iurisdictionis Apostolis, & Discipulis, cùm *Io.*20. dixit: *Accipite Spiritum S. &c.*, quo intelligitur collatio potestatis, vt docet *B.P. Aug. lib. q q. noui, & vet. Testam. q.*93., attamen episcopis, & Prælatis successoribus Apostolorum, & Discipulorum non confertur, nisi per Papam. 1. In tantùm Apostolis fuit collata solùm à Christo, quia Christus erat corporaliter præsens, Pontifex enim præsen-

ſentialiter agens non operatur per ſuum Vicariū; nunc autem non eſt corporaliter pręſens, ideo per ſuum operatur Vicarium. 2. In creatione omnia per ſe ipſum operatus eſt Deus, & in propagatione operatur mediantibus creaturis; ergo à ſimili. 3. Primum in quolibet genere eſt cauſa ceterorum, ſed Papa eſt primus, & ſupremus in ordine habētium poteſtatem ſpiritualē: ergo eſt cauſa poteſtatis exiſtentis in alijs. 4. In tantùm Papa recipit immediatè poteſtatem à Chriſto, in quantùm eius poteſtas eſt ſuprema, ideo non habet ſuperiorem, per quem ei poſſit illa conferri; at epiſcopi habent poteſtatem poteſtati Papæ ſubiectā; ergo illis confertur per Papam. 5. Si poteſtas iuriſdictionis in epiſcopis non eſſet per Papam, non poſſet tolli à Papa, & ſic Papa non haberet poteſtatē in omnes, quia quæ ſunt immediatè à Chriſto, cùm ſint de iure Diuino, nequeunt à Papa tolli, aut mutari. *6.* Apoſtoli receperunt poteſtatem vbique prædicandi, & miniſtrandi ſacramenta, epiſcopi verò poteſtatem habent ſolùm in ſua diœceſi; ergo non habent eandem poteſtatem, quam habuerunt Apoſtoli. Tandem ſequeretur, quòd Epiſcopi ſtatim electi poſſent exercere epiſcopalia, ſicut poteſt Papa; ſed conſ. eſt falſum; ergo & ant. *Vid. Alex. de S. Elpidio tract.* 1. *de triplici Sacerdotio c.7.*

ART.

ART. II.

In quo consistat Ecclesię primatus?

1 EDmundus Richerius Romano Pontifici irreuerenter infestus clarè videns se non posse, nisi cum fidei iactura, ei primatum *contra Conciliorum* statuta negare, adeo dissonis, falsisque explicationibus conatus est illum describere, vt solis verbis, non re ipsa ipsum ei concedere videatur. Nam *lib. de Eccl., & Polit. potest. n.* 1. inquit: *Tota iurisdictio Ecclesiastica primariò, propriè, & essentialiter* Ecclesiæ *conuenit*; *Romano autem* P*ontifici, atque aliis episcopis instrumentaliter, ministerialiter, & quoad ad executionem tantùm*. Deinde se ipsum explicans inquit claues *D. Petro* fuisse collatas, quatenus gerebat personam Ecclesiæ, vt docet *B.* P. *Aug.* licèt perperam *à Richerio* intellectus, vt *inf.*, non autem Petro tantùm traditas fuisse, vt talis persona erat; sicuti enim cùm Deus inspirauit in faciem *Adæ* spiraculum vitæ, anima solã faciem non informauit, sed ad totum corpus pertransijt, quod occupauit; ita cùm *Petro* tradidit claues, spiritualis potestas non remansit in solo *Petro*, sed ad totam Ecclesiam peruenit; atque adeo totam Ecclesiam *in Conc. vniuersali* congregatam esse supra Romanum Pontificem *D. Petri* successorem; Romanũ tamen Pontificem esse Caput Ecclesiæ, & tenere primatum, quatenus est super omnes Ecclesias particulares, non supra totam Ecclesiam vniuersalem; & quatenus ad ipsum spectat, tanquam instrumentum, ministrum, & execu-

cutorem Ecclesiæ vniuersalis, promulgare decreta totius Orbis Christiani consensu statuta *in Conciliis*,& curare, vt seruentur ab omnibus; quapropter Ecclesiæ regimen esse quidem monarchicum, sed aristocratia temperatum, quatenus refertur ad vnum Christum, qui solus est Caput Ecclesiæ, & ad Ecclesiam, quæ ex omnibus fidelibus constat. Hanc *Richerii* doctrinam statim damnarunt *Conc. Prouinciale Senonen.*, & *Aquen.*, quorum decreta refert *Labbæus to. vlt Concilior*: & ob hoc *à Facultate Parisiensi* auctoritate Regia *Richerius* à Sindicatu *eiusdem Facultatis*, quem gerebat, fuit depositus, & à *Facultate* expulsus, vt refert *Spondanus* anno 1612. *n.*3. Hoc tamen non obstante hanc eandem sententiam inuariatam prorsus secuti sunt *Launoius, Vigorius, Quesnell., Maimburg., Natalis Alex.*, & *alii pauci* eiusdem nationis.

2 *Omnes autem alii Theologi, & DD.* omnium aliarum totius Orbis nationum catholica ingenuitate fatentur Ecclesiæ primatum *D. Petro*, eiusque successoribus à Christo Domino collatum non consistere in sola promulgatione, & executione decretorum, sed in potestate iudiciaria in caussis fidei, & morum, vt docent *Concilia*, & *SS. Patres*, & hanc esse in Ecclesia, quia est in solo Capite, non autem in omnibus membris Ecclesiæ; & ideo Papam esse super totam Ecclesiam vniuersalem. Ita *Fund D. lib. de potest.* Pontif. *p.*1.*c.*1., & *in c. firmiter de summa Trin.*, & *lib. cont. exempt.*, quē secuti sunt *nostri B. Aug. Triumph.* Alex. *de s. Elpidio lib. de Eccl. potest. tract.*1.*c.*4., & *tract.*2.*c.*3. *Guilelm.*

lelm. Cremon. q 3., *Viterb. lib. de Regim. Christiano c.* 5., *Bartholomæus Vrbinas, Nasellus, Panuinius, Coronel., & omnes alii exteri* communissimè.

Vnica concl. Ecclesiæ primatus *D. Petro* collatus formaliter non consistit in sola promulgatione, & executione decretorum, quæ fiunt *in Cōciliis*, vel vsu, & consuetudine recipiuntur in Orbe Christiano, sed in potestate iudiciaria definiendi causas fidei, & morum, & hæc potestas existit in Ecclesia, quia existit in solo Capite, qui est Summus Pontifex, non est autem in omnibus membris Ecclesiæ.

3 Prob. 1. pars concl. quòd scilicet primatus non consistat in sola promulgatione, & executione &c. sed in potestate iudiciaria &c. *Scripturis*, & rationibus allatis *in sup. art.* .1. Primatus Summo Sacerdoti à Deo concessus in lege veteri non consistebat in sola promulgatione, & executione decretorum, & iudiciorum, quæ vel facta erant *in Conciliis*, vel vsu, & consuetudine inducebantur *inter Hebræos*, sed in potestate iudicatiua, sententiatiua, & definitiua disceptationum, quæ oriebantur circa legem Dei, cui potestati subdebantur omnes potestates Sacerdotum minorum, & Iudicū, quia debebant ad illam causas maiores referre, ut manifestè habetur *Exod.* 18., potestas autem, ad quam referuntur causæ maiores aliarum potestatum, procul dubio maior est, & superior aliis potestatibus: ergo & primatus in lege Euangelica concessus Summo Pontifici non consistit in sola promulgatione, & executione decretorum, quæ fiunt

in

in Conciliis, uel usu recipiuntur, & firmantur in Orbe Christiano, sed in potestate iudiciaria definiendi fidei causas, & morum; non enim minor, sed maior est potestas Ecclesiæ Catholicæ, quàm Sinagogæ, nedum extensiuè, quia hæc ad omnes gentes totius Orbis extenditur,& tenet claues Regni Cœlorum ita, ut nemo queat extra ipsam saluari; illa uerò tantùm ad populum restringebatur *Iudaicum*, & extra eam saluabantur *Gentiles* præcepta legis naturæ obseruantes; sed etiam intensiuè, quia hæc ui sacramentorum confert gratiam, qua à peccatis mundamur; illa uirtute suorum sacramentorum, quæ gratiam non continebant, sed merè significabant, non habebat uim iustificandi à peccatis, & per consequens aperiendi Regnum Cœlorum,ut diximus *in tract. de legib. q. 2. art.*

4 Prob. 2. ex illo: *Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo &c.* Ex quo arguitur sic. Causa instrumentalis sustentatur à principali, vt in physicis calor sustentatur à forma ignis, & in moralibus Prorex sustentatur à Rege in officio; sed *Petrus* non fuit substentatus ab Ecclesia, & è contra sustentauit Ecclesiam: quia vel fuit fundamentum, supra quod ædificata est Ecclesia, de ratione autē fundamenti est substentare ædificium, vt claret, vel gessit vices Christi, qui est fundamentum, supra quod fundata fuit Ecclesia, vt magis placet *Aduersario*: quapropter dictus est *petra* à Christo, qui est *petra*, quia nimirum vices Christi debuit obire: ideoque dicitur *Christi Vicarius à gerendo vices Christi*: quis autem neget Christi munus esse substen-

ſtentare Eccleſiam, cùm ſint fundamentum illius? Ita quis neget *Petrum* Eccleſiam ſuſtentare, cùm gerat Chriſti vices, niſi cum *Marco Antonio de Dominis* aſſerat *Petrum* non eſſe Chriſti Vicarium; *gerere* namque *vices* alicuius conſtat idem eſſe, ac *munus* illius *obire*; ergo *Petrus* non habuit poteſtatem inſtrumentalem, & principalem Eccleſia.

5 Sequitur: *Tibi dabo claues* &c: *& Quodcunque ligaueris &c.* Arguitur autem. Merus promulgator, & executor decretorum poteſtatis principalis non habet poteſtatem ſoluendi, ligandiue, quē poteſtas principalis ligauit, vel ſoluit; ſeu aperiendi, aut claudendi Cœlum his, quibus poteſtas principalis illud aperuit, vel clauſit, non enim executor Regis habet poteſtatem aperiendi carcerem ei, quem clauſit Rex, vel claudendi, quem Rex aperuit; ſecus non eſſet executor, quia non impleret eius decreta, ſed ſolueret: ſed *Petrus* habuit poteſtatem ſoluendi leges latas in Eccleſia, vel *in Conciliis*, vel uſu receptas, & ligandi nouis legibus Eccleſiā, vox enim Chriſti Domini eſt. *Quodcūque ligaueris ſuper terram, erit ligatum & in cœlis*; *& quodcunque ſolueris ſuper terram, erit ſolutum & in cęlis*: ſi nanque non poſſet ligare, vel ſoluere leges *Conciliorum*, vel uſus, iam non poſſet ligare, vel ſoluere: *Quodcunque ſuper terram*, cùm iſtæ leges in terris latæ ſint ab hominibus, in tantùm ſiquidē nequit *Petrus* ſoluere leges ad doctrinam fidei pertinentes, in quantùm latæ ſunt in Cœlis à Deo, adeoque ſunt de iure Diuino, non humano; quapropter ad oſtendendum collatam fuiſſe *Petro* tantum-

tummodò potestatem soluendi ius humanum, non Diuinum, inquit Christus: *Quodcunque solueris super terram &c.*, nimirum quencunque solueris à lege lata ab hominibus in terra existentibus: non autem ait: *Quodcunque solueris super Cælum*, erit solutum & in terra, quia neminem potest soluere, quem lege ligauit Deus in Cœlis; ergo *Petrus* non fuit merus promulgator, & simplex executor Ecclesiæ.

6 Prob. 3. ex illo *Io. Tu es Cephas*, quod interpretatur *Caput*, aliisque omnibus *Diuinarum Scripturarum textibus*, quibus *in sup. art.* ostensum est *Petro* collatum fuisse Ecclesiæ primatum, qui possunt videri, cùm parum distent. Nomine primatus intelligitur visibilis potestas suprema, cui subiicitur omnis alia potestas, primum enim definitur, *quod est super omnia, & supra quod nihil est*; hinc *Adam* fuit primus homo, quia omnes homines sunt infra ipsum, & supra ipsum nemo est, secus si supra primum esset aliud, illud aliud esset primum, & primum secundum; sed de fide est *Petro* collatũ fuisse Ecclesiæ primatum; quod solus hæreticus, qui fidem non habet, potest negare; hoc nanque credit Ecclesia, ideoque solus Ecclesiæ discredens potest non credere; ergo de fide est *Petrum* habere potestatem supremam in Ecclesia. Ergo de fide est Ecclesiam non habere potestatem supra *Petrũ*, quia supra primam, supremamque potestatem nulla datur potestas, secus prima, & suprema non esset. Ex hoc euincitur *Richerium* reapse negare *Petro* primatum, meritòque proscriptum fuisse, &

ex-

expulſum *ab Vniuerſitate* Pariſienſi, deinde *Romæ* damnatam eius ſententiam, vt *infra* videbimus, vtpotè *Magdeburgenſibus concordem*.

7 Conf. Cauſa miniſterialis, ſeu inſtrumentalis agit in virtute cauſæ principalis, qua inferior eſt; ſed poteſtas *Petri* non agit in virtute poteſtatis Eccleſiæ; *Petrus* enim non accepit poteſtatem ab Eccleſia, ſed à Chriſto, vt docent *Scripturæ*; cauſa autem inſtrumentalis vim agendi à cauſa principali recipit, vt notum eſt; ergo poteſtas *Petri* non eſt miniſterialis, ſeu inſtrumentalis reſpectu Eccleſiæ.

8 Explicatur, & prob. magis. Quanuis *Petri* poteſtas rectè dicatur miniſterialis reſpectu Chriſti Domini æterni Pontificis, quia Chriſti Vicarius, & miniſter eſt; à Chriſto recipit poteſtatem, imò agit per poteſtatem Chriſti; attamen falsò dicitur eſſe miniſterialem, & inſtrumentalem reſpectu poteſtatis Eccleſiæ, quod ſic monſtratur. Nulli puræ creaturæ ſiue ſingillatim, ſiue collectiuè ſumptæ ex natura ſua poteſt competere poteſtas ſimpliciter principalis regendi Eccleſiam; illi enim competit principaliter ex natua ſua, cui competit iudicare, & non iudicari, nam cui competit iudicari, ſupponit ſupra ſe poteſtatem, à qua habet iudicari, quia nemo niſi à Superiore iudicatur, & poteſtas, quæ ſupponit aliam poteſtatem, non eſt principalis, quia nō eſt prima; nulli autem creaturæ ſiue ſingillatim, ſiue collectiuè ſumptæ poteſt competere iudicare, & non iudicari, quoniam nulli creaturæ poteſt competere iuſtitia ſine iniuſtitia, iuſtitia nanque

eſt

est ratio formalis actiuè iudicandi, & iniustitia est ratio, ob quam passiuè potest iudicari; at nulla creatura siue singillatim, siue collectiuè sumpta est sine iniustitia, quia nulla est sine peccato, quod est iniustitia, per quam subditur iudicio Dei;adeoque *B.P.Aug.in ps.*70. docet soli Christo Domino competere potestatem principaliter, quia solus sine peccato inuentus est, asserens: *Tu solus iustè iudicas iudicatus iniustè*;ac propterea solus habet potestatem iurisdictionis simpliciter in Ecclesia, quā *acquisiuit sanguine suo*; sed Ecclesia visibilis,prout *hic* sumitur, dicit congregationem purarum creaturarum visibiliter conuocatarum:ergo Ecclesiæ ex natura sua nequit cōuenire potestas principalis, & consequenter *Petro* nequit conuenire potestas ministerialis respectu Ecclesiæ.

9 Dices. Ex hoc sequeretur neque Regibus conuenire posse potestatem principalem regendi Regnum; creaturæ enim sunt,ac peccatis obnoxię; & tamen rectè dicitur, quòd Prorex habeat potestatem ministerialem respectu Regis.

Resp.,quòd nec etiam Regibus respectu Dei consideratis, qui *est Rex Regum,& Dominus Dominantium*,competit potestas principalis; nam *Rom.* 13. habetur: *Ministri Dei sunt*; adeoque dicuntur Reges locum Dei tenere, eius vices obire. Sicut autem Rex, licèt Dei minister,attamen habet sub se Regnum, quia à nullo sui Regni potest iudicari; ita *Petrus*, vtpotè Christi Vicarius, eminet Ecclesiæ, aliisque ministris, quia ab Ecclesia nequit iudicari,vt videbimus *in seq.art.*,& quemadmodum

in Regno non est potestas principalis respectu Regis, quia Regnum non est Dei ministrum; sicut Dei ministra dicitur Respublica, ita in Ecclesia non est potestas principalis, sed in *Petro*, quia Ecclesia non est Dei Vicaria, cùm Dei Vicarium super Ecclesiam constitutum fuisse *Petrum* doceat fides.

10 Declaratur magis. Si Ecclesiæ competeret potestas principalis, vel ex iure naturæ, vel ex iure positiuo? (vtrunque videtur asseri *à Richerio*) Non primum; quia illi ex natura sua competit potestas, cui ex natura sua competit iustitia, quæ est ratio formalis potestatis iudicantis; creaturæ autem non competit essentialiter iustitia, quia iniusta esse non posset, ideo nec potestas ei conuenit ex iure naturæ. Nec secundum: quia in *Scripturis Diuinis* non legitur potestatem principalem traditam esse Ecclesiæ, sed *Petro*; ergo secundùm vtrunque ius potestas principalis competit *Petro*, non Ecclesiæ.

11 Prob.9. *Concilia* asserunt primatum consistere in potestate iudiciaria decernendi causas fidei, & morum; vt *Ephesinum c.16.*vt *in sup. art.*, & *Sardicense c 3.& 4. edit.1.* vel 4. & 5.*edit.2.*, quod fuisse generale testatur *Sulpitius lib. 2. hist. & Socrat. lib.2.c.16.*, necnon consistere in potestate confirmandi, & rescindendi *Conciliorum* decreta, vt uidebimus *in seq.art.*, ergo non consistit in mera promulgatione.

12 Prob.10.*ex SS.PP.Cypr ep.3.ad Cornel.*ait: *Neque enim aliunde hæreses obortę sunt, aut nata sunt*

sunt schismata, quàm inde quod Sacerdoti Dei non obtemperatur, nec vnus in Ecclesia ad tempus sacerdos, & ad tempus Iudex vice Christi cogitatur, cui si secundùm magisteria Diuina obtemperaret fraternitas vniuersa &c. Optatus Apher lib.2.cont. Parmenian. Igitur Iesu Christo ad Patrem, & ad cęlestem Ecclesiam ex terrena reuersuro necesse omnino fuit aliquem Ecclesiæ ab se in terris constitutæ Præsidem relinquere, qui eius Vicariam potestatem, ad quem tanquam Iudicem, & Pastorem omnes Christi ouiculæ in terrena Ecclesia commorantes confluerent. Orig. tract.1.in Matth.c.16. Vide, quantam potestatem habet petra, super quam ædificatur Ecclesia, vt etiã iudicia eius maneant firma, quasi Deo iudicante per illam. Ambr.lib.com.10 in c.22.Luc. Tollit ergo Petrus aurem, quare Petrus? Quia ipse est, qui accepit claues Regni Cęlorum, ille enim condemnat, qui & absoluit. Aug.serm.29. de sanctis: Interpres legis, assertor gratiæ, destructor Sinagogæ, *Ecclesiæ reparator. Hil. in ps.131. Cœlestis Regni ianitorem, & in terreno iudicio Iudicem* Cęli. *Epiphan. lib. Anchorati. Qui accepit clauem* Cœlorum, *& soluit in terra, & ligat in* Cęlo; *in hoc enim omnes quæstiones, & subtilitates fidei inueniuntur.* Idem habent *D. Tho.in 4.dist.24. q.3. art.2. ad 3.q. Fund.D.*Aegid. *in c. Firmiter de summa Trin., & omnes Theologi communiter.* Ex quibus sic arguitur. Munus proprium Iudicis est ferre sententiam super quæstiones sibi delatas pertinentes ad legem, & absoluere, ac damnare reos in iudicium deductos, ut constat cuicunque, qui nolit pertinaciter negare pro-

prias ſignificationes uerborum, ut ſuum defendat errorem;ſed Papa eſt ſupremus Iudex in Eccleſia Dei, ad quem habent confluere omnes fideles, cuius iudicia manent firma, qui abſoluit, & condemnat,interpretatur legem,ſoluit omnes quæſtiones legis, & ligat in Cœlo conformiter ad ſuam ſententiam latam in terris; ergo primatus conſiſtit in poteſtate iudiciaria omnium cauſarum fidei, & morum.

13 Conf. *ex Aug.qq.ex nouo Teſtam.q.75. Sicut in Saluatore erant omnes cauſæ magiſterii, ita & poſt Saluatorem in Petro omnes continentur, ipsũ enim conſtituit eſſe Caput eorum,vt eſſet Paſtor Dominici gregis.* Ex quo ſic. Primatus in Chriſto Domino fuit plena, & ſuprema poteſtas iudiciaria cauſarum fidei,& morum, non autem fuit poteſtas miniſterialis reſpectu Eccleſiæ,aliter Chriſtus ſubderetur Eccleſiæ, quod nonniſi blaſphœmè dici poſſet; ſed *in Petro* fuit primatus, ſicut fuit in Chriſto, imò primatus *Petri* eſt eadem poteſtas Chriſti, ſicut poteſtas Vicarii eſt eadem,ac poteſtas Epiſcopi, & poteſtas Proregis eſt eadem, ac Regis; ergo primatus *Petri* formaliter conſiſtit in plena, & ſuprema poteſtate cauſarum fidei, & morum, non autem in ſimplici facultate promulgatiua, & coactiua decretorum.

14 Tandem *Aug.lib.de Agone Chriſt.c.*30 *Non ſine cauſa inter omnes Apoſtolos catholicę Eccleſiæ perſonam ſubſtinet Petrus,huic enim Eccleſiæ claues Regni Cęlorum datæ ſunt, cùm Petro datæ ſunt; & Tertull.lib.Scorpiaco aduerſus Gnoſticos: Memento*

cla-

claues eius hic Dominum Petro, & per eum Ecclesiæ reliquisse. Ex quibus sic. Si potestas suprema esset principaliter in Ecclesia,& ministerialiter *in Petro,* sequeretur,quod esset *in Petro* per Ecclesiam, non è contra, sicut in Vicario est per episcopum, non è contra; sed cons. est cont. *textus allatos*; ergo & ant.

15 Prob.2.pars concl. quòd scilicet Papa habeat potestatem nedum super omnes Ecclesias particulares diuisiuè,sed etiam super totam Ecclesiam uniuersalem collectiuè, idèst congregatam in unum. 1.*Concil.Chalced.vbis.* asserit Papam esse, *Caput vniuersalis Ecclesiæ.* VI.*Syn.*docet, quòd *auctoritatem Petri, vtpotè omnium Apostolorum Principis, semper omnis Christi Ecclesia, & vniuersales Synodi*(quæ sunt Ecclesia in vnum coacta) *amplectentes &c. Syn. Rom. sub Simacho fatetur Papam tribuere firmitatem,*(seu confirmare) *statutis Synodalibus*. Ex quo infertur habere potestatem super Ecclesiam vniuersalem congregatam in vnum; confirmans enim superior est confirmato. *Conc. Lugd. sub Greg.* statuit Romanum Pontificem *esse Vicarium Iesu Christi, successorem Petri, Rectorem Ecclesiæ vniuersalis.Flor.* habet Pontifici Romano *in B.Petro pascendi, & gubernandi Ecclesiam vniuersalem à Domino N. Iesu Christo plenam potestatem traditam esse, sicut in gestis œcumenicorum continetur.* Quibus hoc *Conc*; quod procul dubio fuit generale, definit nedum Papam esse super Ecclesiam vniuersalem, sed etiam hoc statutum fuisse *à Concilijs generalibus*. Idem docent *SS.PP.* supe-

riùs laudant; ergo hæc ſententia, quæ Eccleſiæ poteſtatem propugnat, ab ipſa Eccleſia impugnatur rectè ſentiente hanc poteſtatem eſſe in ſolo Summo Pontifice vero Ieſu Chriſti Vicario, ſuoſque maleſuados laudatores redarguente, ac eorum cōmentitia vaniloquia reſpuente; ſiquidem Eccleſia collectiuè ſumpta *hic* accipienda eſt pro ſolis *Concilijs, SS. PP., & DD.*, compertum enim eſt hanc poteſtatem non eſſe in ſæcularibus idiotis; quia in illis non eſt *clauis ſcientiæ*; tum quia impoſſibile eſt omnes Chriſti fideles per totum Orbem diſperſos in vnum congregari: vel ſaltem cùm certum ſit nunquam vſque ad hæc tempora fuiſſe cōgregatos, ſequeretur hanc poteſtatem nunquam vſque nunc fuiſſe in actuali exercitio; & ſic nihil eſſet obſeruandum de fide, nil promulgandum à Papa &c., quæ deſtruunt ipſam Eccleſiam, dum illius auctoritatem ædificare moliuntur. 2. Poteſtas Chriſti eſt ſuper omnem Eccleſiam diuiſiuè, & collectiuè, ſed Papæ poteſtas eſt poteſtas Chriſti à Chriſto accepta, quia eſt Chriſti Vicarius; Vicarii autem poteſtas eſt poteſtas epiſcopi ab illo recepta; ergo Papæ poteſtas eſt ſuper omnes Eccleſias diuiſiuè, & collectiuè. 3. Si Papæ poteſtas non eſſet ſuper totam Eccleſiam collectiuè, non eſſet poteſtas plenaria; ſed conſ. eſt falſum ex dictis: ergo & ant. 4. Quod eſt ſupra omnes partes alicuius totius etiam diuiſiuè acceptas, eſt ſupra illud totū etiam collectiuè ſumptum: vt Angelus, quia eſt ſupra hominem, & ſupra bruta animalia, quæ ſunt partes diuidentes animal, *vt ſic*; eſt etiam ſupra ip-
ſum

ſum animal, quod eſt totum collectiuè continens hominem, & bruta; ſic Dux, qui eſt ſuper omnes milites diuiſiuè, eſt etiam ſupra totum exercitum collectiuè: & Rex, qui eſt ſupra quenlibet ſibi ſubditum diuiſiuè, eſt ſupra totum Regnum collectiuè: & Caput, quod eſt ſupra ſingula membra diuiſiuè conſiderata, eſt ſupra omnia illa etiam collectiuè ſumpta: *à ſingularibus enim diuiſis ſufficienter enumeratis valere ad vniuerſale* eſt conſtans regula *apud Logicos*: ſed Papa eſt ſupra omnes Eccleſias particulares diuiſiuè ſumptas, vt concedunt *Aduerſarii*: ergo & ſupra illas in vnum collectas. Tum quia in tantùm Papa eſſet ſuper omnes Eccleſias particulares, non ſuper vniuerſalem: in quantùm eſſet purus Miniſter Eccleſiæ vniuerſalis; ideo enim Dux electus ab aliqua Republica eſt ſupra quanlibet perſonam priuatam diuiſiuè, non tamen ſupra omnes collectiuè: quia eſt purus miniſter non habens ſupremam poteſtatem, quæ reſidet in Republica: ſed Papa non eſt purus miniſter Eccleſiæ, nec in Eccleſia reſidet ſuprema poteſtas: vt *ſuperiùs* probatum eſt: ergo Papa eſt ſuper omnes Eccleſias diuiſiuè, & collectiuè. *Sed de hoc in ſeq. art.*, vbi ſoluemus obiectiones contrarias. 5. Si Papa non haberet poteſtatem ſuper totam Eccleſiam congregatam in vnum, vel in Papa non eſſet primatus, ſeu ſuprema poteſtas: vel hæc poteſtas eſſet in duplici ſubiecto; primum eſt contra fidem, vt diximus: & ſecundum reddit monſtruoſam Eccleſiam: ei nanque duplex Caput conſtituit: ergo Papa habet poteſtatem ſupremam ſuper totam Ec-

clesiam etiam congregatam in vnum. Tādem hæc sententia, quam impugnamus, asseritur *à Lutheranis apud Echium inter primas obiectiones* 17., *&* 18.

16 Obijc.1. Claues à Christo fuerunt collatæ *Petro* nomine Ecclesiæ, quatenus Ecclesiæ gerebat figuram, vt docet *Aug. serm.*108.*de diuers. & Cypr.* relati 24.*q.*1.*c. quodcunque. c. loquitur, & c. alienus*; & prob. *Matt.*18. *Dic Ecclesiæ: & Quæcunque alligaueritis super terrā &c.* quæ verba dicta sunt Ecclesiæ; vetat autem *Trid.* explicari *Scripturas* contra sensum *SS.*, & ratio est. *Petrus* frater noster erat circundatus infirmitate, & peccatis obnoxius, ideo fuit correctus *à Paulo*, ideo nobiscum dicere debet: *Dimitte nobis debita nostra*; ergo potestas iurisdictionis primariò cōuenit Ecclesiæ, *Petro* autem solùm ministerialiter tanquam ministro. Tum quia Deus, & natura immediatiùs se habent ad aliquod suppositum, quàm ad partem etiam nobilissimam illius suppositi, vt facultas videndi primariò data est toti homini, vt per oculum, tanquam per organum, & ministrū exerceatur, at *Petrus* fuit pars Ecclesiæ, quæ potest rescindi, & repudiari: ergo potestas iurisdictionis primariò data est Ecclesiæ, & ministerialiter *Petro*. 2. *Act.*8. *Miserunt ad eos Petrum, & Ioannem*; *& Io.*17. *Sicut me misit in mundū; ita & ego eos misi in mundum &c*; *vt & ipsi in nobis vnum sint*; ex quibus verbis deducitur potestatem clauium datam esse, non vni, & soli *Petro*, sed vnitati Ecclesiæ, quæ conflatur ex pluribus; *& Act.* 20. *Attendite vobis, & vniuerso gregi, in quo vos*

Spi-

Spiritus S. posuit episcopos regere Ecclesiam Dei: & *in præfat. Apostolorum: Quos operis tui Vicarios eidem contulisti præesse pastores*; ergo potestas regendi Ecclesiam data est omnibus.

Resp. ad 1. fuisse argum. *Lutheri*, vt videre est *apud Echium in Enchir. c.3. à Centuriatoribus* reassumptum, vt habet *Panuinius p.1. c.5.* Dicitur ergo claues fuisse datas Ecclesiæ *per Petrum*, vt se ipsum exponit *Beatiss. P. de Agone c.30.*, quia *Petrus* est in Ecclesia, tanquam Caput, modo, quo explicatum est *iuxta SS.DD.*, non autem modo, quo interpretatum fuit perperam ab Hæreticis. Sic *Petrus* gessit figuram Ecclesiæ, sicut Rex gerit personam Regni; *ideo* enim (inquit B.P. *q.75. ubis.* se ipsum explicans) *corripitur, vel laudatur Præpositus pro populo, quia gerit figuram, & personam populi*: non autem ex hoc deducitur potestatem esse in populo, non in Præposito, sed potiùs è contra, vt manifestum est. Ex quo apparet distorqueri *ab Aduersariis Scipturas, & SS.DD.* doctrinas. Ad *Trid.* dicitur non vetare plures explicationes *eiusdem Scripturæ*, quia *eadem Scriptura* habet plures sensus, & ideo plures explicationes. Non est autem contra, sed iuxta *SS.DD.* afferre plures explicationes eorum. Ad *textum Matth.* dicitur potestatem collatam fuisse Apostolis, & Discipulis in partem sollicitudinis, *Petro* autem in plenitudinem potestatis. Ad 1. rationem dicitur duplicē operationem distinguendam esse *in Petro*; vnam, quæ erat ab ipso, vt à persona priuata, alteram, quæ erat ab ipso, vt Caput, & Iudex Ecclesiæ; vnde

de alia eſt operatio perſonæ, altera Sedis; patet enim, quòd manducare, ambulare &c. non erant ab ipſo, vt erat Caput Eccleſiæ, ſed vt perſona particularis; & hoc modo frater noſter fuit circundatus infirmitate, quia potuit deficere in illis actionibus, quæ ad propriam ſpectabant perſonam, quòd & ideo pro iſtis debet nobiſcum dicere: *Dimitte nobis &c.* At verò in actionibus, quæ ſpectant ad Sedem, & gubernium Eccleſiæ, nec grauiter, nec leuiter potuit deficere; quapropter Chriſtus Dominus ſpecialiter rogauit *pro Petro*, vt non deficeret eius fides; vt ſcilicet in ijs, quæ ſpectant ad fidem, & fidelium gubernium, peccare non poſset; non autem dicitur oraſse, vt non deficeret eius charitas, ſpes, vel alia virtus ſpectans ad priuatam illius perſonam. Reprehenditur ergo *à Paulo*, non quia aliquod dogma contra fidem protulerit; ſed quia permittendo circuncifionem diſſimulabat definire legem *Moyſis* non eſſe imponendam fidelibus; diſſimulare autem erat propriũ ipſius, vt perſona priuata erat; ſicut ei conueniebat, vt Caput erat, definire, vt poſtea definiuit. Ad aliã dicitur, quòd ſicut facultas videndi data eſt homini per oculum, in quo tantummodo reſidet; ita plenitudo poteſtatis data eſt Eccleſię *per Petrum*, in quo ſolùm exiſtit; & ſicuti non corpus, ſed anima propriè dicitur videre per oculum, tanquam per organum; ita non Eccleſia, quæ eſt corpus myſticum, ſed ſpiritus Chriſti, qui eſt anima viuificans hoc corpus, dicitur iudicare *per Petrum*, tanquam per organum, & miniſtrum. Fuit autem *Petrus* pars Ec-

Ecclesiæ, inquit *Echius vbi ſ. ad 6.*, quæ eſt Caput, non quæ eſt ſub Capite. Vel fuit pars, quatenus persona priuata, non vt publica. Ad 2. reſp. *Echius* ad 1. ex 2. obiectionibus hoc fuiſſe argumentum *Arianorum*, qui colligebant Filium eſſe Patre minorem, quia fuit miſſus à Patre. Miſſio ergo alia eſt ex conſilio, quomodò miſſus fuit *Petrus*; alia ex poteſtate, & auctoritate, quomodò miſſi fuerunt Diſcipuli à Christo; ex quo apparet inter has duas miſſiones diſcrimen. Ad aliud iam dictum eſt episcopos, & Apoſtolos poſitos fuiſſe in partem ſollicitudinis ad regendam Eccleſiam Dei; *Petrum* autem in plenitudinem poteſtatis.

17 Instant *Richer. n. 4; & Natalis* §. 3. Solus Christus eſt Dominus Eccleſiæ, & Paſtor ouium, non *Petrus*, quia illi dictum non eſt: *Paſce oues tuas*, ſed *meas*; ergo *Petrus* eſt ſolùm miniſter. 2. Si Papa eſſet Caput Eccleſiæ, Eccleſia eſſet biceps, & ideo monſtruoſa; haberet enim duo capita, nempe Chriſtum, & Papam.

Reſp. hoc arg. eſſe *Centuriatorum apud Panuinium p. 2. c. 3 arg. 3.* Dicitur ergo *Petrum* eſſe miniſtrum reſpectu Chriſti, cuius eſt Vicarius, quia ab illo poteſtatem accepit, non autem eſſe miniſtrum reſpectu Eccleſiæ, cùm poteſtatem ab illa non deriuauerit. Ad 2; quod eſt arg. *M. Antonij de Dominis in Manuali c. 4.* dicitur vnum tantùm eſſe caput viſibile, quod eſt Papa, Chriſtus autem eſſe Caput inuiſibile. Præterea Vicarius, & episcopus, ſicut Rex, & Prorex non ſunt duo capita, vnus enim ſtat loco alterius, & alterum repræſentat.

ART. III.

An Papa sit super Concilium?

1 QVæstio est de Papa legitimo, & vero, nõ de schismatico, & dubio, schismaticus enim non est Papa, & dubius non est verus, quia vertias certitudine afficitur, dubietas autem incertitudine. Item sermo est *de Concilio generali*, nullus enim vsquenunc *de prouinciali* dubitare ausus est. *Concilium* autem *generale* potest considerari, vel prout Papam includit, & in hoc sensu non loquimur, esset enim quærere, an Papa sit supra seipsum: sicut si quis inquireret, an caput sit supra corpus, prout corpus complectitur etiam caput, quæreret, an caput nedum sit supra alias partes à capite, sed etiam supra seipsum. Vel potest considerari *Concilium*, vt est corpus mysticum plurium membrorum distinctum à capite: & in hoc sensu procedit quæstio, an Papa nedum sit supra omnes fideles, qui Ecclesiæ sunt membra singillatim sũpta extra *Concilium*, sed etiam collectiuè sumpta, & repræsentatas *per generale Concilium*.

2 Fraudulens *Lutheranorum* inuentum fuit recurrere *ad Concilium* plenariissimum constans nedum ex Ecclesię Prælatis potestatem iurisdictionis habentibus in Ecclesia, ac propterea suffragium *in Concilijs* ferentibus, sed etiam ex laicis quibuscunque Rethorica, Grãmatica, Historica, aut quauis alia scientia pollentibus in Spiritu S. legitimè congregatis: propter quod *Cõcilium Tridentinum*, quoniam ab eo damnati fuere, nec verum, nec legi-

gi-

gitimum, nec vniuersale dixerunt. Sed quorsum hoc, nisi ad quærendas latebras suæ perfidiæ vndique excussæ? Cùm enim clarè noscant congregatu impossibile esse *Concilium* huiusmodi, ideo sic suæ censent pertinaciæ consulere.

3 *Richerius* verò *cum alijs in sup. art.* recensitis, qui, vt diximus, volunt potestatem iurisdictionis primariò, & principaliter competere Ecclesiæ, & Papæ tantùm instrumentaliter, tanquam ministro executori *Conciliorum generalium* à Christo Domino deputato, dicunt consequenter *Concilium generale* esse supra Papam, at propterea à Papa *ad Conciliũ* posse appellari, ac Papam posse *à Concilio* iudicari &c. Illis nouiter accessit *Clerus Gallicanus* proposit. 2.

4 Communis tamen, & vera sententia fatetur Papam esse supra *Concilium*, adeoque non posse à Papa *ad Concilium* appellari, sed è contra. *Ita Fund. D. lib. de potest. Pontific. p. 1. c. 1. & p. 3. c. 1., & in c. firmiter*; vbi ait Papam esse supremum Iudicẽ Ecclesiæ in causis fidei; *& cont. Exempt.*, vbi probat Papam à nullo posse iudicari, quia superior est omnibus; & ideo ab ipso non posse appellari. Idem docent *omnes nostri, & exteri communissimè*.

5 Vnica concl. Papa est supra *Concilium*, tanquam supremus Iudex omnium controuersiarum, quæ in Ecclesia excitātur; adeoque non potest iudicari *à Concilio*, nec ab ipso appellari *ad Concilium*, sed è contra.

Prob. 1. *ex Deut.* 17; vbi dicitur, quòd in causis difficilibus recurrendum erat *ad Concilium* Sacer-

cerdotum, quod *Sanedrim* vocabant, in quo erant 70. Iudices *ex Leuitico genere*, & vnus summus Sacerdos, qui omnibus præsidebat, & iudicia, ac imperia proferebat; ergo Papa, qui est summus Sacerdos in lege noua, præest *omnibus Concilijs*, & imperat; ei nãque collata est maior potestas, quàm summo Sacerdoti veteris legis, cùm illi traditæ fuerint claues Regni cœlorũ ita, vt nullus ingredi queat locum salutis, nisi ab illo aperiatur, & à nullo, nisi ab illo excludi. Tanta autem plenitudo potestatis summo Sacerdoti veteris legis non fuit cõcessa, quia multi gentiles saluati sunt, qui tamen illius potestati non subdebantur, vt diximus *art.* 1.

6 Prob. 2. *ex Scripturis*, & rationibus allatis *art.* 1; *&* 2. sic. Primatus Ecclesiæ est supra potestatem cuiuscunque *Concilij*; sed potestas Papæ est primatus Ecclesiæ; ergo est supra potestatem cuiuscunque *Concilij*. Mi. est de fide definita contra *Lutheranos*, vt diximus *art.* 1. Prob. ma. Illud, quod est supra omnem potestatem existentem in Ecclesia, est supra potestatem cuiuscunque *Concilij*; sed primatus Ecclesiæ est huiusmodi: ergo est supra potestatem cuiuscunque *Concilii*. Hęc etiam mi. probata est *art.* 2., nomine siquidem primatus significatur suprema potestas iudiciaria causarum fidei, & morum communicata Ecclesiæ à Christo Domino supra omnem potestatem existentem in Ecclesia, aliter non esset potestas suprema, quia supremum est super omnia, & omnia infra illud. Prob. ma. Potestas cuiuscunque *Concilii* est potestas existens in Ecclesia, vt constat; ergo illud quod est

eſt ſupra omnem poteſtatem exiſtentem in Eccleſia, eſt ſupra poteſtatem cuiuſcunque *Concilii*.

7 Conf. Poteſtas, quæ eſt in Eccleſia, & non eſt primatus, eſt infra poteſtatem exiſtentem in Eccleſia, quæ eſt primatus: quod enim eſt in aliquo genere, & non eſt primum illius generis, neceſſariò eſt infra primum, vt poteſtas, quæ eſt in Regno, & non eſt Regia, neceſſariò eſt infra poteſtatem, & ſub poteſtate Regis; ſed poteſtas *Concilii* eſt in Eccleſia, & non eſt primatus; nam docet fides primatum eſſe in Papa; & ratio conuincit non eſſe *in Concilio*, implicat enim dari duo hæc prima in eodem ordine; illa nanque ita ſe haberēt, vt vnum non dependeret ab alio, ſecus non eſſet primum, quia quod dependet, ſupponit id, à quo dependet, cùm ſit illo poſterius origine; & primū nihil ſupponit ſupra ſe, vt eſt manifeſtum. Si autem vnum non dependeret ab alio, non diceret ordinem ad illud; & ideo non haberet rationem primi, aut ſecundi reſpectu illius, quia primum dicit ordinem ad ſecundum, & ſecundum ad primum, vt liquet; & ſic nec Papa ſubiiceretur *Concilio*, nec *Concilium* Papæ, ſed omnino diſparatè ſe haberent, quia reſpicerent res diſparatas, quod eſt euidenter falſum, reſpiciunt enim cauſas fidei, & morum. Neque dici poteſt primatum æquè eſſe in Papa, & *in Concilio*, quia in neutro eſſet primatus, nam in neutro eſſet ſupra omnem poteſtatem exiſtentem in Eccleſia, poteſtas enim Papæ non eſſet ſupra poteſtatem *Concilii*, aut è contra; de ratione autem primatus eſt eſſe ſupra omnem poteſtatem

exi-

existentẽ in Ecclesia, vt diximus. Vel si esset æquè in duobus, vt est potestas Reipublicæ, quæ æqualiter est in pluribus, vnum illorum non subderetur alteri; & sic *Concilium* non esset supra Papam, vt aiunt *Aduersarii*: potestas siquidem, quæ est in vno Reipublicæ membro, non est supra potestatẽ alterius membri eiusdem Reipublicæ, sed est in illis, tanquam in pluribus membris partialibus æqualiter participantibus, & simultaneè integrantibus vnam, & eandem potestatem totalem, & sic in neutro haberet rationem primatus, quia neuter alteri subiiceretur; ergo potestas *Concilii*, quæ est in Ecclesia, est Papæ potestati subiecta.

8 Vlteriùs. In tantùm in Regimine aristocratico potestas est principaliter in optimatibus, & in democratico principaliter in populo, ministerialiter verò in ministro eiusdem Regiminis; in quantùm ille minister potestatem accipit ab optimatibus, vel à populo, quia de ratione instrumenti est agere in virtute principalis agentis ab illo recepta: secus si minister potestatem non haberet à Republica, omnino independens esset, & posset agere independenter ab illa; nec in Republica esset plena potestas super omnes, quia non posset auferre potestatem à suo ministro, sicut non posset illam ei conferre; sed Papa non recipit potestatem *à Concilio*, *ex Scripturis* enim constat illam recepisse à Christo Domino, qui asseruit: *Ego dico tibi, quia tu es* Petrus, *& super hanc petram ædificabo* Ecclesiam meam, *& tibi dabo claues Regni* Cœlorum. Non autem dixit: *Ecclesia tibi dabit claues Regni* Cœlorum;

rum;ergo poteſtas non eſt principaliter *in Concilio*, & miniſterialiter in Papa ; & per conſequens *Concilium* non eſt ſupra Papam, ſed è contra. *Vid.* alias rationes allatas *in ſup. art.*

9 Nec dici poteſt; quòd Papa receperit poteſtatem à Chriſto hac conditione, vt ſubiaceret *Cõcilio*; nam ſequeretur Chriſtum tradidiſſe Papam paſcendum, idèſt regendum *à Concilio*, ſeu ab Eccleſia, quam repræſentat *Concilium* : non autem tradidiſſe Eccleſiam, & per conſequens *Concilium* paſcendum, ſeu regendum à Papa : nam ille traditur regendus ab alio, qui ſubiicitur dominio, & poteſtati alterius : ſed conſ. eſt *contra* Scripturas: *Petro* nanque dictum fuit : *Paſce oues meas* : quæ Chriſti Eccleſiam componunt ; ergo & id, ex quo ſequitur, eſt *contra Scripturas.*

10 Demum Papa eſt ſupra totam Eccleſiam, vt diximus *art.* 1., Paſtor enim eſt ſupra totum ouile, & caput ſuper totum corpus : ergo à fortiori eſt ſupra *Concilium*, nam *Concilium* non habet, niſi poteſtatem Eccleſiæ, quam repræſentat, ſicut Prorex non habet, niſi poteſtatem Regis, cuius perſonam repræſentat, & quemadmodum habens poteſtatẽ ſupra Regem habet quoque poteſtatem ſupra Proregem: ita habens poteſtatem ſupra totam Eccleſiam illam pariter habet ſupra *Concilium. Vid. alios textus*, & rationes *ibid.*

11 Prob. 3. *ex Fund. Doct. p.* 1. *vbi ſ.* Papa habet poteſtatem iudicandi *Concilia*, & nequit iudicari *à Conciliis* : ergo eſt ſupra *Concilia*: nam poteſtas iudicandi ſuperioritatem importat, vt conſtat. Prob.

ant. 1. *ex* 1. Cor. 2. *Spiritualis autem iudicat omnia, & ipse à nemine iudicatur*; sed Papa ratione status, & dignitatis est spiritualissimus omnium: quia est in sublimissimo statu, & perfectissima dignitate, quæ sit in Ecclesia, quo autem aliquo sublimior, & perfectior est, eo spiritualior est: nam spiritus est sublimior, & perfectior carne, quia carni dominatur, & præest, caro autem spiritui, tanquam inferior superiori, subiicitur: ideo perfectissimus, ac sublimissimus statu, & dignitate idem est, ac spiritualissimus omnium: quapropter solus Papa nuncupatur *Beatissimus, & Sanctissimus*, quòd idem est, ac perfectissimus, quia *Sanctitas* sonat idem, ac *perfectionis excessus*: quanuis enim aliqui perfectione personali, quæ in conscientiæ puritate consistit, possint esse Papa sanctiores: attamen perfectione status, ac dignitatis solus Papa Sanctissimus, & Beatissimus dicitur: quia in suprema Ecclesiæ dignitate, quæ est primatus, & sedes *Petri*, collocatur: propter quod dicitur: *Sedes Apostolica aut sanctos recipit*, idèst sanctitate personali fulgentes: *aut sanctos facit*: idèst ad supremum dignitatis eleuat státum, sicut licèt multi sint laici pfectiores religiosis perfectione personali; attamen sunt imperfectiores perfectione status, religiosi etenim sunt in statu maioris perfectionis; sic episcopi sunt in statu perfectiori, quàm clerici, Archiepiscopi, quàm episcopi; Primates, quàm Archiepiscopi: Patriarchæ, quàm Primates: Papa autem est in supremo perfectionis fastigio, quia habet maiorem potestatem iurisdictionis, quæ sit in Ecclesia: ergo Papa omnia iudi-

cat,

cat, & à nemine iudicatur: & ideo habet potestatem iudicandi *Concilia*, à quibus nequit iudicari.

12 Prob.2.idem ant. *à B.D. vbis.p.*3.*c.*12. sic. Potestas, quæ est sine numero, pondere, & mensura excedit omnem aliam potestatem habentem numerum, pondus, & mensuram, ac propterea iudicat omnem aliam potestatem, & à nulla iudicatur, potestas enim, vt docet *B.P.*4.*de Gen. ad lit.c.*3; sine numero, pondere, & mensura est illa; quæ præfigit aliis potestatibus mensuram, pondus, & numerum eorum, quæ ab eis sunt administranda, & regenda, potestas autem præfigēs alteri potestati numerum, pondus, & modum agendi est superior potestate, cui præfigitur, & ideo habet illam iudicare, & non ab illa iudicari, quia iudicare superioritatem, & iudicari inferioritatem importat: sed potestas Papæ est sine numero, pondere, & mensura, nam Papa cuilibet Prælato assignat certum numerum ouium, non omnes oues regendas; ipse autem regit omnes, indefinitè nanque ei dictum est, *Pasce oues meas*, idèst non has, vel illas, sed omnes, adeoque eius potestas est sine numero determinato: & cuilibet assignat determinatum pondus peccatorum absoluendum, vel ligandum, non omnium, aliqua enim sibi soli absoluenda, vel liganda reseruat, peccatum autem pondus dicitur, quia trahit ad inferna, de ratione enim ponderis est trahere deorsum; Papa verò omnia peccata potest absoluere, vel ligare, idcirco illius potestas est sine pondere, idèst non coarctatur ad determinatum numerum peccato-

rum: tandem Papa præfigit aliis modum agendi, quem præterire non queunt; ipſe autem poteſt agere omni modo, quo ſibi videtur expedire, & propterea habet poteſtatem ſine menſura, quia habet omnem modum agendi, & per conſequens habet plenitudinem poteſtatis: ergo habet poteſtatem iudicandi *Concilia*, & *à Concilÿs* nequit iudicari.

13 Prob. 3. idem ant. *ex* *Conciliis*. Anno 303. *Concilium Sinueſſ.* ſtatuit: *Prima Sedes non iudicatur à quoquam*. Anno 324. *Concilium Romanum ſub Sylueſtro* præſente *Conſtantino*, & *Helena eius matre* 284. epiſcoporum *can.* 20. habet hæc verba: *Nemo enim iudicabit primam Sedem, quoniam omnes Sedes à prima Sede iuſtitiam temperari deſiderant, neque ab Auguſto, neque ab omni Clero* (idèſt Concilio) *neque à Regibus, neque à populo* (idèſt Ecclesia) *Iudex* (idèſt Papa, qui eſt Iudex Imperatoris, *Conciliorum*, Regum, & Eccleſiæ) *iudicabitur*. *Anno* 433. *Conc. Rom. ſub Sixto* III. ſtatuit: *Non licere aduerſus Pontificem dare ſententiam. Anno* 503; vt vult *Longus*, vel 502., vt putant *alÿ*, *Conc. Rom. ſub Symacho* ſtatuit: *Præſulem Romanæ Sedis Deum ſuo ſine quæſtione reſeruaſſe arbitrio. Anno* 800. *Syn. Rom. ſub Leone* III. iubente *Carolo Magno*, vt inquireret crimina obiecta *ipſi Leoni*, reſpondit *ſe nō audere Apoſtolicam Sedem iudicare*: quod confirmat *Syn. Rom. ſub Hadrian. II. in cauſa Photÿ*. *Conc. gen. Lat. ſub Iulio II. anno* 1512. *Cùm enim Romanus Pontifex legitimè conſtitutus nulli Iudici, præterquā Deo ſubiectus ſit*, & *à nemine vt PP. Sueſſionenſis*

Con-

Cōcilii *profitentur*, *iudicari possit*, & habetur *c. Apo-stolicæ* 3. *q* 9., *& c. Nemo* 9. *q*. 3. *c. si* Papa *dist.* 40; *c. ipsi sunt*, *c. cuncta* 9. *q*. 3., ergo *ex ipsismet* Conciliis probatur Papam habere poteſtatem iudicandi *Concilia*, non è contra.

14 In hunc locum diſtulimus reſoluere de veritate *Concilii Sinueſſani*, quam *Natalis cum Magdeburgenſibus* negat, & de qua egimus *tom.* 1. *q.* 5. *proem. art.* 15. Dicimus ergo verè extitiſſe tale *Concilium*, nedum quia *Platina*, omnes Auctores catholici, Eccleſiæ traditio, antiquiſſima martyrologia, *& Conc. Lat.* id aſſerūt, ſed etiā quia *Sinueſsæ* adhuc ſeruatur memoria illius cryptæ, in qua fuit celebratum. Ad B. *Patrem* dicitur nihil aliud velle, quàm non probatum fuiſſe *à Donatiſtis Marcellinum* ſimul *cum Melchiade*, *Marcello*, *& Syluestro* tradidiſſe codices, & Diis thurificaſſe, non autem negat fuiſſe *Sinueſſæ* celebratum *Concilium*; poterat nanque celebratum fuiſſe *Concilium*, & *Marcellinum* non ſacrificaſſe, ſed ſacrificare ſimulaſſe; & ob id culpabilem fuiſſe; ſiquidem narrat *Euſeb. lib.* 8. *hiſt. c.* 3. de illa immaniſſima *Diocletiani* perſecutione: *Ex ipſis autem perſecutoribus quidam tanquam miſeratione vſi adhibebant nonnullos noſtrorum ad inceſta ſacrificia, & quaſi ſacrificaſſent, conclamabant, cùm non ſacrificaſſent. De aliis verò cùm ne appropriaſſent quidem immundis hoſtiis, acclamabant ipſi, quòd immolaſſent, & abſcedebant in eo tantùm culpabiles, quòd crimen ſibi obiectum cum ſilentio paterentur*. Ad hanc autem culpam abluendam potuit cogi *Concilium*, ne

catholici ipſum à fide alienum putarent . Igitur poterat *Beatiſs.P.* de thurificatione dubitare abſq; eo,quòd in dubium verteret *Concilium*, quod potuit cogi nedum ad expungendam idololatriam, ſed etiam ad expurgandum ſimulationis delictum. Inſuper poterat haberi *Concilii* notitia abſque eo, quòd notum eſſet, quid fuerit in eo ſtatutum præſertim tunc temporis; quo omnia exemplaria *Notariorum* manu exarata raritatẽ neceſſariò inuehebant: nã Eccleſia tunc pauperrima nõ poterat tales ſumptus facere, vt multiplicati *codices* ad omnes tranſmitterentur regiones: vt patet *de canonib. Nicænis*,qui nõ erant *in Aphrica* tempore *S.Patris*,& tamen notitia *Concilii* habebatur; ergo dubitare *de Marcellini* delicto non fuit formaliter idem, ac ac dubitare *de ipſo Concilio*, ut arguunt *Magdeburgenſes.* Tandem ex eo,quòd quis de aliquo dubitet, non arguitur, quòd illud neget, imò quòd non neget; dubitans enim æquè ſuſpendit à negatione, & affirmatione iudicium; ſed B.P. dubitauit *de Marcellini* delicto,ſubdit enim: *Qualeſcunq; fuerint Marcellinus, Marcellus, Sylueſter, Melchiades &c; nihil præiudicat Eccleſiæ.*, ergo nõ arguitur hiſtoriam *huius Concilii* commentitiam fuiſſe, & licèt aliquando eam *Donatiſtarum commentum* appellet: attamen de ea loquitur, vt comprehendit illorum quatuor Pontificum thurificationem; in quo ſenſu omnino commentitia eſt, ſaltem quoad *Marcellum, Sylueſtrum, & Melchiadem*, de quibus nullius teſtimonium afferebatur *à Donatiſtis*, nec aliunde hæc notitia habebatur, quemadmodum

euul-

euulgatum erat *de Marcellino*: non autem loquitur de ea, quatenus *Concilii* existentiam testatur. Duo igitur sunt distinguenda, scilicet thurificatio, & celebratio *Concilii*: illam dicit *Donatistarum* inuentum, & de veritate istius totale seruat silentium. Nec inuerisimile est, quòd tempore persecutionis tam sæuæ trecentorum episcoporum numerus conuenerit; sicut enim annos ante circiter 50. in interregno *Cornelii* potuit *à Clero Romano* conuocari *Romæ Conciliū* contra immolantes Dijs, vel thurificantes, cui plurimi episcopi mutato habitu interfuerunt, ita dicendum in casu.

15 Prob.4. idem ant. Papa habet auctoritatem confirmandi,& rescindendi *Concilia*;nam *PP. Conc.Nicæni* referentes *canonem Apostolicum*, quo prohibetur, ne decreta in Ecclesia sanciantur absque Romani Episcopi sententia, vt refert *Socrat. lib.2.c.13.,à Syluestro* confirmationem petunt, & obtinent. *Conc.Sardic.*, quod fuit appendix *Conc. Nicæni anno 347.c.3. Scribatur ab eis, qui causam examinarunt,* Iulio *Romano Episcopo*; *& si indicauerit renouandum esse indicium, renouetur, & det* Iudices. *Si autem probauerit talem causam esse, vt non refricentur ea, quæ acta sunt, quæ decreuerit, confirmata erunt*. Conc. *Constantinop.*I. *gen. iussu Damasi* fuit coactum, & ab ipso confirmatum; vt refert *Photius lib.de septem Synodis*.Conc.*Carthag. epistola Synodica*, quæ est 90. *Beatiss. P. Aug.*, qui primas egit *in hoc* Concilio, petijt confirmari *ab* I*nnoc.*I., qui illud confirmat *ep.91. inter Augustinianas. Conc. Mileuit. inter easdem epistolas 92.*

petit confirmationem *ab eodem Innoc.*, qui confirmat *ep.93. Syn. Constantinop.* III. *act.4. Nos Apostolicam Sedem sequimur, & obedimus*; & hanc confirmauit *Leo* II., qui *canonem*, in quo decernebatur locus *in Concilio* Archiepiscopo *Constantinop.* debitus *Alexandrino*, iussit expungi. VII. *Syn. epist. Diuali Constantini*, *& Irenæ* rogat confirmari ab Adriano, vt stabilitatem recipiat. *Conc. Lat.* II. *gen.* confirmatur *ab Innoc.* II. *Tridentinum*, quod fuisse generale à nullo Catholico potest negari, in fine petit confirmari à Summo Pontifice. Tandem *Concilium Constantiense*, *& Basileense*, in quibus decernitur Papā subijci *Concilio*, cui decreto, quod postea *per Conc. Florentin*; *& Lateranen.* sublatum fuit, *Aduersarii* nituntur, à sūmis Pontificibus ijsdē *Aduersarijs testibus* confirmata fuere; & hoc ex verbis Christi Domini expresè colligitur: *Tu aliquando conuersus confirma fratres tuos*. E contra verò à Papa fuit reprobatum, & rescissum *Concilium Antiochenum I.*, *Sardicense II.*, *Arelatense sub Liberio*, *Ariminense*, *Ephesinum II*; quod procul dubio fuit vniuersale, vt apertè ostendit *Summa Coriolani à Leone* II. reprobatum *ep.22., 24., & 25.*, *Syn. Trullana, seu Quinisexta itidē gen. à Io.* VIII; *Constantinopol. generale* VIII. 395. *Episc. in causa Photii* ab eodem Pontifice, *Pisanum*, *Constantiense* ex parte, *& Basileense*; sed habens potestatem confirmandi, & rescindendi leges *Concilii* habet potestatem iudicandi *Concilium*, & ideo nequit ab illo iudicari, quia Iudex à iudicato iudicari non potest; aliter superior posset ab inferiori iudicari,

quod

quod Regiminis rationem euerteret; ergo idem.

16 Prob.5.idem ant. *A Concilio* ad Papam, nō à Papa *ad Concilium* licet appellare; nam in lege veteri licebat in causis grauioribus à Iudicibus, & *à Concilio ad Moysem* appellare; vt *sup.* diximus; ergo à fortiori in lege noua; appellatio enim est in fauorem rei; & in lege noua maior est indulgentia pro reis. Præterea *Conc. Sardicense c.4. editionis 2., vel 3. alterius editionis* habet: *Quòd si aliquis episcopus iudicatus fuerit in aliqua causa, & putat se bonam causam habere, vt iterum iudiciū renouetur, si vobis placet, S. Petri Apostoli memoriam honoremus, vt scribatur vel ab his, qui causam examinauerunt, vel etiam ab aliis episcopis, qui in propinquo morantur, Romano Episcopo; & si iudicauerit iudicium esse renouandum, renouetur, & det Iudices; & c.4., vel 5. Cùm aliquis episcopus depositus fuerit eorum episcoporum iudicio, qui in vicinis commorantur locis, & proclamauerit agendum sibi negotium in Vrbe Roma, alter episcopus in eadem cathedra post appellationem eius, qui videtur esse positus, omnino non ordinetur, nisi causa fuerit in iudicio episcopi Romani determinata.* De his canonibus scribit *Gelasius ep. ad Faustum. Ipsi sunt canones, qui appellationem totius Ecclesiæ ad huius Sedis examen deferri voluerunt; & ep. ad episcopos Dardaniæ: Ad illam de quolibet mundi parte canones appellari voluerunt; ab illa autem nemo est appellare permißus.* Idē docet *Nicæn. can.18., & in Ephes.* II. *S. Flauianus Patriarcha Constantinop., & Theodoretus* appellarunt ad S.Sedem. Habetur *c. cuncta 9. q.3., & c. ip-*

si,

si, & c.patet ibid., & c.si Papa dist.40., & c.si quis 2.q.6.c.Ad Romanum 6.c.2.q.6.c.Ad Romanam 8.c.2. q.6.,c.ideo 2.q.6.,c.qui se scit 2.q.6.,c.arguta 2.q.6., sed appellatio definitur *ab inferiori ad superiorem Iudicem prouocatio*; superior autem iudicat inferiorem, non è contra; ergo Papa habet potestatem iudicandi *Concilia* etiam generalia, non autem è contra.

17 Ex quibus sic euidenter arguitur. Quod statutum est *in Conciliis generalibus* est ita infallibiliter certum, vt illud negare sit contra fidem; sed Papam esse supra omnem potestatem existentem in Ecclesia, esse Iudicem supremum *Conciliorum generalium*, & ab illis iudicari non posse; habere potestatem confirmandi, & rescindendi *Concilia* etiã generalia, & posse ad ipsum *à Conciliis generalibus*, non ab ipso *ad Concilia* appellari statutum est *in Conciliis generalibus*; ergo Papam esse supra omnem potestatem existentem in Ecclesia, esse Iudicem supremum *Conciliorum generalium*, & ab illis iudicari non posse; habere potestatem confirmandi, & rescindendi *Concilia generalia*; & posse ad ipsum *à Conciliis*, non ab ipso *ad Concilia* appellari est ita infallibiliter certum, vt illud negare sit contra fidem. Ma. est doctrina *Aduersariorum* asserentium infallibilitatem esse tantùm in *Conciliis generalibus*, vt *in seq. art.* Mi. constat ex allatis textibus *Conciliorum generalium*: vt sunt *Nicen., Sardicen., Romanum sub Syluestro præsente Constantino, Synuessan., Lat. &c.* Atqui habere potestatem supremam, esse Iudicem *Conciliorum generalium*,

posse

posse illa confirmare, & rescindere, posse *à Conciliis* ad ipsum, non ab ipso *ad Concilia* appellari est idem formalissimè, ac esse supra *Concilia*: ergo Papam esse supra *Concilia* est ita infallibiliter certũ, vt illud negare sit contra fidem.

18 Præterea ita se habet Papa respectu totius Ecclesiæ; sicut episcopus respectu Ecclesiæ particularis: sed episcopus est supra suas oues determinatas etiam in vnum collectas: ergo & Papa est supra omnes fideles etiam *in Concilium* collectos. Ma. conc. *à Richerio*; aliter minor potestas esset in Papa, quàm in Episcopo, quod est contra fidem. Mi. etiam patet: nam episcopus nequit à populo etiam *in Synodum* collecto iudicari, deponi &c., & ideo illius potestati non subditur, sed est supra illum, quia potest ipsum iudicare, corrigere, punire &c., non è contra: ergo à pari.

19 Denique *Beatiss. P. de Verb. Apost. serm.* 2. loquens *de Pelagianorum* causa iam damnatorum in duobus *Conciliis* ad Summum Pontificem delata concludit: *Iam de hac causa duo Concilia missa sunt ad Sedem Apostolicam; inde etiam rescripta venerunt:* CAVSA FINITA EST; *error vtinam finiatur*; *& lib.* 2 *cont. duas epist. Pelagian. c.* 3. *Literis b.m. Papæ Innocentii, quibus de hac re dubitatio tota sublata est*; *& ep.* 157. *In his enim verbis Apostolicæ Sedis tam antiqua, atque fundata, certa, & clara est catholica fides, vt nefas sit de illa dubitare Christiano.* Ex quibus sic. 1. Ille Iudex, qui potest vltimò finire, & determinare causas fidei, est supra quancunque potestatem existentem in Eccle-

sia;

sia; sed Papa est huiusmodi, & potestas *Conciliorum generalium* est potestas existens in Ecclesia; ergo Papa est supra *Concilia*. Ma. patet: quia vltimum iudicans est supremus in iudicando: vt constat de Rege in Regno. Mi. traditur *à B.P.*, nam causam finire est illam vltimò determinare: quotiescunque enim adhuc est determinabilis ab aliquo Iudice, non est finita, vt liquet. 2. Ille Iudex, qui habet tollere omnem dubitationem in causis fidei ita, vt non liceat ampliùs, sed nefandum sit Christianos dubitare, habet auctoritatem infallibilem, quæ nulli potestati subditur, sed est super omnem potestatem; potestas enim iudiciaria, cui nequit error, aut dubium subesse, est potestas Dei, quæ est super omnem potestatem, & non est ampliùs disputabilis apud aliquem Iudicem; sed Papa est huiusmodi, vt clarè loquitur *textus allatus*: ergo habet potestatem, quæ nulli subditur, & sibi subiicit omnem aliam potestatem, & ideo non est sub, sed supra *Concilia*.

20 Instat *Natalis ibid.* §. 5. *B.P.* nihil aliud velle, nisi quòd causa *Romæ* fuit finita.

Verùm si *Natalis* eadem attentione, qua *Magdeburgenses*, *B.P* euoluisset *epistolam*, indignā viro etiam mediocri suam responsionem nouisset: siquidem *in cit. ep.* vidisset, quòd *Pelagius, & Celestius à duobus Venerabilibus Antistitibus Apostolicæ Sedis* Papa *Innocentio, & Zosimo, nisi correcti etiā egerint pœnitentiam, toto* Christiano *Orbe damnati sint*: ergo nedum Romæ, sed in tota Ecclesia eorū *causa finita est*; quia finis illius fuit damnatio *in toto*

to

to Orbe christiano, quod est tota Ecclesia. Hinc ex eo, quòd *Carthagine, & Chalcedone* ea lis discussa fuerat, non ait *finitam esse*: quia adhuc *Romæ* discutienda manebat; ergo dicens *esse finitam* significat nullibi discutiendam manere.

21 Obiic. 1. *Natalis vbis.* §. 1. *Concilium Constant.*, quod confirmarunt *Martinus* V. *Eug.* IV., *& Pius* II. indefinitè loquentes, *sess.* 4; *&* 5. statuit Papam subiacere *Concilio.* 2. *Matt.* 18. *Vbi sunt duo, vel tres congregati in nomine meo, in medio eorum sum*: super quod *Cælestin.* I. *ep. ad Syn. Ephes. act.* 11. *Spiritus Sancti testatur præsentiam congregatio sacerdotum. Io.* 14. *Ego rogabo Patrem, & alium Paraclitum dabit vobis, vt maneat vobiscum in æternum, Spiritum veritatis. Act.* 15. *Visum est Spiritui S., & nobis*: super quæ S. *Leo ep.* 78., *seu* 132. *ad Leonem Augustum*: *De rebus & apud Nicæam, & apud Chalcedonem, sicut Deo placuit, definitis nullum audemus inire tractatum, tanquam dubia, vel infirma sint, quę tanta per Spiritum S. fixit auctoritas.* Quod repetit *ep.* 73., *seu* 105., *& ep.* 55. *seu* 79. semper docens Spiritum S. *Conciliis* assistere. 3. *Matt. ibid. Dic Ecclesię. Si Ecclesiam non audierit, sit tibi, sicut ethnicus, & publicanus*: ergo vltimò recurrendum est *ad Concilium*.

Resp. hæc fuisse argumenta *Richerii ab ipsa Vniuersitate Parisiensi* anno 1612., vt narrat *Spondanus*; & postea *Romę* anno 1622. damnata. Ad 1. dicitur, quòd *Turrecremata de Ecclesia lib.* 2. *c.* 99; qui fuit præsens *illi Concilio*, distinguit tres status illius; primus fuit, in quo sola obediẽtia *Io.* XXIII.

con-

conuenerat; & pro eo tunc non erat vniuersale, vt constat, & tunc conditæ fuerunt *illæ duæ sessiones*. Secundus, in quo etiam factio *Greg.*XII. se adiunxerat; & tertius, in quo confluxerant omnes; & tunc solùm fuit vniuersale. Vel dicitur ad minus non posse negari *illas sessiones* esse dubias,& suspectas,quia multa exemplaria *M.S.* id non continēt: quanuis enim *Aduersarii* illas teneant, vt inconcussas, nulla tamen ratione id possunt conuincere; & quis rem quanlibet dubiam, vt indubiam,pertinaciter credere non valeat? Hæc tamen pertinacia nihil officit veritati. Vel dicitur *illas sessiones loqui* tantùm in casu schismatis; aiunt enim *pro extirpatione schismatis*; ideo non sunt ampliandæ ad extra schisma; quia in schismate est incertus Pontifex, certus verò extra schisma. Vel dicitur,quòd si auctoritati *Conciliorum*, vt potè infallibili, *per Aduersarios* derogari non potest; quomodò potuit *Conc. Constan.* irritare *Conc. Nicænum*, *Sardicen.*,*&* *Constantinop.* III., *&* VII.*Syn.*, in quibus decreta fuit appellatio à *Concilio* ad Papam,&confirmatio eiusdem per Papam; ex quibus liquidò infertur Papæ potestas supra *Concilium*, *&* *Concili* ad Papam subiectio? Imò quomodò *Conc.Lat.*, cui *Antistites Galli* consenserunt vna cum Rege; *&* *Florent.* potuissent illud decretum euertere? Nam uel ista duo posteriora *Concilia* habuerunt potestatem expungendi decretum *Conc.Constant.*, vel non? Si primum: ergo illud decretum vim modò non habet,quia fuit deletum:nam vt loquitur *B.P.Concilia priora emendantur posterioribus*:quod quomodò

dò ſit accipiendum, *inf.* dicemus: & ſic inaniter iactant *Aduerſarii* Papam ſubijci *Conc.*, & à Papa ad *Conc.* appellationem tenere. Si ſecundum, ergo nec *Conſtant.* potuit derogare prioribus *Conciliis*, in quibus ſtatuta fuit *Concilii* ſubiectio, & obediẽtia Papæ præſtanda, ac inconcuſsè ſeruanda. Si autem *cum Natale* hanc cauſam non fuiſſe *in his Conciliis* maturè diſcuſſam, cur hoc potiùs *de Constant.* non dicitur, in quo *pleriſque* reluctantibus, & dilationem *ad aliam ſeſſionem* diligentiori examine maturandam quærentibus decretum illud fuit extortum, cùm nec tertia pars Vocalium peruenerat, quàm *de Later.*, quod fuit ſtudiosè coactum ad emendandos *Conſtantienſes*, *Baſileenſeſque* tumultus, & actiones tumultu potiùs, quàm cõſilij maturitate concluſas? Quoad confirmationem verò dicitur *Martinum* confirmaſſe dumtaxat *Conciliariter facta*, idèſt *in pleno Concilio*, & pacata deliberatione, non tumultuaria altercatione indigeſtè propoſita, ſed illud decretum fuit excuſſum, cùm nec ſemiplenum erat *Concilium*, nec materia diſcuſſa: ergo ſuper illud confirmatio non cadit. Sed ſi *Concilium* eſt ſupra Pontificem, vt inquiunt *Aduerſarii*: iam *per Concilium Lateranenſe, & Florentinum* talis fuit confirmatio dirempta. Sic *Eug.*, *& Pius* eodem modo confirmarunt, quo eorum præceſſor *Martinus*. Sed quomodò indefinitè confirmarũt, idèſt quoad omnia, quæ in illis continentur, ſi *idem Natalis* conatur omni vi demonſtrare *Baſileen.* ſolùm vſque *ad ſeſſ.* 25. fuiſſe legitimum: ergo & illegitimum cõfirmaſſent. Quid abſurdiùs?

22 Ad 2. dicitur, quòd illi congregantur *in nomine Christi* ad finiendas res credendas per fidem, qui Christi Vicarij voce cientur in vnum: ait enim *Petrus Act. 15. Deus in nobis elegit per os meũ audire gentes verbum Euangelij, & credere.* Qui autem conuocantur contra, vel sine eius Vicario, non in nomine eius, sed nomine proprio congregantur; constat enim, quòd Vicarius nomine episcopi, & minister nomine Regis, qui illum elegit, vt populus per os ipsius audiat verbum Regium, potest conuocare populum, vt sciat, quid sit sibi agendum: populus autem non nisi seditiosè potest se congregare, nec dicitur se congregare in nomine Regis, sed potiùs contra, vel præter Regem. Atqui solus *Petrus*, & eius pro tempore successor electus fuit, vt gentes per os ipsius audirent Euangelium, & crederent; ergo illi soli congregantur in nomine Christi, ad stabiliendas fidei causas, qui conuocantur à Papa, & his solis assistit Spiritus S. Hinc *Conc. Arimin. cum Ario* sexcentorum episcoporũ, *Ephesin.* II. etiam frequentissimum *cum Dioscoro*, *Constantinop. sub Leone Imp.* trecentorum episcoporum, *Syn. Trull.*, quanuis generaliter indicta, turpiter errarunt, ideoque Spiritum S. non habuerunt in medio non ob aliud, nisi quia vel præter Papæ auctoritatem fuerunt coacta; vel Papam secum non habuerunt, per cuius os tantummodo statutum est à Christo Domino nos *audire Euangelium, & credere*; & ideo in solo Papa fixa infallibilitas remanet. Præterea si arg. valeret, sequeretur nedum *Concilium generale*, sed etiam prouinciale,

ciale, & episcopale infallibilitatem habere, cùm & in ipsis sit plurium frequentia Sacerdotum; vt *Carthaginen. sub Cypr.*, cui octoginta episcopi interfuerunt, & tamen contra doctrinam de vnico baptismo errauere. Dicitur ergo, quòd si ille *textus: Vbi fuerint duo &c.* intelligendus sit *de Concilijs* propter auctoritatem *Cęlestini*; *& propter VI. Syn. act.* 17., *& propter Syn. Chalcedonen. in ep. ad Leonem, & propter* Innoc. 20. *dist. c. De quibus*, est explicandus, vt diximus. Quanuis alium sensum videatur habere, scilicet *Deum esse in medio* internè inspirando, adiuuando, & exaudiendo, non tamen mouendo ad sensibilem promulgationem decretorum fidei, aliter magna in Ecclesia Dei orietur confusio, si non vnus, sed plures, inter quos, vt plurimùm, est altercatio, & dissensio, vt constat *ex Conciliorum historijs*, causarum fidei essent Iudices.

23 Ad aliud: *Ego rogabo Patrem &c*; ex quo *A. de Dominis* intulit Spritum S. esse Christi Vicarium, dicitur Spiritum S. missum fuisse, vt Apostolos doceret, & suggereret omnem veritatem, prout subdit idem Euangelium, & assisteret in omnibus, quæ ad Apostolatus pertinent munus, quod cùm nunquam sit defuturum, semper enim erunt in Ecclesia, qui mittentur ad prædicandam Christi fidem, ideo Spiritus S. manebit in æternum in Ecclesia prædicatores successores Apostolorum docendo, & suggerendo omnem veritatem; non autem illos mouendo ad sensibiliter decernendas ex cathedra fidei causas, hoc enim ad solam *Petri* fidem, & successo-

cessorum illius spectare iam dixerat.

24 Ad illud: *Visum est*: quod maximè vrgent *Aduersarii*, & quidem non sine densissima, & palpabili mentis cœcitate, nam quis non videat, quid intersit inter videre causam, & sententiam proferre? Videre semper supponitur ad decernere, cùm decretum, quod est actus voluntatis, supponat actum intellectus, qui est visio; quapropter Iudices non nisi *visa causa* sententiam proferunt, aliter cęcum esset eorum iudicium; at cum hoc discrimine, quòd videre causam commune est omnibus consiliarijs, & Doctoribus assistentibus Iudici, sententiā autem proferre proprium solius est Iudicis: hinc *Visum est omnibus Apostolis* iugum circuncisionis gentibus non esse imponendum, sed solus *Petrus* decreuit, & iudicium protulit credēdum ab omnibus, ait enim: *Per os meum* (non inquit autem: *Per os nostrum*) *elegit Deus audire gētes Euāgelium, & credere.* Itaque Spiritus S. assistit Apostolis, eorumque successoribus, vt inquirant, videant & cōsulant, *Petro* autem, & successoribus, vt decernat, quid sit de fide credendum.

25 Ad 3. *Dic Ecclesiæ* dicitur nomine *Ecclesiæ*: significari *Prępositum*, qui repræsentat, & gerit personā Ecclesiæ, vt *B. P. nostra* explicat *in Reg.* Cùm solus *Petrus*, & eius ad tempus successor sit supremus Præpositus totius Ecclesiæ, est enim in eo solo primatus, ideo de solo *Petro*, eiusque successore est intelligendum. Vel si contendatur extendēdum esse ad omnes Ecclesiæ Prælatos, conformiter ad iam dicta accipiendū est; scilicet vt Prælati illud

exa-

examinent, videant, referant, ac deinde ſupremus Eccleſiæ Iudex ſententiam proferat, cui ſi delatus non obedierit, habeatur, tanquam ethnicus, & publicanus. Hoc quoque argumento vſus eſt *M. Antonius de Dominis* ad probandũ *in Petro*, & in alijs Apoſtolis fuiſſe æqualem poteſtatem; nam *Act*.8. *Paulus, & Barnabas* quæſtionem *de circũciſione* detulerunt ad omnes Apoſtolos, nõ ad ſolum *Petrũ*, cui tantùm debebant referre, ſi tantùm Rector fuiſſet. Reſp. autem, quòd ſicuti ex eo, quòd delatio fiat Regum miniſtris, nõ ſequitur, quòd in illis auctoritas ſuprema reſideat, non autem in Regibus; ita à pari. Apparet ex hoc hanc quoque rationem redarguere Eccleſiæ primatum.

26 Obijc 2. *Victor* excommunicauit *epiſcopos Aſiæ* celebrantes Paſcha *die* 14. *martii*, ut refert *Euſeb. lib*.5.*hiſt. c*.24; & tamen habiti non fuerunt hæretici, niſi poſt *Conc. Nicænum*. Sic *Stephaanus*.I. damnauit doctrinam *Conc. Carth. de rebaptizandis* & tamen *nec Cypr.*, nec alij epiſcopi hæretici habiti ſunt. *Donatiſtæ* appellarunt *ad Conc. gen.* contra *Cæcilianum* abſolutum *à Papa Melchiade*, de quo *S.P. Aug. ep*.162. ait: *Putemus illos epiſcopos, qui Romæ iudicarunt, non bonos* I*udices fuiſſe, reſtabat adhuc plenarium Eccleſiæ vniuerſalis* C*õcilium*. Item cùm *Appiarius* præsbiter gradu, & communione priuatus *ab Aphricanis* epiſcopis, inter quos erat S.*P. Aug.*, obtinuiſſet a *Zoſimo, vt Fauſtinus* legatus mitteretur in Aphricam cauſam recogniturus, reſcripſerunt *Cæleſtino Zoſimi* ſucceſſori *epiſtolam*, in qua aſſerunt Papam *iuxta canones* de-

bere se moderare, *canon. Nicænis* teneri, *Conc. gen.* esse supra Papam, & ne alia vice mitteret legatum. Item *Siricius* Papa *ep. ad Anysium in causa Bonosi* ait: *Sibi non licere, quasi ex* Synodi *auctoritate, iudicare. Nestorius* damnatus *à Cœlestino* I. non est habitus hæreticus, nisi post *Syn. Alex. gen.* Idem habetur de *Eutichete* damnato *à* S. *Leone*, & postea *à Syn. Calcedon.* Sic *Conc. Constantinop.* V. examinauit, & damnauit doctrinam trium capitulorum editam *à Vigilio* Papa primùm reluctante, deinde cedente. *Innoc.* I., cùm *à* Io. *Chrisost.* ad ipsum appellaretur, remisit *ad Conc. Oecumenicum* dicens *sibi vires non esse.* S. *Greg. lib.* 1. *ep.* 24. *ad* Io. *Constantinop.* ait: *Omnes teneri decretis* Conc. *gen.* VI. *Syn.* examinauit *epistolam Agathonis, & Leo* III. *in collat. de* Symb. loquens *de Syn. Nicena, & Constantinop.* ait: *Ego me illis, non dico, præferam, sed etiam illud absit mihi, vt coęquare præsumam: & Innoc. III. ep. ad Philipp.* Aug. 106. *lib.* 15. fatetur se esse subditum *Conc. gen.*, *Agapitus* noluit, quanuis rogatus, alienare prædium Ecclesiæ subleuandæ causa pauperum necessitatis; quia in *Conc. Rom.* fuit vetitum: & *Siluester II. ep. ad Seguinum Archiep. Senonen.* ait: quòd si Papa peccauerit in fratrem, sæpiusque admonitus Ecclesiam non audiuerit, habendus sit, *tanquam ethnicus, & publicanus*; & ideo *Honorius in VI. Syn.*, vt Monothelita, fuit damnatus. Tandem *Conc. Pisan.*, *Constantien.*, & *Basileen.* definierunt *Conc.* esse supra Papam.

Resp. ad 1. quod est arg. *Lutheranorum*, vt diximus art. 1. obiect. 2. ad 7. Dicitur ergo non fuisse

ſe habitos hæreticos, quia inſtante *Irenæo* excommunicatio fuit ſuſpenſa. Vel ſi non fuit ſuſpenſa, neg. non fuiſſe habitos hæreticos, nec hoc *à Natali* probatur. Ad *Cypr.* dicitur non fuiſſe hæreticum, quia Papæ conſenſit obediens: vt docet B. *P. Aug.* aſſerens talem obedientiam fuiſſe fortè ab hæreticis ſuppreſſam, ne tantùm patrocinium deperderent. Ad *Cæcilianum* dicitur, quòd *Donatiſtæ* appellarunt *ad Conſtantinum Imp.*, non *ad Conc. gen.* vt patet *ex ep. cit.*, & *ep.* 68., nullus tamen diceret talem appellationem valere. Præterea B.P. illo verbo: *Putemus*: ſignificat ſe loqui ex ſuppoſitione, vnde idem eſt dicere *putemus*, ac *ſupponamus*: ſuppoſitio autem eſt etiam de impoſſibili, & falſo. Sed *in eadem ep.* ait *tale Concilium* non fuiſſe neceſſarium, vt definiretur res, ſed vt *Donatiſtarum* peruerſitati fieret ſatis; ſubdit enim loquens *de Conſtantino*: *Dedit ille aliud Arelatenſe iudicium, aliorum ſcilicet epiſcoporum, non quia iam* NECESSE ERAT, *ſed eorum peruerſitatibus cedens, & omni modo cupiens tantam impudentiam cohibere*. Dato autem, quòd *Donatiſtæ ad Concilium* prouocauerint, quid inde? Forſan hæreticorum actiones poſſunt eſſe exempla fidelibus ad probandum eas licere? Ad *Appiarium* dicitur *ex ep.* B.P. *Aug.* 261. patere falſa eſſe, quæ obijciuntur. Igitur PP. *Aphricani* rogarunt humiliter *Zoſimum*, ne mitteret legatos cum militibus, qui violenter exequerentur ſententiam contra inobedientes, ne Chriſtiani catholici grauiora paterentur ab Epiſcopo catholico, quàm cùm eſſent hæretici, paſſi erant ab Im-

peratore. *Iudicia quippe illis, & publicas potestates, & militares impetus, tanquam executores Apostolicę Sedis siue ipse, siue rumores creberrimi comminantur; vt miseri homines christiani catholici grauiora formident à catholico episcopo, quàm, cùm essent hæretici, à catholicorum Imperatorum legibus formidabant. Non sinas ista fieri, obsecro te per Christi sanguinem, per Apostoli Petri memoriam, qui christianorum Præpositos populorum monuit, ne violenter dominentur inter fratres.* Non impugnarunt ergo ius appellandi ad S. Sedem, sed tantùm conquesti sunt de modo exequendi appellationes. Imò *in eadem ep.* dicitur multos tum *Aphricanos*, tum *Orientales* recurrisse ad S.Sedem, ad quam spectat iudicare, vel confirmare aliorum iudicia: *Existat exemplo ipsa Sede Apostolica iudicante, vel aliorum iudicia firmante quosdam pro culpis quibusdam nec episcopali priuatos honore, nec relictos omnimodò impunitos. Clamet Priscus &c; cùm quibus mitiùs actum fuit.* Cùm autem *Bonifacius* citaret *canones Nicænos* circa modum appellationis (qui tamen sunt *Sardicenses*) *PP. Aphricani* miserunt ad *Atticum Constantinop. in Orientem, & ad Cirillum Alex*; vt eorum canonum fidele transmitteretur exemplar; interea tamen Pontifex moritur, & sufficitur ei *Zosimus*, quem rogant, vt mitiùs agat, cùm ad eum appellatur. Nihil ergo *ibi* agitur de subiectione Papæ *ad Concilium*; sed potiùs oppositum statuitur. *Ad Siricium* dicitur eam epistolam esse *D. Ambrosij*, qui præcipuus fuit *in Conc. Capuano*, & hoc patet *ex lib. 10. ep. 79.* Insuper illud *Concilium* fuit pro-

uin-

uinciale, non vniuersale; ideo sequeretur Papam subijci etiam *Concilio* prouinciali, quod *Aduersarij* non audent asserere. Ad *Conc. Constantinop.* dicitur *Concilium Chalcedon.* & *Vigilium* absoluisse *Io: Antiochenum*, *Theodoretum*, & *Ibam* ab hæresi *Nestorii*, quam secuti erant, quia illam abiurarunt, *Constantinop.* autem damnasse, non personas, sed eorum scripta, scilicet epistolam *Ibæ ad Marim Persam*, & *librum Theodoreti contra duodecim articulos Cirilli.* & *Conc. Nicæni*; patet autem non esse idem damnare libros, & personam; quia persona potest abiurare doctrinam, quam tenuerat; ideo hìc nulla est contradictio. Ad *Cælestinum*, & *Leonem* dicitur ex mandato ipsorum fuisse celebrata illa *duo Concilia*; damnatosque illos hæreticos; ex quo infertur fuisse supra *Concilia*, quia mandans auctoritatem habet super eos, quibus mandat: non tamen pro hæreticis habiti sunt, nisi postquam promulgata solemniter sententia pertinaces sese ostenderunt; ante sententiam autem, non præcesserunt, nisi monitiones, & hortamenta, vt hæresim execrarentur. Ad *Chrisost.* dicitur remissum fuisse *ad Concilium*, in quo erat auctoritas Papæ, vt consultiorem *in Concilio* referret sententiam. Præterea non est quæstio *de Concilio* cum Papa, sed sine Papa: in illo autem *Concilio* erat auctoritas Papæ. Ad *D. Greg.* dicitur loqui *de Conciliis gen.* auctoritate Papæ celebratis. Ad VI. *Syn.* dicitur examinasse *epistolam Agathonis*, vt edoceretur, quid sibi esset agendum. Ad *Leonem* dicitur loqui de seipso, vt Doctor priuatus, comparatiuè *ad*

PP. Synod. Nicæna, & Costantinop. Ad *Innoc; & Agapitum*, quòd semper loquuntur *de Concilio* cum Papæ auctoritate coniuncto, de quo non est præsens quæstio; nam Papa tenetur suas leges seruare, vt *inf.* Ad *Syluestrum* dicitur scripsisse eam epistolam, cùm Papa non erat; quam postea factus Papa retractauit. Ad *Honorium* diximus *to. 1. vbi s.* Ad *Conc. Pisanum*, & *Basileen.* (nam de *Constantien.* iam dictum est) *S. Antoninus*, qui vixit illis temporibus, ait fuisse conciliabula &c; & de illis dicitur, sicut *de Constan.*

27 Obijc. 3. *Maimburg.* Anima *Conc. gen.* est Spiritus S., sed Papa subditur Spiritui S., ergo subditur *Concilio gen.* 2. Totum est maius sua parte; sed *Concilium generale* est totum, quia repræsentat totam Ecclesiam; & Papa est pars Ecclesiæ; ergo *Concilium gen.* est maius Papa; & ideo supra Papam. 3 *Vniuersitas Parisiensis, Bononiensis, & Florentina* docuerunt *Concilium* esse supra Papam; ergo idem.

Resp. ad 1. retorq. Anima corporis humani est spiritus hominis; sed caput subditur spiritui; ergo caput subditur corpori. Sicut ergo caput, licèt subdatur animæ, attamen est supra omnes alias partes corporis etiam collectiuè sumptas, prout contradistinctas à capite, & non loquitur, nisi in capite: ita licèt Papa subdatur Spiritui S., qui est anima *Concilii gen.*, quod est corpus Ecclesiæ, attamen est supra *Concilium*, prout contradistinctũ à Papa, & Spiritus S. non loquitur sensibiliter, nisi per os Papæ. Ad 2. dist. mi. *Concilium*, prout dicit vnionem Spiritus S, cum Ecclesia, est totum, conc;

prout

prout dicit ſolam Eccleſiam excludentem Papam, ſubdiſt. Eſt quoddam totum, quia conſtat ex pluribus partibus, quod tamen eſt ſubtus caput, conc; quod eſt ſupra caput, neg. Ad 3. dicitur *illas Vniuerſitates* docuiſſe ſolùm *Concilium* eſſe ſupra Papam ſchiſmaticum. Præterea illis opponimus *Concilium Lateranen. Florent.*, *& Trid.*, quod quoties loquitur de reformatione ſemper reſeruat Papæ auctoritatem, vt *ſeſſ. 9; & 14. c. 7. ſeſſ. 16., & 21. c. 2. ſeſſ. 7. de reform., & ſeſſ. 21. de reform. c. 1., & ſeſſ. 25. de reform. c. 21.* Inſuper *Vniuerſitas Pariſienſis* hanc doctrinam *in Richerio* damnauit, & conſequenter *in eius diſcipulis Launoio, Maimburg, Natali, & aliis*. Ex his autem non formatur *celeberrima illa Vniuerſitas*; quæ eorum reprobando doctrinam eos à ſe abdicauit. Magna illius Luminaria inſpicienda ſunt, *S. Tho., & ex noſtris Fund. Doct.* Aegid. B. *Auguſtinus Triumphus*, I*acobus Viterb.* B*artholomæus Vrbinas*, P*uteanus Doctor Toloſanus* Vir adeo infeſtus hæreticis, vt ſemel captus vinculis, & verberibus fuerit ſubiectus, vt tradit *Sammartinus in eius vita*, *Leonardus* Coq*uæus*, *Doctores Sorbonici*, quibus adduntur B. A*lbertus magnus*, A*lliacen.*, A*lcuin.*, Celai*a*, *Duallius*, *Heruæus*, *Mauclerus*, *&* Ba*il*, quos refert *eruditiſſimus* A*uctor tract. de libert. Eccleſiæ Gallicanæ lib. 7. c. 11.* Item *Elias* A*rchiep. Thuronen. ſuper concordatum inter Leonem X.*, *& Franciſcum* I. *circa pragmaticam Gallorum ſanctionem*, *& alii plurimi*, qui ſapientiæ, vitæque ſplendore *Vniuerſitatem Pariſienſem* reddiderunt illuſtrem, paruifaciendæ autem *noctilucæ*, quæ obſcuritatem

in-

inuehere, & per errorum tenebras studiosè volitare videntur.

28 Obiic. 4. Potestas data est propter Ecclesiam; vt 2. Cor. 13. *Potestas mihi data est in ædificationem, non in destructionem Ecclesiæ*; ergo potestas Ecclesiæ, quæ est *in Concilio*, est supra Papam, quia finis est perfectior medio. 2. *can. 9. c. legimus* 24. *dist. 23. Si auctoritas quæritur, Orbis maior est Vrbe. & c. confidimus 25. q. 1., & c. contra, & c. prima, & c. ideo* decernitur Papam teneri *canonibus Synodorum*; & *c. sicut dist. 15.* dicitur quinque *Concilia œcumenica* non posse solui à Papa, & *S. Antoninus p. 3. tit. 23. c. 2. §. 6.* ait maiorem auctoritatem *Concilii* esse, quàm Papæ. 3. Si Papa malus non posset à *Concilio* puniri, Deus non sufficienter prouidisset Ecclesiæ. 4. Mortuo Papa, vel amente, aut in heresim lapso, tunc auctoritas est in Ecclesia: ergo etiam dum viuit. 5 Ecclesia potest cōgregare *Concilium*; ergo idem. 6. Si Papa haberet totam potestatem Ecclesiæ, sequeretur esse frustra *Concilium*.

Resp. ad 1. neg. cons., nam potestas patris est propter educationem filiorum, & tamen filij non sunt supra Patrem. Ad 2. dicitur, quòd *D. Hier.*, cuius est illa sententia, loquitur de Doctoribus Vrbis, non de Papa. Ad aliud dicitur teneri canonibus continentibus quid iuris Diuini, vt *inf.*, & sic *de Conciliis œcumenicis*. Ad *S. Antoninum* loqui *de Conciliis* simul cum Papa, non seiunctis à Papa. Ad 3. dicitur Papam posse deponi. 1. in casu hæresis, VIII. *Syn. act. 7.*, *c. audiuimus* 24. *q. 1.*, *c. si Papa dist. 40.*, *c. Nouatianus 7. q. 1. c. didicimus*, *c.*

Acha-

Achatius 24.*q.*1.,*c.oues* 2.*q.*7., nam vt docet *Fund. Doct.de Renunc.c.*9., Papa, cuius anima est fides, sine fide esset mortuus. 2. Papa potest deponi in casu schismatis, quia tunc est dubius. 3. Si renunciet. 4. Si inualidè sit electus, vt si eligatur præter formam præscriptam *à Conc.Lat can.*1., *& cont. Bullã Greg.* 15.*Æterni Patris c.licèt 6. de elect.*, vel si eligatur infans, non consentiens, simoniacè, coactè, vel si electio facta sit à non electoribus; ideo sufficienter prouisum est Ecclesiæ, & fidei firmitati; extra tamen istos casus à nullo potest deponi: docet enim *Fund.Doct.vbis.c.*15., quod electio fit à Cardinalibus: eiectio autem soli Deo est reseruata, & habetur *dist.*79.*c.si transitus, & c.eiectionem, & in ep.*2. *Anacleti ad episcopos* Italiæ. Ad 4.resp. *Fund.Doct. vbis.c.*10.*p.*5. *& c.*24. potestatem Papalem remanere in Collegio Cardinalium: sicut potestas Imperatoris mortui manet in electoribus. Ad 5. dicitur posse Sede vacante dumtaxat. Ad 6. neg.seq; quanuis enim potestas Regni sit in Rege, non tamen superfluum est eius consilium.

29 Obiic.5. Cardinales eligunt, & confirmãt Papam: ergo sunt supra Papam, sed *Concilia* sunt supra Cardinales: ergo sunt supra Papam.

Resp. *Fund. Doct. vbis. c.*16.*p.*2. Papam confirmari duplici confirmatione; vna inuisibili, qua confirmatur à Deo: altera visibili, qua confirmatur à se ipso per suum assensum.

ART.

A R T. IV.

An sola Papæ poteſtas ſit infallibilis?

DIſcuſſa fuit hæc quæſtio *to.1. q.5. proem. art.6.* ſatis quidem inquirentibus veritatem, ſed non impugnantibus, quibus nunquam ſatis, quia ſemper tergiuerſando vim *Scripturarum*, rationumq; diffugiunt.

2 Poteſtas Papæ verſatur circa quæſtiones facti, quæ ſpectant ad regimen morum puniendorũ, vel abſoluendorum, vel reformandorum, & circa quæſtiones iuris, ſeu legis Diuinæ, quæ controuertuntur circa articulos fidei. Non quæritur, an ſit infallibilis in decidendis quæſtionibus facti: ſalua nanque lex poteſt conſiſtere, etianſi facta ab illa diſcordent: quæritur itaque, an ſit infallibilis, & irreformabilis in quæſtionibus, cauſis, ſeu controuerſijs iuris, ſeu fidei Diuinæ; periret nanque fides in Papa, ſi aliquod falſum, per quod fides deſtrueretur, credendum proponeret. Inſuper Papam habere poteſtatem infallibilem decidendi cauſas circa fidem exortas poteſt intelligi, vt eſt Doctor priuatus, idèſt vt proferens, quid ipſe ſentiat, vt homo particularis, non enim ex eo, quòd eligitur ad Eccleſiæ vniuerſalis gubernium, deſinit eſſe particularis perſona proprium habens lumen rationis, naturalemque vim iudicãdi, quæ illi conuenit, vt homo eſt, & per conſequens propriam ſententiam, quam poteſt, vt talis homo, proferre, hominis nanque non exuit naturam, cùm Papa creatur, ideoq; non amittit, quæ naturaliter homini competunt.

In

In hoc ſenſu quoque nõ procedit quæſtio; hominẽ enim, vt homo eſt, poſſe falli docent *Scripturæ*, vt *Rom.*3. *Omnis autem homo mendax*. Vel poteſt intelligi, vt eſt Dei Vicarius de Sede iudicia proferens, & in hac acceptione loquimur.

3 Certum eſt neceſſariò admittendum eſſe in Eccleſia infallibilem Iudicem, qui, ne fides pereat, quæſtiones circa fidem in dies obiectas conuellat; hoc nanque ſtatutum eſt *contra Lutheranos* aſſerẽtes Iudicem cauſarum fidei eſſe *ſolam Scripturam*; ſicut enim vltra leges ciuiles neceſſariò admittendus eſt Iudex temporalis, qui leges explanet, quando obſcurè loquuntur, & litigia dirimat, quæ circa leges naſcuntur, nec ad illa dirimenda unquam leges ipſæ ſufficerent; ita à fortiori vltra legem Diuinam, quæ non vnum, ſicut lex ciuilis, ſed multiplices, ac myſterijs arcaniſſimis plenos continet ſenſus, debet admitti infallibilis Iudex, qui illam explanet, verum ſenſum pronunciet, & falſos, qui fidem valent euertere, ineluctabili auctoritate condemnet. Quæritur ergo, quiſnam ſit iſte infallibilis Iudex, ſeu in quo ſita ſit hæc poteſtas iudiciaria iudicandi iudicia Dei, & declarandi fidem Diuinam.

4 *Edmundus*, *& Launoius cum aſſeclis* relatis *in ſuperioribus art.* putant ſolum *Conciliũ generale* eſſe Iudicem infallibilem controuerſiarum fidei, ac proinde ſolum illius iudicium irreformabile eſſe; Papæ verò fallibile, & reformabile, ſi conſideretur extra *Concilium*, & nõ iudicare de Sede, ſeu ex Cathedra, niſi *in Concilio* ita, vt ſolum *Concilium*, non Eccleſia Romana, ſit Apoſtolica Sedes, de qua infalli-

fallibiliter iudicat Papa;& ſic non *in Concilium* per Papam, ſed in Papam *per Concilium* hanc poteſtatem transfundi.

5 *Omnes* tamen *alij DD.catholici* omnium nationum, & partium Orbis oppoſitum fatentur, & probant; Papam nempe eſſe ſupremum Iudicem Eccleſiæ, extra *Concilia* generalia poſſe infallibiliter iudicare, & proponere credenda de fide; ab ipſo *in Concilia*, non è contra hanc poteſtatem deriuari; eius Sedem non eſſe *Concilium*, ſed Eccleſiam S; & Apoſtolicam Romanam, quæ eſt apex omnium Eccleſiarum.

6 Vnica concl. Papa habet poteſtatem infallibilem iudicandi cauſas fidei etiam extra *Concilium generale*; in quo non eſt poteſtas infallibilis, niſi per Papam, ac propterea Papam iudicare de Sede, ſeu loqui ex cathedra non eſt iudicare ex auctoritate *Conc. generalis*, ſed ex poteſtate Sedis Apoſtolicæ Romanæ, in qua eſt Chriſti Vicariatus, & primatus ſuper totam Eccleſiam.

Prob. 1. *textibus*, & rationibus allatis *in ſuperioribus articulis*; vna etenim, eademque res eſt primatus, poteſtas ſuper omnem Eccleſiam, & ſuper *Concilia*; ac poteſtas infallibilis, & irreformabilis ſimpliciter adeo, vt qui vnum aſſerit, aſſerere cogi poſſit & reliqua, & qui alterum negat, ad alia quoque neganda deduci. Vnde ſic 1. arguitur. Negare primatum Eccleſiæ eſſe in ſummo Pontifice etiam *extra Concilium* eſt contra fidem; ſed aſſerere poteſtatem Papæ *extra Concilium* eſſe fallibilẽ, & reformabilẽ eſt negare primatum Eccleſiæ eſ-

se in summo Pontifice: ergo asserere potestatem Papæ *extra Concilium* esse fallibilem, & reformabilem est contra fidem. Ma. ostensa est *art.* 1. Prob. mi. Asserere potestatem Papæ posse ab alia potestate existente in Ecclesia visibili firmari, ac reformari est negare primatum Ecclesiæ esse in summo Pontifice; est enim asserere dari aliquam potestatem superiorem, cui subijciatur, & à qua Papæ potestas firmetur, ac reformetur; potestas autem, quæ subijcitur potestati superiori, non est primatus: nomine nanque primatus significatur potestas, quæ non habet supra se potestatem, & infra quam est omnis alia potestas: sed asserere Papæ potestatem esse fallibilem, ac reformabilem est asserere dari in Ecclesia aliam potestatem potẽtem statuere, & reformare potestatem Papæ: aliter Ecclesia non esset stabilis, & firma adeo, *vt portę inferi aduersus eam praeualere* non possint; quia nulla potestate visibili firma, & irreformabili regeretur: ergo asserere Papæ potestatem esse fallibilem, ac reformabilem est negare primatum Ecclesiæ esse in summo Pontifice.

7 Deinde potestas, quæ profert sententiam Dei est simpliciter infallibilis, ac irreformabilis: in tantùm enim esset fallibilis, & reformabilis, in quantùm sententiam falsam posset proferre: sententia autem Dei falsa esse non potest, quia Deus nec falli potest, nec fallere: sed potestas Papæ etiã *extra Concilium generale* profert sententiam Dei: nam summus Pontifex in lege veteri etiam *extra Concilium* Dei proferebat sententiam, vt dicitur

de

de *Moyse Exod.* 18. *Venit ad me populus quærens sententiam Dei*; patet autem *ex Scriptura*, quòd non proferebat *Moyses* sententiam *in Concilio*; & ideo à fortiori etiam summus Pontifex in lege noua, qui per summum Pòntificem legis veteris figurabatur, etiam *extra Concilium* profert Dei sententiam: ergo Papæ potestas est simpliciter infallibilis, & irreformabilis.

8 Insuper *petra*, supra quā fundata est Ecclesia, est simpliciter immobilis, & irreformabilis; aliter Ecclesia ruere posset, quia eius fundamentum stabile, & firmum non esset; sed potestas Papæ est potestas *Petri*, qui dictus est *petra*, vel quia super ipsum, tanquam supra *petram*, fundata est Ecclesia, vel quia ab oratione Christi, qui est *petra* substentans Ecclesiæ ædificium, firmitatem accepit: vt docent *SS.PP.*, *& Concilia*: ergo Papæ potestas est simpliciter immobilis, & irreformabilis, ac propterea infallibilis, quæ à veritate nequit moneri.

9 Præterea potestas, qua aperitur Cœlum, & clauditur, non est fallibilis, & reformabilis; aliter cùm falleretur, posset inducendo in errorem contra fidem aperire infidelibus Cęlum, qui sine fide possent saluari; sed Papa etiam *extra Concilium* habet potestatem clauium, qua aperit Cęlum, & claudit, est enim in eo potestas *Petri*; cui dictum est: *Tibi dabo claues Regni Cœlorum &c.* ergo Papæ potestas etiam *extra Concilium* non est fallibilis, aut reformabilis.

10 Item fides simpliciter indefectibilis nequit falli etiam *extra Concilium* in decidendis contro-

uersiis

uersiis fidei; aliter ipsa fides deficeret, cùm falleretur inducendo in errores contra fidem; sed Papæ potestas firmatur fide indefectibili, quia firmatur fide *Petri*, quæ fuit oratione Christi firmata, ne vnquam deficeret; ergo Papæ potestas etiam *extra Concilium* nequit falli.

11 Vrgetur. Potestas, quæ firmat omnes alias potestates, est infallibilis, & irreformabilis simpliciter; & omnes aliæ potestates, quæ firmantur, sunt fallibiles, & reformabiles; quod enim fallibile est, infirmum est, idèst non firmum in veritate; infirmum autem firmare, sicut firmum nequit infirmare; & ita quod firmatur, infirmum est, quia firmum firmari non eget; sed Papæ potestas firmat omnem aliam potestatem, quia est potestas *Petri*, quæ fuit firmata per Christi Domini preces; & debet confirmare fratres; dictum enim est ei: *Confirma fratres tuos*; alij autem Prælati siue extra, seu *intra Concilium* sunt fratres; ergo Papæ potestas est infallibilis, & irreformabilis simpliciter; & omnis alia potestas etiam *in Concilijs* indiget à Papæ potestate firmari.

12 Vlteriùs potestas, cui tenemur simpliciter credere, est infallibilis, & irreformabilis simpliciter; quia tenemur tantùm credere ei, cui falsitas, aut error subesse non potest; sed Papæ potestas etiam *extra Concilium generale* est huiusmodi; est enim potestas *Petri*, qui *Act.* 15. dixit: *Deus in nobis elegit per os meum audire gentes verbum Euangelij, & credere*; & hoc non *in* Concilio *generali*, sed prouinciali, concedunt enim *Aduersarij* Conci-

lium Apoſtolorum non fuiſſe generale, vt *ſuperiùs* diximus; ergo Papæ poteſtas etiam *extra Conciliũ generale* eſt infallibilis, & irreformabilis ſimpliciter.

13 Demum poteſtas Chriſti Domini eſt ſimpliciter infallibilis; ſed Papæ poteſtas eſt poteſtas Chriſti Domini; quia poteſtas Vicarii eſt poteſtas Pontificis recepta à Pontifice; ergo eſt ſimpliciter infallibilis, & irreformabilis.

14 Prob.2.euertendo fundamenta *Aduerſariorum*. Si Papæ poteſtas eſſet fallibilis, maximè, quia in ipſo eſſet tantùm poteſtas miniſterialis, quæ poſſet corrigi, & reformari per poteſtatem principalem, quam dicunt reſidere in Eccleſia, & per conſequens *in Concilio*, quod repræſentat Eccleſiam; ſed hoc fundamentum iam fuit euulſum *art.2.*, ergo & in eo fundatum ſimul fuit dirutum.

15 Prob.4. excutiendo aliud. Si Papæ poteſtas eſſet fallibilis, maximè, quia ſubiiceretur *Concilio generali*, à quo poſſet iudicari, reformari, confirmari, & ad quod poſſet à Papa appellari; ſed hoc eſt *contra Scripturas, Concilia, & SS.PP.* aſſerentes Papam eſſe *ſupra Concilia*, & ea iudicare, & confirmare, atque adeo ab illis non iudicari, & confirmari, neque ad illa poſſe appellari, vt fusè probatum eſt in *ſup.art.* ergo & conſequens eadem contrarietate laborat.

16 Præterea ita ſe habet poteſtas Papæ reſpectu totius Eccleſiæ, cuius eſt Paſtor; ſicut poteſtas Epiſcopi reſpectu Eccleſiæ particularis, cuius eſt Rector; ſed poteſtas epiſcopi non eſt reformabilis

à populo, vel à Capitulo; ergo nec poteſtas Papæ eſt reformabilis à tota Eccleſia, vel à *Concilio generali* repræſentante totam Eccleſiam. Atqui poteſtas epiſcopi non eſt irreformabilis ſimpliciter, quia licèt non ſit reformabilis à populo, vel à Clero, cùm illi non ſubiiciatur; eſt tamen reformabilis à Papa, cui ſubiicitur: ergo Papæ poteſtas, quæ nulli ſubiecta eſt, cùm ſit ſuper omnem poteſtatem exiſtentem in terris, eſt ſimpliciter irreformabilis, atque adeo ſimpliciter infallibilis.

17 Similiter. Illud, de quo non licet chriſtiano, vt chriſtianus eſt, dubitare, eſt ſimpliciter infallibile in fide; ſed Papæ poteſtas eſt talis, vt de illa etiam *extra Concilium* non liceat chriſtiano, vt chriſtianus eſt, dubitare; ergo eſt ſimpliciter infallibilis in fide. Ma. probata eſt *ſuperiùs q.* 1. *art.*5; vbi dictum eſt, quòd voluntariè, & pertinaciter dubitans in fide, infidelis eſt, & ideo deſinit eſſe chriſtianus, qui propterea nequit, vt talis, dubitare de rebus infallibilibus reuelatis per fidem. Prob.mi. *ex B.P. Aug.lib.*2.*cont.duas ep.Pelagian.c.*3.*Literis b. memoriæ Papæ Innocentij, quibus de hac dubitatio tota ſublata eſt*; *& ep.*157. *In his enim verbis Apoſtolicæ Sedis tam antiqua, atque fundata, certa, & clara eſt catholica fides, vt nefas ſit de illa dubitare chriſtiano.* Atqui illa verba *Innocentij*, de quibus non licebat chriſtiano dubitare, non fuerunt *ab Innocentio* prolata *in Concilio generali*, vt conſtat, ſed in ſua Sede Apoſtolica Romana: ergo Papæ poteſtas etiam *extra Concilium generale* eſt infallibilis, ſeu indubitabilis, quod idem

est, & per consequens Sedes, seu Cathedra, de qua infallibiliter loquitur, seu iudicat Papa, non est *Concilium generale*, sed Sacrosancta, & Apostolica Ecclesia Romana, quæ antonomasticè *Apostolica* dicitur, quia à Principe Apostolorum, in quo erat plenitudo potestatis, fuit fundata.

18 Ampliùs. In illo solùm sita est potestas infallibilis, quo posito ponitur, & quo ablato aufertur, quotiescunque enim plura simul in vnum conueniunt, tunc aliqua ratio illi vni conueniens est formaliter in illo, quo posito ponitur illa ratio, & quo ablato aufertur, v.g. animalitas, & rationalitas conueniunt ad constituendum hominem, cui conuenit ratio discurrendi, & quia posita rationalitate in homine ponitur ratio discurrendi, & ablata aufertur: ideo ratio discurrendi formaliter sita est in rationalitate, non in animalitate, & sic à pari; sed posito Papa *in Concilio generali* habetur potestas infallibilis, & ablato aufertur: *Concilia* nanque coacta sine Papa, & à Papa reprobata erronea, & schismatica fuere, vt *in sup. art.* diximus *de Antiocheno, Sardicen. II. Arelaten., Arimin., Ephes. II., Syn. Trull. Constantinop. VIII. &c.*. Concilia verò congregata, approbata, & confirmata per Papam credenda sunt fide infallibili; vt *Nicænum*, *Sardicense*, *Constantinop*; *Ephesinum*, *Tridentinum &c*; ergo in solo Papa sita est formaliter potestas infallibilis.

19 Prob. 4. à posteriori argumento, quo B. P. *Aug. ps. cont. partem Donati* vtitur: *Numerate Sacerdotes vel ab ipsa Petri Sede, & in ordine illo Pa-*

trum,

trum, quis cui successit, videte. Ipsa est petra, quam non vincunt superbæ inferorum portæ; *& quo cont. ep. Fundam. c.*4. fatetur se in Ecclesia teneri. In illo est potestas infallibilis, & indefectibilis, in quo fides nunquam defecit, nec contra fidei veritatem vllus vnquam fuit error; sed solus Papa est huiusmodi; ergo solus Papa habet potestatem infallibilem, & indefectibilem simpliciter. Ma. patet; est enim modus arguēdi à posteriori admissus ab omnibus. Prob. mi. In Ecclesia Romana, quæ est Sedes *Petri*, nunquam fuit error contra fidem, nunquam defecit à fide, nunquam fuit schismatica; Ecclesiæ autem, quæ fuerunt Sedes omnium aliorum Apostolorum, defecerunt à fide, vt constat *de Achaia*, quæ fuit Sedes *Andreę*; *Asiana* Ioannis; *Æthiopica Matthæi*; I*ndica maior Thomæ*; *Indica minor Bartholomæi*; & sic de alijs; in tantùm autem defecerunt Ecclesiæ, in quantùm errauerunt earum Pastores instructores earum: nam *mobile mutatur semper cum Principe vulgus*, ergo solus Papa nunquam defecit, aut aberrauit à fide, sicuti enim ex errore Ecclesiarum rectè arguitur error Pastorum, ita ex perpetua stabilitate in fide Ecclesiæ Romanæ, quæ nunquam defecit, argumentum sumitur efficax fidei indefectibilis, & infallibilis sui Pastoris, qui est Summus Pontifex. Euertitur per hoc *Aduersariorum* obiectio, qua dicitur plures Papas errasse, vt *inf.*

20 Prob. 5. *ad hominem.* Quod statuunt *Concilia gen.*, est de fide credendum, nam *Concila generalia* habent infallibilitatem, vt docēt *Aduersarij*; sed

Papam esse infallibilem statuunt *Cōcilia generalia*; nam *Chalcedon. sub Leone act. 29. in Prosph. ad Marcianum Imp.* loquēs de Papa ait: *Propugnator impenetrabilis ab omni errore*; esse autem impenetrabilem ab omni errore, est non posse errare, & infallibilem esse. VI. *Syn. in Prosph. ad Constantinum Imp.* vocat Papam *Adamantem fidei, cuius solida mens aggressionibus, atque conflictibus alienæ à fide opinionis non est vulnerabilis*; ergo Papam esse infallibilem est de fide credendum; atqui hanc infallibilitatem non habet *à Concilio*, quia Papa non vocaretur *à Concilio* infallibilis; tunc enim *Concilium* loquitur de Papa, vt distincto *à Concilio*, aliter nugaretur, *Concilium* nanque loqueretur *cum Concilio*, quia Papa *in Concilio* est *ipsum Concilium*, sicut pars in toto est totum; ergo Papa etiam *extra Concilium* est infallibilis.

21 Præterea ante primum *Concilium generale*, quod fuit *Nicænum* celebratum anno 325; multæ hæreses fuerunt damnatæ, vt hæresis *Nouatiani, & Felicissimi sub* Cornelio, *Cataphrigarum sub* Stephano, *Sabellianorum, & Pauli Samosateni sub Dionysio &c.*, & certè qui post *Concilium* Apostolorum docuisset circuncisionem esse necessariam ad salutem, fuisset manifestus hæreticus; & post *Concilia generalia* multæ fuerunt damnatæ extra *Concilia*, vt hæresis *Apollinaris, Timothei, & Vitalis à Damaso, Ruffini Origenistæ ab Anastasio, Pelagianorum ab Innocentio; Monothelitarum à Theodoro; Græcorum à Christophoro &c.*, nostris autem temporibus *propositiones Ianseny ab* Innoc. *X.*, quam danna-

tio-

tionem approbauit *Clerus Gallicanus in Comitiis gen. ep. ad eundem* Innoc., ergo Papa etiam extra Concilium generale habet potestatem infallibilem.

22 Prob. 6. Ex eo, quòd tota *Vniuersitas Parisiensis* hodierna sentiat, non sicut sensit antiquitus, Papam esse fallibilem, subiicique *Concilio*, deducitur argumentum non leue, quo falsitas huius sententiæ monstratur. Nam quòd sententia istiusce Vniuersitatis celeberrimæ nec vnius Doctoris in toto Orbe catholico fidem meruerit, & consensum inuenerit, euidens est falsitatis indicium; etenim si maior est, vt arguunt *Aduersarij*, *Conciliorum generalium* auctoritas, quàm Papæ, *quia plus vident oculi, quàm oculus*; profectò tantò maior est auctoritas Vniuersi Orbis catholici auctoritate *Vniuersitatis Parisiensis*, quantò maior totus Orbis est Gallia, sed hodierna sententia totius Orbis catholici docet Papam *extra Concilium* esse infallibilẽ, esse *supra Concilia*; reprobatque tanquam falsam, & repugnantem *Scripturarum*, *Conciliorum*, *Sanctorumque Patrem* doctrinæ, sententiam *Vniuersitatis Parisiensis hodiernæ*; quoquot enim Auctores *præter Gallos* scripsere, *hodiernos Gallos* aperto Marte oppugnarunt; ergo hodierna sententia *Parisiensis Vniuersitatis* Vniuersi Orbis christiani suffragijs falsitatis conuincitur.

23 Sed absit de illo sapientissimo, ac celeberrimo cœtu hoc credere; satis enim & verbis, & literis *grauiores, sapientioresque Doctores* suam mẽtem monuerunt, quam apertè non pandunt, quia nunc bene loqui est malè audiri, sibique pœnam

maledicentibus infligendam benedicendo comparare. Superest ergo non Vniuersitatem, sed eos, quos Vniuersitas eorum doctrinam reprobando *in Richerio*, tanquam membra reprobauit abscissa, id sentire, & docere; & fortè fictè docent, quod verè non sentiunt; apertissimis enim *Scripturarum textibus* contraire animus refugit, licèt lingua non metuat, quando præmium speratur, non pæna timetur.

24 Tandem ita se habet Ecclesia terrestris per ordinem ad viatores, sicut Ecclesia cœlestis per ordinem ad comprehensores; est enim illius imago, & exemplar; vt diximus *in proemio*; sed dum fit inquisitio in Ecclesia cœlesti circa aliquod fidei mysterium, non habetur infallibilis notitia illius, nisi cùm reuelatur à Christo summo Pontifice: ergo & in Ecclesia terrestri, dum fit inquisitio *in Concilio*, alicui veritatis spectantis ad fidem, non habetur infallibilis reuelatio, nisi cùm profertur à Pontifice summo Christi Vicario.

25 Obijc. 1. Si Papa haberet potestatem infallibilem decernendi fidei causas *extra Concilium*, sequeretur frustraneum esse *Concilium*; posset enim sine ipso omnes fidei causæ decerni, & terminari; sed cons. est absurdum; ergo & ant. 2. *Concilium* habet assistentiam Spiritus S., & cōgregatur in Spiritu S. non ob aliud, nisi ad dirimendas controuersias fidei; ergo solum *Concilium* habet potestatem infallibilem.

Ad 1. iam fuit responsum *in sup. art.* ad 6. obiectionis. 4. Additur decretum, quod est actus volun-

luntatis, suapte natura præsupponere consilium, quod est actus intellectus, & quo frequentius est consilium, eo solemniùs profertur sententia; ideo quanuis Papa ad dicendas fidei sententias nõ egeat *Conciliorum* consilio; quia à Spiritu S; qui nequit falli, consulitur; attamen ad damnandas solemniùs hæreses generale indicit *Concilium*, à quo examinãtur Papæ decreta, sicut *à DD.* examinantur *Scripturæ*, non, vt reformentur, sed vt edoceantur *à summo fidei Magistro*, & in illis instructi per singulas Orbis partes, ad quas *illi PP.* sunt reuersuri, eam promulgent. Vel *cum B.P. Aug. in sup. art. ad* 2. dicitur *Concilia* non esse necessaria simpliciter, sed tantùm secundùm quid ad confundendam scilicet pertinacium hæreticorum perfidiam, vt nedum Diuino, sed etiam humano damnetur iudicio. Vel dicitur, quòd licèt propositio de Sede prolata à Pontifice sit de fide credenda; attamen vt credatur, necessaria sunt euidentia credibilitatis motiua eo modo, quo diximus *q.* 1. *art.* 5. §. 2., inter quæ numeratur *populorum, & gentium consensio*, vt *ibid.* §. 3. *n.* 62., quæ consensio *per Concilia generalia* prestatur, vtpotè ex omnibus gentibus conuocatam. Examinantur autem Papæ propositiones *in Conciliis*, vt appareat *summa* earum *cum Diuinis Scripturis concordia*, quæ est aliud manifestum credendi motiuum. Igitur quanuis *Concilia* non sint necessaria, vt Papæ definitiones infallibilitatem recipiant; sunt tamen necessaria ad euidentiam credibilitatis, quæ ad credendum requiritur. Et sicut ipsa fides Diuina, quanuis secũdùm se sit infallibi-
lis,

lis, ac irreformabilis simpliciter, petit tamen, vt credatur, sensibilia credibilitatis motiua, quibus, tanquam signis euidentibus, ad credendum, quæ non videmus, inducimur; non autem, vt ab his signis infallibilitatem recipiat; ita summus Pontifex, licèt habeat in se potestatem infallibilem, tãquam Vicarius totius Ecclesiæ, communicatam à Christo summo, æternoque Pontifice; attamen necessaria sunt *Concilia*, non vt eius definitiones ab illis reformentur, reddanturq; infallibiles, sed vt habeantur motiua, quibus ad eis assentiendum inducantur fideles. *Vid. q.3. art.3.* §.1. *Concilia* tamen necessaria non sunt, nisi quando periculum maximum imminet fidei, nec aliter potest vitari, & aliunde *Concilium* potest sine graui christianæ Reipublicæ damno vocari. Ad 2. dicitur verum esse *de Concilio* simul cum Papa; tunc enim congregatur in Spiritu S., quando conuocatur per Papam, qui est organum, quo sensibiliter loquitur Spiritus S., & dicitur à Spiritu S. moueri, quia internè inspiratur ad consentiendum reuelationibus externis promulgatis, vel promulgandis per Papam.

26 Obiic. 2. Nedum S. *Cypr.*, sed etiam *S. Stephanus* Papa errauit circa baptismum; nam ille asserebat nullum baptisma collatum ab hæreticis valere, & ideo semper esse iterandum; iste verò baptisma etiam non collatum in nomine Trinitatis valere: ait nanque *S. P. Aug. lib. de vn. bapt. c.* 14. *Stephanus baptismum Christi in nullo iterandum esse censebat.* At *lib.3. cont. Donatist. c.* 15. inquit: *Quòd si Euangelicis verbis in nomine Patris, & Filij, & Spiritus*

ritus S. Marcion baptiſmum conſecrabat, integrum erat ſacramentum. S. Cyprianus verò *ep. ad Iubaian.* aſſerit *Marcionem* non baptizaſſe in nomine Patris, & Filii, & Spiritus S. Ob hoc S. *Aug.* nunquam priuilegium Iudicis indefectibilis Papę adſcripſit. 2. Honorius probauit hæreſim *Monothelitarum*. 3. *Paulus* IV. petiit à Conſiſtorio, an matrimonium poſſit diſſolui; faſſus eſt enim Pontifices in hoc errare potuiſſe. 4. *Liberius, & plures alii* Pontifices errarunt; ſicut errauit & ipſe *Petrus* Chriſtum negando.

Reſp. ad 1. omnia eſſe figmenta; conſtat enim quæſtionem inter *S. Stephanum, & S. Cyprianum* fuiſſe, an baptiſma ritu Eccleſiæ collatum ab hæreticis eſſet reiterandum, quod negabat S. *Stephanus*: non autem quæſtio erat, an baptiſmus collatus in nomine Chriſti ſine expreſſa inuocatione Trinitatis ſit validus, de quo *ſuo loco* dicemus; ergo falſum eſt *S. Stephanum* probaſſe omnium hæreticorum baptiſma, ſed ſolum illud, quod ritè iuxta ritum Eccleſiæ erat collatum. Falſum quoque eſt S. *Cyprianum* aſſeruiſſe *Marcionis* baptiſma collatum fuiſſe ſolùm in nomine Chriſti, non in nomine trium perſonarum Diuinarum: baptiſma nanque collatum in nomine Chriſti eſt cum inuocatione Trinitatis, cùm Chriſtus iuſserit ſic conferri *baptizantes in nomine Patris &c.* Item falſiſſimum eſt *B. P. Auguſtinum* nunquam tribuiſse Papæ priuilegium Iudicis indeficientis: vt claret *ex duobus textibus ſuperiùs* allatis: & ex aliis *in ſup. art.*, in quibus docet cauſam per Papæ definitionem vltimatè

matè finiri. Imò falſum eſt hoc priuilegium non tribuiſse *eidem S. Stephano*; *ep.* enim 48. *ad Vincent.*, poſtquam dixit, quòd *S. Cypr.* poſt Papæ definitionem correxerit ſententiam, hæc verba ſubtexuit: *Correxiſſe autem ſuam ſententiam non inuenitur, non incongruenter tamen de tali* Viro *exiſtimandum eſt, quòd correxit: & fortaße ſuppreſſum ſit ab eis, qui hoc errore nimium delectati ſunt, & tanto velut patrocinio carere noluerunt*. Deinde referens, quòd licèt *aliqui* ſenſerint hanc ſententiam fuiſse S. *Cypriano* inuſtam mendaciter, re vera tamen illam non docuiſse: aſserit, quòd ſtylus epiſtolæ *ad Iubaianum* eam eſse illius oſtendit concludens: *Porrò* Cyprianus *aut non ſenſit omnino, quod eum ſenſiſſe recitatis; aut hoc poſtea correxit in* REGVLA VERITATIS: idèſt in ſummo Pontifice, quem regulam veritatis appellat, & ideo indefectibilem, quia regula veritatis nequit à veritate deficere, ſecus à ſe ipſa deficeret: ergo falſiſſimum eſt *S. Patrem Aug.* errorem *S. Stephano* impegiſſe, & ob hoc priuilegium Iudicis indeficientis non adſcripſiſſe. Quòd autem S. *Cypr.* correxerit, colligitur ex eius *lib. 2. c. 3., & ſerm 3. de ablut. pedum* aſſerens: *Baptiſmum repeti Eccleſiaſticæ prohibent regulæ: ſemel ſanctificatis nulla deinceps manus iterum conſecrans præſumit accedere.* Ad 2. dicitur *Io.* IV., qui fuerat à ſecretis *Honorii*, & ſcripſerat literas *Sergio*, edidiſſe apologiam, in qua oſtendit *Honorium* diuerſè *à Monothelitis* ſenſiſſe, & verum ſenſum earum literarum explicuit. *Vid. to. 1. q. 5. proem. art. 6.*, vbi exactè hæc res *à noſtro M. Lupo* explicatur. Ad 3. dicitur

citur eſſe figmentum *D. De la Haye* Papæ infeſti eo, quòd ei matrimonii diſpenſationem negauerit. Vlteriùs dicitur hoc non fuiſſe definire ex cathedra, ſed ad conſulendum proponere. Ad alios Pontifices ab Hæreticis obiectos iam dictum eſt *to.1.vbiſ.*,errarunt ſiquidem,vt priuati *DD.*,non vt Chriſti Vicarii de Sede loquentes. Ad *D. Petrum* ſimul *cum Cerintho,Porphyrio,Gnoſticis,& Magdeburgenſibus* obiectum dicitur, quòd negauit, cùm adhuc Papa non erat; & ſi iam fuiſſet, non negauit de Sede docendo, & proponendo ſuam negationē à tota Eccleſia credendam, vt conſtat: ſed vt perſona priuata.

27 Obiic. 3. *Sophronius Prato ſpirit. 147. ex D. Greg.* narrat *Leonem*,cùm *epiſtolam dogmaticam cōtra Eutichetem,Neſtoriumque* ſcripſiſſet,eam tumulo Apoſtolorum impoſuiſſe emendandam, ſiquid emendandum haberet; & poſt quatuor dies *D. Petrum* apparuiſſe, ac epiſtolam reddidiſſe propria manu correctam. Item *epiſtola Leonis* fuit à multis impugnata, examinique ſubiecta.

Reſp. talem hiſtoriam non eſse certam de fide, & quanuis talis eſset, dicitur fuiſse emendatam non quoad fidei ſententiam, ſed quoad explicationem,verborumque expreſſionē. Ad aliud dicitur ex illo ſequi,quòd admiſsa correctione *D. Petri* adhuc errores continuiſset, quod eſt abſurdiſſimum. Illa igitur epiſtola corrupta fuerat, cùm verteretur *in græcum idioma*, *à Neſtorianis, & Euthichianis*: propterea S.*Leo* rogauit *Marcianum*, vt curaret fideliter verti.

28 Obiic.

28 Obiic.4. *Maimburg.* Sententia aſserens Papæ infallibilitatem *paucorum* eſt *Italorum*: negans verò eſt innumerabiliũ *Polonorum*, *Gallorum*, *Belgarum*, *Germanorum*; & *Italorum* : ergo hæc eſt admittenda.

Reſp. *Maimburg.* aſserendo noſtram ſententiam eſse *Italorum paucorum* oſtendit ſe eſse lectorem, aut intellectorem paucorum librorum: nam præter *PP.Conciliorum,ac SS.DD.ſuperiùs,& art.1.* laudatos, *PP.Syn.Aurelianen.Turronen.Ratiſbonen. Pariſien.Trecen.Pontigonen.Melodunen.Iræneus lib. 3.cont.hær.c.3.S. Auitus ep.87. S. Bonifacius martyr Germaniæ Apoſtolus,Ieſſe Ambianen. Alcuin. Lupus, Rhegino,Hincmarus,* Iuo Carnot. *Petrus Cluniacen. S.Bern.Petrus Cellen. Alliacen. apud ſapientiſſimum Auctorem Galliæ Vindicatæ diſſert.4. §.2.Card.Vitriaco, Stephan. Archiep. Pariſien. Franc. Archiep. Rotomagen.Albert.magn. S.Tho. Cellaia, Duallius, Heruæus,Mauclerus,Bail.* , *& alii apud eruditiſſimũ Auctorem tract.de libert.Gallican.lib.7.c.6., & ſeq.,* præter quos *Helias Archiep.Thuronen. in cõcordat. inter Leonem X.,& Franciſcum* I. *cont. pragm. Gallorum ſanctionem,* quibus adduntur *noſtri Auctores ſuperiùs allati,& ex aliis Roffen. Echius, Becc. Maldonat. Albert.Pigh.Can.,Brixian.Delphin.* vno verbo *omnes* exceptis *Richerio* , *Launoio* , *Maimburg.* , *Natali, Almain.* Gerſon., *& aliis paucis,* qui quales ſint , & quanti faciendi, Sapientum iudicio relinquimus. Falſò autem referuntur *Dion. Carth. Toſtat.* Illiricus, *Alliacen.*, Syluius, *& Adr.* VI. hi enim vel ſe retractarunt, vel nunquam docuerunt Papam

de

de Sede loquentem falli posse, vel fallere.

29 Collig. Papam de Sede loqui, cùm pronunciat aliquod de fide credendum à tota Ecclesia, damnans incredulos, segregansque à communione totius corporis Ecclesiæ.

(.s')

(.s')

(.s')

(.s')

ART.

A R T. V.

An Papa ſit ſupra canones?

1 A*Duerſarii in ſup. art.* citati, vt imminuant, quantùm poſsunt, poteſtatem ſummi Pontificis, aſserunt moderandam eſse per canones *Conciliorum generalium*. Hinc *Clerus Gallicanus propoſ*. 3. ſtatuit: *Apoſtolicæ poteſtatis vſum moderandum per canones* Spiritu *Dei conditos, & totius mundi reuerentia conſecratos. Valere etiam regulas, & mores, & inſtituta à Regno, & Eccleſia* Gallicana *recepta*: Patrum*que terminos manere inconcuſſos: atque id pertinere ad amplitudinem* Apoſtolicæ Sedis, *vt ſtatuta, & conſuetudines tantæ* Sedis, *& Eccleſiarum conſenſione firmata propriam ſtabilitatem obtineant*. Quibus innuunt admittendos eſse ſolos canones editos *à Conciliis generalibus*, non à Pontifice, & cùm premuntur, ad canones *Concilii Baſileen.*, & *Conſtant.*, imò ad illos ſolos, in quibus ſtatuitur *Concilium* eſse ſupra Papam, ſe ſe recipiunt, reiectis, vel perperam explicatis canonibus tot *Conciliorum generalium*, qui Papam ſtatuunt ſupra *Concilia*, vt diximus in *ſup. art.* Addunt regulas, mores, & inſtituta à *Regno Gallicano*, atque recepta ab eadem Eccleſia valere ad moderandum vſum Apoſtolicæ poteſtatis.

2 Ad reiiciendam hanc ſententiam ſatis eſset ſimpliciter ipſam videndam proponere; ſuis nanque ſe terminis ſtatim talem ſe prodit, vt ab illa primo intuitu ſtatim omnes abhorreant. Et quanuis funditus euertatur ex dictis *art.* 1., & 2., vbi oſten-

ostendimus in Papa esse totius Ecclesiæ primatũ; qui formaliter consistit in potestate iudiciaria decernendi causas fidei,& morum,regendique totam Ecclesiam,quæ non regitur, nisi quibusdam regulis ad Diuinæ legis obseruantiam,ac morum sanctitatem ducentibus : canones autem sonant idem, ac regulæ: vt habetur *dist*.3. *c.canon.*, quanuis insuper refelli posset etiam ex dictis *art*.3. , vbi ostensum est Papam esse supra *Concilia* , & per consequens super *canones Conciliorum*;Iudex enim superior nedum est supra Iudices sibi inferiores, sed etiã supra leges,aliter non esset superior, quia eorum legibus obtemperare deberet, subiectus autẽ, & obtemperans essentialiter inferior est : attamen denuo est impetenda.

3 Etenim quid deest ad astruendũ in Ecclesia, imò in *Regno Gallicano* Ecclesiæ primatum ? De Ecclesia arguitur . In illa Ecclesia est primatus, in qua est potestas moderandi omnes Ecclesias particulares, vt dicunt *Aduersarii*: sed in Ecclesia Gallicana est potestas moderãdi omnes Ecclesias particulares,quia est potestas recipiendi *regulas*, *mores,& instituta*,quæ valẽt moderari Ecclesiam Romanam, & consequenter omnes alias particulares Ecclesias, supra quas asserũt esse Ecclesiam Romanam,quod enim potest moderari superiorem, potest & inferiorem illi subiectum, vt claret: ergo in Ecclesia Gallicana est Ecclesiæ primatus.

4 De Regno eodem modo . Potestas instituẽdi leges , quæ valeant ad moderandum vsum potestatis Ecclesiæ Romanæ est Ecclesiæ primatus ,

quia poteſtas, quæ valet ſuis inſtitutis regulare Eccleſiam Romanam, eſt ſuperior ad illam, & per conſequens ad omnes alias Eccleſias particulares, ſupra quas eſt Eccleſia Romana: ſed poteſtas *Regni Gallicani* eſt huiuſmodi: ergo in *Regno Gallicano* eſt poteſtas primaria. Atqui poteſtas *Regni Gallicani* eſt laicalis, ſumitur enim *hìc*, prout eſt poteſtas diſtincta à poteſtate *Eccleſiæ Gallicanæ*: quia dicitur: I*nſtituta à Regno, & ab Eccleſia Gallicana recepta*: ſi autē nomine Regni ſignificaretur Eccleſia, propoſitio eſſet nedum falſa, ſed fatua: ergo poteſtas laicalis eſſet ſupra poteſtatē totius Eccleſiæ. Quomodò autem inconcuſſi maneant *termini Patrum*, imò *Scripturarum*, qui *Petro*, & ſucceſſoribus eius concedunt primatum, vt vidimus *art.* 1. qui primatus importat formaliter poteſtatem iudiciariam condendi leges ſpectantes ad fidem, ac mores, ſi aſſerere, quòd Papa teneat primatum eo, quòd poteſtatem habet promulgandi decreta, eorunque obſeruantiam curare eſt voce tenus primatum concedere, reapſe tamen ipſum negare; vt oſtendimus *art.* 2., ſicque vocibus illudere, & reelidere terminos *Patrum*? Imò nec inconcuſſi manent *termini ipſorum Aduerſariorum*, qui ſimul cum *Patrum* doctrina ſuam quoque concutiunt. Etenim, vt non negent terminos *Patrum*, aſſerunt Eccleſiam Romanam poteſtatem habere ſuper omnes Eccleſias particulares, non autem ſupra vniuerſalem Eccleſiam, & ideo nec ſupra *gener. Concilium*, quod totam repræſentat Eccleſiam; ſed dicere, quòd *Eccleſia Gallicana* habet poteſtatem inſti-

ſtituendi leges, vel recipiendi inſtitutas à Regno; quæ valent moderari vſum poteſtatis Eccleſiæ Romanæ, eſt dicere, quòd Eccleſia particularis habet poteſtatem ſupra Eccleſiam Romanam; Eccleſia nanque G*allicana* procul dubio eſt particularis Eccleſia; quis enim ita deſiperet, vt illam vniuerſalem vocaret? Dicere autem vnam Eccleſiã particularem eſſe ſupra Eccleſiam Romanam immediatè conuellit aliud dictum, ſcilicet Eccleſiam Romanam eſſe ſupra omnes Eccleſias particulares; contradictoriè nanque opponuntur, ergo vna cum terminis *Patrum* proprios quoque conuellunt; & ſic falſo contradictionis ſpiritu decipi manifeſtè monſtrantur. At cur potiùs regulæ, mores, Regnique inſtituta ab *Eccleſia Gallicana* recepta valent moderari vſum poteſtatis Apoſtolicæ Eccleſiæ Romanæ, & non etiam regulæ, mores, Regnorumque inſtituta recepta ab Hiſpanica Eccleſia valebunt ad moderandam Romanam Eccleſiam? Forſitan *in Gallijs* purior eſt fides, quæ eſt ratio dictans regulas ad moderandos fideles, quàm in Hiſpaniis, vbi *pientiſſimi Reges* poſt celeberrimam illam expulſionem *Maurorum* nullum infidelem permittunt palam morari? Itaque ſi potiori, vel ſaltem æquo iure idem etiam dicatur *de Hiſpanica Eccleſia*, nonne hoc idem probari poterit de alijs quoque particularibus Eccleſiis, in quibus etiam hæretici permiſcentur catholicis; & ſic *à ſufficienter enumeratis* oſtendere omnem Eccleſiam particularem poſſe moderari Eccleſiã Romanam, & ideo Eccleſiam Romanam non eſſe ſupra totam Eccle-

ſiam vniuerſaliter ſumptam, nec ſupra particulares Eccleſias, ſed omnes Eccleſias particulares eſſe ſupra Eccleſiam Romanam? Hoc autem eſſe adimere primatum ab Eccleſia Romana, quem SS. *Patres* concedunt *in terminis*, eamque deiicere infra omnem Eccleſiam, quo conuelluntur termini *Patrum*, quis non videat?

5 Nec refert, quòd præfata propoſitio aſſerat *vſum poteſtatis*, non autem *ipſam poteſtatem*, moderandum eſſe per *canones, regulas, mores &c*; quaſi ſic dicendo poſſit in Papa ſaluari primatus. Nam contra eſt. Ille ſolùm poteſt moderari vſum alicuius poteſtatis, qui poteſt ipſam poteſtatem moderari; poteſtas enim moderatur ſolùm per ordinem ad vſum, vt patet; ſcilicet per ordinem ad actiones, quas poteſt ponere illa poteſtas, quæ actiones ſunt vſus, ſeu exercitia poteſtatis, ſed aſſerere dari poteſtatem in terris, quæ poſſit moderari poteſtatem Pontificis, eſt tollere ab ipſo primatum, qui eſſentialiter ſuperiorē nō admittit; aliter eſſet *ſecūdatus*, non *primatus*; ergo aſſerere dari poteſtatem in terris, quæ poſſit moderari poteſtatem Pontificis, eſt tollere à Pontifice primatum. Ma. ampliùs prob. Moderari vſum alicuius poteſtatis propriè eſt imponere, & præſcribere ei modum agēdi, hinc Deus dicitur *moderator omnium rerum*, quia omnibus rebus modum impoſuit, cùm *fecit omnia in numero, pondere, & menſura. Sap.* 11; menſura autem eſt modus rei; vt docet *B. P. lib. de nat. boni*; ſed præſcribens alicui modum agendi habet poteſtatem ſuper illum, Deus enim in tantùm præſcribit rebus omnibus

nibus modum, in quantùm eſt ſuper omnia; ergo ille ſolùm poteſt moderari vſum poteſtatis Apoſtolicæ, qui poteſt ipſam poteſtatem moderari. Reiecta ergo hac falſa opinione ad rem redeamus.

9 *Omnes DD. communiter* diſtinguunt *canones* in illos, qui continent ius naturale, aut Diuinum, in quibus nempe præcipitur aliquod, quod ſpectat ad legem naturæ, aut ad Chriſti Domini fidem eo, quia continent propoſitiones de fide credendas; & in illos, qui ſpectant ad eius humanum merè Eccleſiaſticum eo, quòd continent regulas morum. Primi continent quid iuris naturalis, & Diuini, quod eſt ſimpliciter infallibile, & immutabile, Deus enim, qui talis iuris eſt conditor, non mutatur. Secundi continent quid iuris humani, quod pro temporum varietate mutatur in melius, vt docet B. *P. lib. 1. de lib. arb. c. 6. Hoc ſupp.*

7 Vnica concl. Papa non eſt ſupra *canones* cõtinentes quid iuris naturalis, & Diuini; bene tamen ſupra *canones* continentes quid iuris humani, ſiue *illi canones* editi ſint *à Conciliis prouincialibus, & generalibus*; & multò magis à quolibet Regno, Republica, & Vniuerſitate laicali, ſiue à Papa, qui ſolus poteſt tribuere ius, & auctoritatem *canonibus quorumcunque Conciliorum*, & cætuum, ſicut illos poteſt reſcindere, & in illis aliquando diſpenſare, licèt ſemper non debeat: regulariter enim obligatur quoad vim directiuam ſuis legibus, ſuorumque prædeceſſorum, & poteſt condere *canones*, quibus, adhoc, vt obligent, non eſt neceſſaria acceptatio, & conſenſus.

Prima pars concl. indubia eſt *apud omnes*; Pontifex enim non eſt ſupra Deum; ergo nec ſupra leges à Deo ſancitas, vt ſunt *canones* continentes quid iuris Diuini. Habetur *Deut.*4. *Et nunc Iſrael audi præcepta, & iudicia, quæ ergo doceo te &c. Non addetis ad verbum, quod ego vobis loquor, nec auferetis ex eo. Cuſtodite mandata Domini Dei veſtri, quæ ego præcipio vobis, & Leuit.* 27. *Hæc ſunt præcepta, quæ mandauit Dominus Moyſi ad filios Iſrael in Monte Sinai.* Vnde Papa, qui eſt ſummus Iudex in Eccleſia, ſicut *Moyſes* fuit ſummus Iudex in veteri lege, nequit ſoluere, mutare, abrogare, irritare, aut diſpenſare in his, quæ continent ius Diuinum poſitiuum, ſiue ius naturale, quod pariter eſt *lex Dei ſcripta in cordibus noſtris*, vt docet *Apoſtolus*. Habetur *c. ſunt quidam* 25. *q.*1., & *c. literas de reſtitut.*, & *c. ſpoliator*; & *c. ſuper eo de vſuris.* Tum quia vt *ſup.* dicebamus, lex Dei eſt immutabilis, quia Deus non mutatur; vt habetur *c. non debet* 8. *de conſanguinit.*, & *c. fin. de conſuetud.* Tum quia vel id ageret Papa poteſtate Diuina; & hoc non, quia poteſtas Dei Deo non reſiſtit. Vel poteſtate humana, & hoc neque, poteſtas enim humana eſt ſub poteſtate Dei, ideoque illi nequit opponere. Remanet ergo Papam poſſe ſolùm *canones* iuris Diuini poſſe declarare, explicare, & interpretari, quãdo dubium aliquod circa ipſos exoritur, quia eſt Iudex Eccleſiæ.

8 Prob. 2. pars ex illo *Matth.* 16. *Quocunque ſolueris ſuper terram, erit ſolutum & in cælis.* Quicunque *canones* ſpectantes ad ius humanum ſunt

conditi ſuper terram; ſed Papa, vt *D.Petri* ſucceſſor, habet poteſtatem ſoluendi quodcunque ſuper terram; ergo habet poteſtatem ſoluendi quoſcunque *canones ſancitos* ab homine. 2. Poteſtas, quæ eſt ſuper omnem poteſtatem terrenam, poteſt reſcindere, mutare, & diſpenſare in quacunque lege lata à quauis poteſtate terrena; Rex enim poteſt tollere, vel diſpenſare in lege lata à Prorege, vel à Principe ſibi ſubiecto; ſicut enim Iudex inferior eſt ſub poteſtate Iudicis ſuperioris, ita lex inferior eſt ſub poteſtate legis ſuperioris: ſed Papa habet poteſtatem ſuper omnem poteſtatem terrenam, quia in illo eſt primatus, & Chriſti Vicariatus, qui formaliter importat poteſtatem ſuper omnem poteſtatem terrenam, vt diximus: ergo poteſt reſcindere, mutare, & diſpenſare in qualibet lege, ſeu *canone* lato à quauis poteſtate terrena: atqui poteſtas *Conciliorum, Regnorum, ac cætuum* eſt poteſtas terrena; ergo poteſt reſcindere, mutare, & diſpenſare in quauis lege, ſeu *canone* lato *à Concilijs*, Regno, aut cætu. 3. *PP.* Concilii *Nicæni* conformiter ad *canonem Apoſtolicum vetantem*, ne ſanciatur aliquid in Eccleſia abſque ſententia Romani epiſcopi, petierunt *à Syluestro* confirmationem *canonum* editorum *in illo* Concilio: confirmans autem *canones* eſt ſupra *canones*, quia ſicut confirmat, ſic poteſt reſcindere: ergo illud *Concilium generale* fatetur explicitè poteſtatem Papæ eſſe ſupra *canones Conciliorum generalium*, & multò magis prouincialium, Regnorum, ac cætuum. Similiter S*ardicenſe* catholicum ſtatuit Papam poſſe reſcindere acta, & *canones*

nones Conciliorum generalium; *& Leo* II. rescidit *canonem*, in quo *Syn. Constantinop.*III. decreuerat locum *Archiepiscopo Constantinop.*, qui debebatur *Archiepiscopo Alexand.*, Propter hoc *Concilia* petunt confirmari à Pontifice, vt eius *canones* firmitatem recipiant: ergo Papam fatentur supra *canones* esse: fatuè enim Iudex superior confirmationem *suorum actorum* rogaret ab inferiori. 4. Solus Papa habet potestatem condendi *canones* spectantes ad fidem: ergo & *canones* spectantes ad mores: nã fides est regula morũ: & quod potest in regulã, potest & in regulatũ, quod subditur regulę. Ant. probatũ est *art*.4. At ideo nequit rescindere, vel mutare *canones* fidei, quia ipsa fides est simpliciter indefectibilis, & inuariabilis, mores autem temporum varietate mutantur, & eunt ab extremo ad extremum, sunt enim actiones liberæ humanæ, quæ mutabilitati subduntur; ergo potest rescindere mutare, abrogare &c. *canones* spectantes ad mores. 5. Solus Papa dicitur *custos, vindex, & interpres canonum*: ergo solus habet potestatem supremam in canones, quia custodire, vindicare, & interpretari sunt actus potestatis, vt constat. 6. Habetur *c. Concilia dist.* 27. *& c. si Romanorum dist.* 18. *& c. nec licuit dist.* 17. *& c cuncta* posse Papam absoluere damnatum *à Cõcilio, & c. fratres* 9. *q.* 3. *&* 26. *q.* 1. §. *his*, *& c. exigunt q.* 7. *c. literas* 13. *de restitut. spoliat. c. innotuit* 20. *de elect. c. inter* 2. *de translat. episc. c. nonnulli* 28. *de rescript.* 7. Christus Dominus habet potestatem super *canones* latos *à Concilijs*: ergo & Papa, qui est eius Vicarius, qui non agit, nisi per potestatem Christi.

8. Quan-

8. Quando dicitur vsũ poteſtatis Apoſtolicæ poſſe moderari per *canones Spiritu Dei conditos*, vel intelligitur, quòd illi *canones* conditi ſint *à Concilio* ſeparatim à Papa, vel ſimul cum illo? Si primũ: ergo illi *canones* non ſunt conditi Spiritu Dei, qui nõ aſſiſtit *Conciliis*, niſi per Papam, qui eſt organum viuum illius. Tum quia *Concilium* ſeparatè ſumptũ, non eſt *Concilium*, ſed *Conciliabulum*. Si ſecundũ; ergo dicere, quod vſus poteſtatis Apoſtolicæ poſſit moderari per *canones Conciliorum* eſt dicere, quòd Papa poſſit ſuam moderari potentiam, anima nanque *Conciliorum* eſt Papa, ſicut Rex *in Conſilio* eſt *Conſilii* anima. Sicut autem in anima ſola etiã, vt vnita corpori, eſt formaliter dominiũ, ac poteſtas libera actionum, quæ fiunt ab ipſo corpore informato ab anima, in corpore autem non eſt dominium, niſi participialiter ab anima, quæ ſola eſt formaliter domina ſuarum actionum, ſiue fiant in corpore, ſiue extra corpus; ita ex eo, quòd *Concilia* coniunctim, non ſeparatim à Papa, poſſint moderari vſum poteſtatis Papalis, arguitur, quòd ſolùm in Papa ſit poteſtas ſupra *canones à Conciliis* conditos, quia *in Conciliis* non conduntur formaliter, niſi per Papam; & conditor legis non eſt infra, ſed ſupra legem, nam qui eſt infra legem, eſt ſubditus legi, qui nequit condere legem, ſecus eſſet ſimul ſubditus, & ſuperior, quod repugnat.

9 Quòd autem Papa ſit ſupra poteſtatem laicalem, prob. Gladius, ſeu poteſtas ſpiritualis eſt ſupra gladium, ſeu poteſtatem materialem, quia

illa potest in animam, quæ est supra corpus; ista verò tantùm in corpus, quod est infra animam; sed potestas laicalis est gladius materialis, & potestas Papæ est gladius spiritualis, de quibus gladiis Christus Dominus *Matt.* 10. dixit: *Nolite timere eos, qui occidunt corpus, animam autem non possunt occidere, sed potiùs timete eum, qui potest animam perdere in gehennam*; Papa autem potest occidere animam, eamque perdere in gehennā, quia cùm habeat claues Regni Cœlorum, potest illam excludere à Cœlo, exclusa autem à Cælo ei non superest, nisi gehenna; ergo Papæ potestas est supra omnem potestatem laicalem. Sed de hoc *in seq. art.*

10 Præterea quòd Papa non debeat semper, & regulariter dispensare *in canonib.*, sed regulariter teneatur illos vindicare, & custodire, atque adeo directiuè (regulariter loquendo) obligetur ad obseruantiam *eorum*, prob. *cum Fund. Doct. de potest. Pontificia p.3.c.2. ex B.P. Aug.9. de Gen. ad lit.c.*17. Deus secundùm legem communem sinit naturam rerum agere motus, cursusque suos, & rarò agit secundùm legem specialem patrando miracula, quæ sunt supra potestatem naturæ; sed Papa est Vicarius Dei, Vicarius autem tenetur sequi modum agendi illius, cuius vices gerit; ergo regulariter loquendo secundùm legem communem tenetur sinere, vt *Conciliorum* decreta executioni mandentur, quanuis secundùm legem specialem possit dispensare, semper tamen in bonum Ecclesiæ. 2. Si semper dispensare deberet, & rescindere *canones Conciliorum*, essent frustranei illi *canones*, quia sta-

tim

tim cassarentur, & semper priuarentur suo fine; sed hoc non est dicendum; ergo neque primum. 3. Legislator tenetur quoad vim directiuam ad suarum legum obseruantiam; nam suo exemplo magis inducit ad earum obedientiam, quàm præcepto; quapropter dicitur: *Regis ad exemplum totus componitur Orbis*; ergo Papa non debet semper dispensare, sed tantùm in quibusdam casibus, in quibus malum aliquod ingruit, vel bonnm obuenit vniuersæ Ecclesiæ. Tandem hoc habetur *c. confidimus* 25. *q.* 1., *c. contra statuta ibid.*, *c. iustitiæ*, & *c. ideo ibid.*, *c. si ea* 25. *q.* 2., *c. institutionis*, *c. quòd verò*, *c. decessorum*, & *c. postquam ibid.*, & *sæpe alibi.*

11 Causæ autem, ob quas Papa dispensare potest, & debet, sunt vtilitas, & necessitas, mutatio temporum, & personarum, virtus eminens, & humilitas supplicantis, multitudo delinquentium, hominum malignitas duriora aspernantium &c. *Vid. de leg. q.* 2. *art.* 7. §. 4.

12 Tandem vlt. pars concl., quòd nempe necessaria non sit acceptatio, & consensus, vt Papæ *canones* obligent, prob., nam vt dicebamus *sup. de leg. q.* 2. *art.* 2. §. 2., si ad hoc, vt obliget, seu liget lex, quæ etiam *à ligando* dicitur, requireretur acceptatio populi, iam potestas obligandi penes populum esset, non penes Legislatorem, præciso enim consensu populi nulla esset obligatio; ergo si ad hoc, vt *canones* Papæ obligent, requireretur acceptatio, & consensus omnium fidelium præstitus *in Conciliis generalibus* per maiores omnium Ecclesiarum nomine, potestas obligandi esset in omnibus subdi-

tis

tis Papæ, non in Papa; atqui poteſtas obligandi ad obſeruantiam *canonum* eſt Eccleſiæ primatus, & Chriſti Vicariatus; ergo primatus Eccleſię, & Chriſti Vicariatus eſſet in omnibus fidelibus, nec in ſolo Papa, quod eſt damnatum. *Vide ibid.* Inſuper Papa habet ius paternum ſpirituale in omnes fideles, & vxorium in totam Eccleſiam; dicitur enim *Beatiſſimus Pater omnium fidelium*, & totius Eccleſiæ ſponſus, ſicut epiſcopus eſt ſponſus Eccleſiæ particularis; ſed præcepta Patris, & ſponſi. vt obligent, non exigunt acceptationem, & conſenſum filiorum; præcipit enim abſolutè Deus *honorare parentes*, qui honor maximè obedientia præſtatur; & vxori. 1. *Petri*. 3. *Mulieres ſubditæ ſint viris*; ergo lex Papæ non exigit acceptationem, & conſenſum fidelium.

13 Præterea quanuis admittatur aliquas leges ciuiles requirere acceptationem, quando populus tranſmittit poteſtatem in Principem, tunc enim intelligi poteſt, quòd illam trãſmiſerit taxatiuè, idèſt non ad illam legem ferendam, attamen falſiſſimũ eſt de lege Eccleſiaſtica, quæ eſt lex Dei, cùm ſit lex ſui Vicarii; ſed lex Dei non requirit conſenſum, vt obliget; nam etianſi *Hebræi*, *Turcæ*, *&* *Gentiles* non conſentiant legi Chriſti: attamen nullus diceret ad eam amplectendam non obligari: ergo neque lex Papæ.

14 Collig. ex dictis Papam habere poteſtatem ſupremam abſoluendi à peccatis, & cẽſuris à quocunque epiſcopo reſeruatis: & reſeruandi ſibi peccata, & cenſuras ſubditorum cuiuſuis epiſcopi, nec non

non iudicandi iudicia, & ſententias iam latas à quolibet: ideoque habere poteſtatem ſupremam in foro interno, ac externo: aliter non poſſet ſoluere, & ligare quodcunque ſuper terram &c.

15 Obiicit 1. *Richerius*: *Quod omnes tangit, neceſſum eſt ab omnibus quoque comprobari*: ſed *canones* omnes tangunt: ergo neceſſe eſt ab omnibus approbari: atqui hoc nequit fieri, niſi *in Conciliis gen*; ergo ſola *Concilia gen.* habent poteſtatem condendi *canones* obligantes in conſcientia. 2. *Io.* 14 promittitur Spiritus S. omnibus Apoſtolis, non *ſoli Petro*; ergo epiſcopi ſucceſſores Apoſtolorum *in Cōcilÿs* habent per aſſiſtentiam Spiritus S. poteſtatem condendi *canones* obligantes in conſcientia. 3. *Zoſimus* habet: *Contra ſtatuta Patrum &c. concedere, vel mutare ne huius quidem Sedis poſſit auctoritas; apud nos enim inconuulſis radicibus viuit antiquitas, cui decreta Patrum ſanxere reuerentiam.*

Reſp. ad 1; quòd etiam lex naturæ, & lex Dei poſitiua omnes tangunt, & tamen certum eſt neutram ex libero omnium conſenſu pendere ad hoc, vt obliget. Ad 2, quod eſt arg. *M. Antonÿ de Dominis*, iā diximus *art.* 1. ad 1. tertiæ obiect. *& art.* 3. ad 2. primæ obiect. Ad 3. dicitur nomine *Patrum* ſignificari *Zoſimi* prædeceſſores, quorum decretis etſi *Zoſimus* derogare potuiſſet, attamen ob reuerentiā ea voluit ſeruare. Vel ſi ſignificantur *Patres Conciliorum*, dicitur hoc intelligi *de Patribus in Concilÿs* exiſtentibus ſimul cum Papa, à quo decreta firmitatem accipiunt, & ideo ſemper *Zoſimus* loquitur per ordinem ad Papam. Alia ſoluuntur *ex dictis.*

16 Inſt.

16 Inst. Si Papa esset supra *canones*, posset totũ ius canonicum destruere, & aliud nouum condere; sed hoc est falsum, quia destrueret normam totius vitæ christianæ, & ideo totam vitam christianam; ergo falsum est ant.

Resp. neg. seq., nam dispensando *canones* agit iuxta leges speciales, vt diximus; lex autem specialis toti derogare non potest; sicut enim Deus agens supra leges vniuersales naturæ agit secundùm legẽ specialem, quæ non euertit totum ordinem ipsius naturæ, sed in aliquo tantùm dispensat; ita dicendum de Papa, qui est Dei Vicarius, & vt Dei Vicarius operatur.

(.s.)

(.s.)

ART.

ART. VI.

An Papa habeat potestatem in temporalia?

1 *AN quæro placere hominibus? Si adhuc hominibus placerem, Christi seruus non essem*; inquit *Apost. ad Galat.* 1. Qui sæculares Principes à potestate Papæ quoad temporalia conantur eximere, serui Christi incipiunt non esse, hominum enim euadunt mancipia; amor autem placendi hominibus displicet Deo, cui displicere seruus non potest, cùm seruos dixerit amicos *Io.* 15. *Iam non dicam vos seruos &c. Vos autem dixi amicos*. Imò nec Principibus ipsis placere debent, seruique eorum vocari, eis siquidem machinantur, ne in hoc, & futuro sæculo regnẽt. Conquerebatur *Samuel* summus Sacerdos 1. *Reg.* 8. quòd populus Regem, qui temporalia iudicaret, petiisset, cui respondit Dominus: *Non te abiecerunt, sed me, ne regnem super eos.* Quid igitur moliuntur hi subducendo Reges, & populos à potestate summi Pontificis quoad temporalium regimen rerum, nisi in Dei Vicario Deũ abiicere, ne regnet super Reges, & Regna, qui solus hæc potest statuere, & solidare, ne ruant, eosq; firmare, ne cadant; abiecto autem Deo, *à quo est omnis potestas in Cœlo, & in terra*, potestatem in terris regnandi abiicere à Regibus, ac in Cœlis à Regibus simul, & populis? Gratiam igitur, non inuidiam Principum iustè, sanctèque mereri speramus, si compressis lenocinantium vocibus eos, eorumque ditiones Deo subiiciendo in illius Vicario, qui Dei vices gerit in terris; firmabimus eorum, ac

ab

ab ipsis descendentium Imperia; dum *in Petro, tanquam in petra stabili* collocanda esse probabimus.

2 Papæ potestas in temporalia cepit priùs, quàm negari, contemni. Anno 1076. *Greg. VII. Henricum IV. Germaniæ Regem*, vt à simonia abstineret, sæpius admonitum, à communione Ecclesiæ tandē remouit, Regijs exuit insignibus, Regnumque *Rodulpho Teutonicorum Regi in Conc. Rom. III.* concessit. *Henricus, eiusque fautores episcopi* diris percussi *Conciliabulum Moguntiæ* inchoatum, deinde *Brixiā* translatum celebrarunt, in quo non quidem *Gregorij* potestatem in temporalia ausi sunt inficiari, sed ipsum, tanquam *Romanæ Sedis* inuasorem pestiferum, ac periurum, deponere, & V*uigbertum*, *seu Guibertum Archiepiscopum Rauenatem* Antipapam crearunt. Quos tamen *Gregorius in Conc. Rom. VIII.* anno 1081., & X. anno 1084. iterum anathemate feriit. Narrat *Natalis hist. Eccl. sæculo* 11., *&* 12. *dissert.* 2. *art.* 5. *ex Lamberto Scafnaburgensi*, quòd *Vuilelmus Traiectensis episcopus* Regi nimis addictus missarum inter solemnia *contra Gregorium* rabidè declamabat periurum, adulterum, pseudoapostolum impudentissima fronte compellans. At post festa Paschalia, cùm Rex iam discessisset, subita, grauique ægritudine oppressus, cùm acerrimis animæ, & corporis torqueretur cruciatibus, coram adstantes miserabili eiulatu clamabat iusto se Dei iudicio & præsentem vitam amisisse, & æternam eo, quòd Regi ad omnia, quæ perperam intendisset, operam suam summo ausu præbuisset, atque in spem gratiæ eius

eius Romano Pontifici Sanctissimo, & Apostolicarum virtutum Viro innocenti sciens, & prudens irrogasset; & in hanc vocem expirasse, animamque illius post mortem *Abbati Cluniacensi* apparuisse, cui suam damnationem nunciauit; sicque alios *Henrici* fautores miserè obijsse ita, vt (inquit *Natalis*) *nulli dubium sit ipsos inobedientiæ erga Romanum Pontificem, adulationis erga Regem, & schismatis pœnas Deo vindice dare.* Item *in Conc. Quintilineburg.* anno 1085. cùm prolata esset *SS. PP.* decreta de primatu Apostolicæ Sedis, quæ à nullo iudicari, omnesque suo iudicio potest subijcere, *quidam Cunibertus Bambergẽsis clericus* perfrictæ frontis respõdit Romanos Episcopos hunc sibimetipsis primatũ arrogasse, non eis concessum fuisse, quem tamen *à quodam laico* conuictum illis verbis *Matt.* 10. *Non est discipulus supra magistrum* (cùm enim in omnibus ecclesiasticis ordinibus cautum sit, ne maior à minori iudicetur, nefas est Papam, quem tota semper Ecclesia confessa est magistrum, Patrẽ, ac Dominum, à quoquam iudicari, & quenquam ab illius iudicijs subduci) tota Synodus statim damnauit. *Henricus* iterum coactò *Mogũtiæ Conciliabulo* egit, vt *Gregorij* depositio, *&* *Guiberti* electio approbaretur *apud Sigebertum* eodem anno, *Vrbanus* autem II. *in Con. Rom.* decreta *contra Henricum, & Guibertum* Apostolica auctoritate confirmat, quod factũ fuisse etiam *in Conc. Beneuentano* anno 1190. testatur *Bertoldus Constant.* Idẽ præstitit *Paschalis II. in Lat.*, in quo totius Ecclesiæ iudicio *idem Henricus* anathemati fuit subiectus teste *Abbate Vspergiense*

anno 1102. Posthæc *Henricus Imp.* anno 1122. *Calixto II. in Conc. Lat.* se submittit, inuestituras episcoporum per anulum, & baculum renunciat, & cũ Ecclesia pacem init. Sed anno 1139. *Fridericus II. à Greg.* rebellat, qui illum anathemate ferit. Tunc *quidam Petrus de Vinea Friderici* causam suscipiẽs scripsit contra auctoritatem Papæ asserens omnia subdi Imperatori, vt refert *Platina in vita Innoc*; qui edidit *librum apologeticum de potestate Imperatoria, & Pontificia.* Re delata *ad Conc. gen. Lugd. II. sub Greg. X.* anno 1274. definitum fuit Papam obtinere summum, ac plenum primatum super vniuersam Ecclesiam. Huic *Conc.* interfuit *noster B. Augustinus Triumphus Anconitanus Doctor Sorbonicus S. Thomæ discipulus, ac in eiusdem apud Fossam nouam* defuncti, dum pergeret *ad idem Conc*: locũ suffectus, qui completo *Concilio* edidit *librum de potestate Ecclesiastica* disertissimè probans Papæ potestatẽ super Reges, & Regna. Annũ circiter 1300. *Philippus Pulcher* grauissimum *in Bonfacium VIII.* conceperat odiũ eo, quòd de transferendo *à Germanis ad Gallos* imperio *in Carolum fratrem* fregisset, vt refert *Vecerius in vita Henrici* VII. *Imp.* Quapropter iræ cõceptæ executionem quærẽs *sacerdotales Galliarum titulos* à summis Pontificibus vsque tunc cõponi solitos Rex ordinauit. Id grauiter ferens *Bonifacius* maiores Galliarum *Prælatos ad Conc. gen. Romam* accersit; at ne Regno exeant, prohibentur à Rege. Cuius rei admonitus *Bonifacius* Regẽ primùm literis increpat, deinde anno 1302. *in Conc. Rom.* ab Ecclesia remouet. Tunc Rex coacto Clero

ali-

aliquibusque Patritijs, *Bonifacium* fuiſſe dolis ad Pontificatum euectum, *S.Cæleſtinum* ſe abdicare non potuiſſe, nullamque habere ſuper Reges, Regumque temporalia poteſtatem declarari curauit. Mox *Fund. Doct. B. Aegidius Columnius* eiuſdem Regis magiſter, fulgentiſsimum V*niuerſitatis Sorbonicæ* decus toto Orbe clariſsimum, quanuis Regi intimè charus, attamen catholicæ potiùs veritatis profeſſor ingenuus, quàm falſus amoris Regii aliàs beneficentiſſimi adulator Clero, & Regi intrepidè, ac potenter ſe oppoſuit *edito libro de Renunciat. Papæ*, in quo probat *S.Cæleſtinum* ſe abdicare potuiſſe, & B*onifacium* ritè electum fuiſſe; & altero *de poteſtate Pontificia*, in quo perſpicuè, ſolidèque demonſtrat eam eſſe ſuper Reges, & Regna diſſoluens leuia argumenta obiecta à deſertoribus filiis, qui, vt Regem temporalem ſequerentur, ſpiritualem omnium Patrem reliquerant. Eodem tempore *noſter Iacobus* V*iterbienſis Archiepiſcopus Neapolitanus Doctor* itidem *Sorbonicus* ab acri, terſoque ingenio *Doctor ſpeculatiuus* nuncupatus edidit librum *de Regimine Chriſtiano* in duos tractatus diuiſum, in quorum primo *de Eccleſia*, in ſecundo *de potentia Chriſti Regis*, *&* *eius* V*icarii* ſubtiliſſimè tractat. Circa annum 1347. cùm *Io XXII.* à communione fidelium *Ludouicum Bauarum* ſegregaſſet, repullulauit hæc quæſtio; *quidam* enim ſex protulit quæſtiones contra Eccleſiaſticam poteſtatem; quas tamen retuderunt editis libris *noſter Bartholomæus epiſcopus* V*rbinas Doctor Sorbonicus* B.*Auguſtini Triumphi diſcipulus*, *Guilelmus* Cre-

monen, & Alex. à S. Elpidio. Exinde sæculo elapso *Lutherus*, eiusque discipuli se opposuerunt, quos tamen euerterunt *nostri* Io. *Hoffmeisterus Suenus* Colmariensis dictus *Anthilutherus*, vt testatur *Pamphilus*; *Peregrinus Nasellus Patauinus*, *Onuphrius Panuinius*, *Nunnius Coronel Lusitanus*, *Io. Coquæus*. Quod præstiterunt etiam innumeri *exteri*.

3 *Richerius cum alijs superius relatis*, quibus adhæserunt *alij* asserentes *B. Petro*, *eiusque successoribus Dei Vicariis, ipsique Ecclesiæ rerum spiritualiũ, & ad æternam salutem pertinentium, non autem ciuilium, & temporalium à Deo traditam potestatem dicente Domino: Regnum meum non est de hoc mundo; & iterum: Reddite ergo, quæ sunt Cæsaris, Cæsari, & quæ sunt Dei, Deo; ac proinde stare Apostolicum illud: Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit; non est enim potestas, nisi à Deo, quæ autem sunt à Deo, ordinata sunt. Itaque qui potestati resistit, Dei ordinationi resistit. Reges ergo, & Principes in temporalibus nulli Ecclesiasticæ potestati Dei ordinatione subiici, neque auctoritate clauium Ecclesiæ directè, vel indirectè deponi, aut illorum subditos eximi à fide, atque obedientia, ac præstito fidelitatis sacramento solui posse; eamq; sententiam publicæ tranquillitati necessariam, nec minus Ecclesiæ, quàm Imperio vtilem, & verbo Dei, Patrum traditioni, & sanctorum exemplis consonam omnino retinendam*. Hanc sententiam *Natalis Alex. sæc.* 14. *p.* 1. *c.* 5. *art.* 2. affingit *Fund. Doctori Aegidio in tract. edito à Goldasto to.* 2. *Monarchiæ*.

4 Sed

4 Sed compertissimæ hoc conuincitur falsitatis. 1. Quia certissimum est *Fund. Doct.* edidisse *librũ de Potestate Pontificia* in tres partes diuisum, qui in plurimis *Nostri Ordinis Bibliothecis*, & in Romana duplicatus habetur; & ob stili congruitatem, & cõsonantiam ad ea, quæ aliis dixit in libris, ipsius esse non nisi supinè posset negari. In hoc fusissimè probat Papam habere gladium spiritualem *ad vsum*, & materialem *ad nutum*: habere iura cœlestis, & terrestris imperii; omnem potestatem sæcularem subijci potestati spirituali ita, vt nõ solùm Reges quoad personam, tanquam fideles, subiiciantur Papæ, sed etiam eorum potestas Papæ potestati subdatur, & gladius sit sub gladio; *& p.* 3. soluit rationes illius libri *à Goldasto* editi. 2. Stilus libri, quem refert *Goldastus*, est toto cœlo diuersus à stilo *Fund. Doct.* 3. Liber ille *art.* 5. §. *Primò* versus finem Regẽ Galliæ vocat *Dominum, ac Regem nostrum*: *Dicamus ergo, quòd Dominus noster Rex &c.*, quo conuincitur eum librum *à quodam Gallo* fuisse compositum, qui tamen protestatur in fine se scripsisse non sententiando, sed *sine præiudicio meliùs opinandi*; *Fund.* autem *Doctor* non *Gallus*, sed fuit Romanus; & quoties in aliis libris, præsertim *de Regimine Principum*, quem in gratiam *Ludouici Pulcri*, excussit, occurrit *Regum Galliarum* mentionem facere nũquam Dominum, ac Regem suum vocauit. 4. Quia liberculus *à Goldasto editus in nostra Bibliotheca Romana* manu scriptus antiquissima asseruatur, nec eius titulus *Aegidio*, sed *incerto Auctori* inscribitur. 5. Quia contradicit iis, quæ scripserat *de Renunc. Papæ, lib. cont.*

exemptos in epist. ad Romanos, & pluribus alijs libris; vnde prorſus inueriſimile eſt voluiſſe *tantum Auctorem* tot ſuos libros mutatâ repente ſententia ſubuertere. Tandem quia quod *Goldaſtus* dubitanter, *Natalis* aſſeueranter attribuit; vnde ſi cæteri Auctores, quos illa in ſua refert hiſtoria, eodem modo referantur, quænam fides ei eſt adhibenda?

5 Vera ergo, & communiſſima ſententia, quam *cum Fund. Doct. Aeg.*, ſequuntur *omnes noſtri DD. Auguſtinus de Roma Archiep. Nazaræus lib. de Principatu Papæ dicato Carolo Malateſtæ, Alex. de S. Elpidio lib. de Triplici Sacerdotio tract. 2.*, Guilelmus *Cremonen. q. 1. Iacob. Viterb. Archiep. Neapolit. lib. de Regim. Chriſtiano tract. 2. M. Chriſtianus Lupus de Appellat. cont. Queſnell., & Launoium; M. Sequejros Epiſcopus Caſſanen., & alij*, docet in Papa eſſe potentiam Archiregalem, ſeu gladium materialem ad nutum, aut eminenter, quatenus poteſtas ſæcularis eſt formaliter ſub Papæ poteſtate, tanquam inferior ſub ſuperiori, adeoque Papam habere poteſtatem indirectè in omnia hæc temporalia.

6 Hæc vox *indirectè* poteſt *hic* dupliciter accipi. 1. ita, vt Papæ poteſtas ſit ſupra poteſtatem Regum, quæ circa temporalia verſatur, adeoque Papa poteſtatem habeat indirectam, & mediatam in eorum temporalia, quatenus poteſt Regibus imperare, vt taliter, vel taliter ea adminiſtrent. 2. ita, vt Papa poſſit in temporalia Regum, quia ordinantur ad ſpiritualia, circa quæ verſatur Papæ poteſtas: ſiue ſpiritualitas conſideretur in Regibus, quibus poteſt præcipere, vt reddant bona iniuſtè vſurpata; ſiue

ſiue in ſubditis, quos poteſt abſoluere à iuramento fidelitatis, & ſic à ſubiectione redimere; ablata autem ſubiectione aufertur poteſtas, quæ ad ſubiectionem refertur; deſtructo nanque correlatiuo deſtruitur relatiuum; quia *relatiua ſunt ſimul.* Primus modus eſt principalior, & à priori; ac in eo ſenſu accipiunt *indirectè DD. antiqui* docentes Papam habere poteſtatem in temporalia indirectè, quia habet gladium materialem ad nutum, non ad vsũ; vt videre eſt *apud Fund.Doct. lib.de poteſt.Pontif. p. 1.c.7.,& 8.*, quia Papa poteſt Regibus præcipere modum adminiſtrandi res temporales, & Reges eius nutibus obedire tenentur. Secundus modus loquendi eſt minùs principalis, à poſteriori, & à cõiuncto; & hunc frequentiùs vſurpant *Doctores recentes*, qui hac tempeſtate ſcripſere. Vterque tamen vtilis eſt ad probandum intentum; quia modus arguendi à poſteriori etiam eſt rectus, quanuis principalior ſit à priori.

7 Vnica concl. Summus Pontifex habet poteſtatem indirectè ſuper temporalia, ideoq; gladium ſpiritualem habet ad vſum, & materialem ad nutum.

Prob. 1. *à Fund.Doct. vbiſ.* Summus Sacerdos in lege veteri habebat vtranque poteſtatem, vt *Exod.*18. patet *de Moyſe*, qui quia nimio labore angebatur, Iudices inſtituit, qui cauſas minores deciderent; cauſæ autem circa res temporales ſunt minores; maiores verò, quæ ſcilicet ad legem pertinent, ſibi ſeruauit, & conſtat etiam *de Samuele vbiſ.*, antequam vngeret *Saulem* in Regem; ergo idẽ

dicendum de Summo Pontifice in lege noua, qui maiorem poteſtatem accepit, cùm Chriſti, in quo eſt omnis poteſtas, Vicariatum ſuſceperit.

8 Conf. *ex eod. vbi ſ. c. 3.* Poteſtas ſummi Sacerdotis in lege veteri habuit inſtituere, & iudicare poteſtatem Regalem; vt *Samuel* vnxit *Saulem* in Regem, & abiecto *Saule* elegit *Dauid*; & 2. *Par. 26.* *Azarias* Pontifex Regno priuauit *Oziam*; & 4. *Reg. 11.* *Ioada* ſummus Sacerdos Regnum abſtulit *Athaliæ*, & *Ioas* Rex ex præcepto *Ioadæ* conſtituitur; & *Hierem. 1.* ait Deus: *Ecce conſtitui te hodie ſuper gentes, & regna, vt euellas, & deſtruas, & diſſipes, & diſperdas, & ædifices*; quibus verbis apertè probatur poteſtas ſummis Sacerdotibus à Deo collata inſtituendi, & deiiciendi Reges; ergo multò magis competit hæc poteſtas ſummo Pontifici in lege noua, qui figuratus fuit in ſummo Pontifice veteris legis. Atqui hoc eſt habere poteſtatem indirectam ſuper temporalia, quæ miniſtrantur à Regibus, vt *ſup.* diximus; ergo idem.

9 Prob. 2. *ex Rom. 13.* retorq. *Apoſtolicum dictum. Omnis anima poteſtatibus ſublimioribus ſubdita ſit; non eſt enim poteſtas, niſi à Deo; quæ autem ſunt à Deo, ordinata ſunt. Itaque qui poteſtati reſiſtit, Dei ordinationi reſiſtit.* Ex quo ſic. 1. Ordinatio eorum, quæ ſunt à Deo, *ex D. Dion. de Ang. Hier.*, eſt, vt inferiora reducantur in Deum per ſuperiora; ſed poteſtas ſæcularis eſt inferior poteſtate Papæ, quæ eſt ſpiritualis; quia poteſtas ſæcularis verſatur circa res corporales, quæ ſunt inferiores rebus ſpiritualibus; ſpiritus enim eſt corpore ſuperior; ergo poteſtas

ſtas ſæcularis reducitur in Deum per poteſtatem Pontificis. Atqui nequit in Deum reduci à Papæ poteſtate, niſi ſit illi ſubiecta, & inferior, nã ſolũ inferius reducitur ꝑ ſuperius; ergo habet poteſtatẽ in poteſtatẽ Regis, & per cõſequens in tẽporalia, circa quę verſatur Regum poteſtas. 2 Ordinatio cauſarũ ſpecie differentium eſt, vt vna ſit ſub alia, quæ agit in illam ſuo influxu illam mouente, vt patet in phyſicis de cauſa particulari, quæ ſubordinatur vniuerſali, à qua per influxum mouetur ad agendum; ſed poteſtates ſublimiores, vt ſunt poteſtates Papæ, & Regis *ex Apoſt.* ſunt ordinatæ, & differũt ſpecie, quia habent obiecta ſpecie, imò genere diuerſa; ergo ita ſe habẽt, vt vna ſit ſub alia, quæ agit illam mouendo, & dirigendo in debitum finem; atqui poteſtas Regis nequit mouere, & dirigere poteſtatem Papæ, quia eſt illa inferior, cũ circa humana verſetur, ſicut illa habet pro obiecto Diuina; ergo poteſtas Regis eſt ſub poteſtate Papæ, à qua in Deum dirigitur, qui eſt vltimus omnium finis.

10 Conf. Quæ ſunt ordinata ſimpliciter, nedũ ad Deum, ſed etiam inter ſe ordinantur, nam eſſe ordinatum ſimpliciter eſt eſſe ordinatum ſecundũ omnes rationes, ſecũdùm quas ordinabile eſt; patet autem, quòd omnes res creatæ, quæ ſunt partes Vniuerſi, ordinabiles sũt nedum ad Deum, ſed etiã inter ſe; atqui poteſtates ſublimiores ſunt ordinatę ſimpliciter, quia ſunt perfectè ordinatæ, cũ ſint ordinatæ à Deo, cuius perfecta ſunt opera; ſi autem non eſſent ordinatæ ſimpliciter, ex ea parte, qua nõ eſſent ordinatæ, admitterent confuſionem, quæ eſt

ca-

carentia ordinationis ordinationem imperficiens; ergo potestates sublimiores nedum ad Deum, sed etiam inter se ordinantur. Atqui non possunt ordinari inter se, nisi vna alteri subordinetur, quia res specie distinctæ differunt perfectione, & illa quæ differunt perfectione; ita ordinantur inter se, vt vnum illorum sit altero inferius, vt compertum est; in tantùm enim duo Reges, duo episcopi &c. non subordinantur inter se, quia habent dignitates eiusdem rationis, & speciei; sicut duo homines, duo equi &c; at verò quia homo, & equus differunt specie, ideo vnus est alij subordinatus. Tum quia ita ordinantur inter se pòtestates sublimiores, sicut ordinantur inter se earum obiecta, à quibus specificantur: sed obiecta ordinantur inter se tanquam superius, & inferius; quia terrena, circa quæ versatur Regum potestas, sunt inferiora cœlestibus, quæ respicit Papæ potestas: ergo potestas Papæ sibi subordinat potestatem Regalem tanquam sibi inferiorem. Sed omnis potestas superior agit in inferiorem sibi subordinatam; quia potestas non subordinatur potestati, nisi in agendo; idèst in recipiendo motũ ab illa; potestas enim formaliter in eo, quod potestas, respicit agere; ergo potestas Papæ agit mouendo potestatem Regum, & hoc mediante dicitur agere in eorum temporalia. Præterea arguit *Fund. Doct. vbi s. p. 2. c. 4.* Qui potest attingere finem, potest attingere media ad finem ordinata; sed corporalia sunt media ordinata ad spiritualia; ergo qui potest attingere spiritualia, potest etiam attingere corporalia. Atqui Papæ potestas attingit spiritualia, circa

quæ

quæ verſatur; ergo poteſt etiam attingere corporalia, quæ miniſtrantur à Regibus. Ma. patet; quia cùm finis non attingatur, niſi per media, ſi attingẽs finem non poſſet attingere media, vel nunquam finem contingeret, vel attingeret, & non attingeret; tum quia finis eſt maior, & nobilior mediis, quæ ad ipſum ordinantur; quoties autem poteſt ab aliquo attingi nobilius, & maius, poteſt etiam attingi ignobilius, & minus ad illud ordinatum, & in eodem ordine contentum. Mi. traditur *à Beatiſs. P. Aug. lib. 1. de Doctr. Chriſt. c. 32.*, & ratio eſt, quia corporalia ordinantur ad corpus, corpus autem ordinatur ad animam; ergo corporalia ordinantur ad ſpiritualia. Ex quibus patet *Apoſtolicum dictum* improbare *Aduerſariorum ſententiam.*

11 Dices ex hoc ſequi ſolùm Reges ſubdi poteſtati Pontificis ſpiritualiter, non temporaliter, idèſt quoad ſpiritualia, non quoad corporalia.

Reſp. *Fund. Doct. c. 3.* vim rationis non percipi; nam ſi Reges reducerentur in Papã ſolùm quoad ſpiritualia, gladius non eſſet ſub gladio, ſeu poteſtas corporalis ſub poteſtate ſpirituali; in tantùm enim poteſtas corporalis eſt ſub ſpirituali, in quantùm ſpiritualis dominatur in corporalia; nã in quantùm dominatur in ſpiritualia, habetur præciſè poteſtas ſpiritualis, quæ circa ſpiritualia immediatè per ſe ipſam, non mediante poteſtate corporali, verſatur.

12 Præterea retorq. alter *textus ab Aduerſarijs* aſſumptus, *Reddite, quę ſunt Cæſaris, Cęſari; & quæ ſunt Dei, Deo*: ſed ea, quæ redduntur Regibus, ita ſunt ſub poteſtate Regum, vt etiam ſint ſub po-

te-

ſtate Dei, qui aliquando in certis caſibus Reges iis priuauit, vt diximus *de Saule, Ozia &c.*, ergo temporalia ita ſubiacent Regibus, vt etiam ſubdantur Pontifici vero Dei Vicario, qui in certis caſibus poteſt Reges iis priuare: vnde claret hæc fundamenta non ſubſtinere *Aduerſarios*, ſed potiùs excutere.

13 Prob. 3. *à Fund. Doct. p. 1. c. 4., & Iac. Viterb. tract. 2. c. 7.* Omnia temporalia ex Diuino imperio tenentur ad decimas Sacerdoti ſoluendas; vt *Deut. c. 2. Par. 31.*, ſed ſolutio decimarum eſt effectus ſubiectionis: ergo temporalia ſubiiciuntur poteſtati Sacerdotali: atqui omnis poteſtas ſacerdotalis reducitur in ſummum Pontificem, qui eſt ſummus ſacerdos: ergo ſummus Pontifex habet poteſtatem in omnia temporalia. Tum quia ſi ſæculares decimas non ſoluant, aut fraudent, poteſt ſummus Põtifex in eos animaduertere, at nõ poſſet animaduertere, niſi in eos poteſtatem haberet, ergo habet poteſtatem in temporalia.

14 Præterea *ibid. Hebr. 7.* dicitur: *Qui benedicit, maior eſt: qui benedicitur, minor*: ſed Pontifex benedicit Reges: ergo eſt illis maior: atqui maior poteſtatem habet in minores: ergo Pontifex poteſtatem habet in Reges. Tum quia Pontifex non benedicit Regem, quatenus homo eſt, ſed quatenus Rex, imò ipſam dignitatem Regiam benedicit: ergo Rex, nedum quatenus homo, ſed quatenus Rex, imò ipſamet dignitas Regia Papæ ſubiicitur: ſed ſubiectio ſupponit poteſtatem in eo, cui ſubiicitur; eſt enim correlatiuum illius: ergo Pontifex
ha-

habet poteſtatem in Reges, quatenus Reges, ſeu in Regiam dignitatem. Tum quia Regia poteſtas formaliter eſt regulanda per Chriſti Domini legẽ: quapropter *Deut.*17. Regibus mandatur à Deo, vt ſecum habeant legem, ſecundùm quam iudicent: ſed Papa eſt ſupra omne regulatum per legem, totius enim Iudex eſt legis, & iudicantium per legẽ: ergo habet poteſtatem in Reges.

15 Item omnipotentia Dei in naturalibus per ſpiritualia mouet corporalia ad ſuas actiones: Angeli enim mouent corpora cœleſtia &c., ſed ita ſe habet prouidentia in moralibus, ſicut omnipotentia in naturalibus, Deus enim in omnibus ſibi ſemper vniformis exiſtit in operando, & regendo naturas iuxta modum, quo illas produxit: ergo prouidentia per poteſtatem ſpiritualem mouet, & regit poteſtatem verſantem circa corporalia: at poteſtas Papæ eſt ſpiritualis, & Regia corporalis: ergo Papa habet poteſtatem indirectam in corporalia, mouendo ſcilicet Reges ad gubernandum.

16 Prob.4. *ex pſ.*144. *Gloriam Regni tui dicent, & potentiam tuam loquentur, vt notam faciant filiis hominum potentiam tuam, & gloriam magnificentiæ Regni tui.* Quanuis autem Regnum Dei aliquando ſumatur pro Eccleſia triumphante, vt in hunc locum ſumitur *à B.P.Aug.*, attamen aliquando etiam ſumitur pro Eccleſia militante: vt *à D.Greg. hom.*12 *in Matth.*, vbi ſuper illud: *Colligent de Regno eius omnia ſcandala*; ait: *Regnum Cœlorum præſentis temporis Eccleſia dicitur*: idcirco B.*P. lib.*18., & 19.*de Ciu.* Dei docet Regnum Chriſti in duas di-

diuidi ſocietates, quia vna pars ex fide viuens peregrinatur in terris, & Eccleſia militans nuncupatur: altera iam regnat in Cœlis beata. Ex quo ſic. In Eccleſia militante eſt poteſtas Chriſti viſibiliter ſenſibiliter gubernans omnes fideles: ſed Chriſti poteſtas eſt ſuper Reges, & Regna; dicitur enim *Rex Regum*, *Dominus Dominantium*, quod verifificari non poſſet, niſi poteſtatem ſuper Reges, & Dominantes haberet: ergo in Eccleſia eſt poteſtas viſibiliter sẽſibiliter gubernans omnes fideles, quæ eſt ſuper Reges, & Regna; atqui hæc poteſtas non eſt, niſi in Papa, qui eſt eius Vicarius, & tenet primatum, qui non eſt, niſi Chriſti poteſtas ab eodem Papæ collata: vt diximus *art.* 1., ergo in Papa eſt poteſtas ſuper Reges, & Regna. Mi. eſt euidens. Ma. etiam probata eſt *art.* 1., quia Eccleſia gubernatur magiſterio ſenſibili; ideo in illa eſt poteſtas viſibiliter ſenſibiliter illam gubernans. Tum quia in regno eſt poteſtas Regis, qua regitur Regnum modo, quo regi poteſt: ſed Eccleſia militans eſt Regnum Chriſti, quod nequit regi, niſi poteſtate ſenſibili: ergo in ipſa eſt Chriſti poteſtas ſenſibiliter illam gubernans.

17 Conf. I*n Concilijs generalibus* eſt poteſtas exauthorandi Reges, & transferẽdi eorũ Regna, & ditiones; ſed Concilia repræſentant Eccleſiam; ergo in Eccleſia eſt poteſtas exauthorandi Reges, & transferendi eorũ Regna, & ditiones; atqui Papa eſt *ſupra Concilia*, quę non habent hanc auctoritatem, niſi per Papam, vt *ſup.* oſtenſum eſt; ergo in Papa eſt hæc poteſtas ſimpliciter. Ant. prob. *Conc.*

Con-

Constantiense, seß. 17; quod fuisse legitimũ, & eius decreta *in Gallijs* recepta immota consistere, *ac totius Ecclesiæ usu confirmata, atque ab Ecclesia* Gallicana *perpetua religione conseruata*; asserit proposit. 2. *Cleri Gallicani*, statuit pęnam depositionis, ac priuationis *dignitatis, etiamsi Regalis existat, & beneficii Ecclesiastici, vel sęcularis his, qui Sigismundo Romanorum, & Hungariæ Regi Aragoniam* petenti vim, aut iniuriam inferrent; *& seß.* 37. decernit priuationem *omnium beneficiorum, dignitatum, & honorum Ecclesiasticorum, & mundanorum &c. etiamsi Episcopalis, Patriarchalis, Cardinalatus, Regalis sit dignitatis, aut Imperialis, quibus sint ipso facto priuati*; si *Petro de Luna* obedientiã præstant, vel opẽ. Item *Basileense* in saluocõductu Legatis Pontificiis dato *in congregatione gen. die* 18. *Iulii* anno 1435. in virtute S. obedientiæ mandat omnibus Christifidelibus *cuiuscunque dignitatis spiritualis, & tẽporalis, etiamsi Regali, Ducali &c. sub pęnis, sententiis, cẽsuris in Cõstãt; & Senen. Syn. contẽtis, præfatos Legatos lædant, impediant &c.*, hoc autem *Concilium* fuisse legitimum vsque *ad seß.* 26., quia legati Pontificis solùm *post seß.* 25. discesserunt, acriter contendit *Natalis sęc.* 14. *dissert.* 8. *art.* 3; sed prædictus saluusconductus datus fuit die 18. Iulij 1432., *seßio* autem 26. peracta fuit pridie Kal. Augusti 1437; igitur si vsque ad hoc tempus *Concilium* fuit legitimum omnia præcedentia rata esse debent; & firma, & ideo etiam sententia lata in præfato saluoconductu. Ex quibus sic arguitur. Decreta *horum Conciliorum perpetua religione conseruantur ab Ec-*

clesia

clesia Gallicana, quia continent Papam ſubdi *Concilio* ita, vt irreligioſus ab ipſa habeatur, qui illa non recipit; ſed etiam continent Reges poſſe *à Conciliјs* ſuis dignitatibus exui, & bonis temporalibus priuari: & hoc non ſeruat, ſed reiicit Eccleſia Gallicana: ergo religionem ſeruat ſolùm contra Papam, non contra Regem: quænam autem ſit religio contra Papam religioſa ſolùm erga Regem ipſa conſideret. Ergo *in Conciliis generalibus ex Aduerſariorum* ſententia admittenda eſt poteſtas ſuper Reges, & Regna: ni fortè auctoritatem ſibi ineſſe præſumerent approbandi, quod libet, & reprobandi, quod diſplicet, ex illis, quæ ſtatuta ſunt *à Conciliis.*

18 Sed quia *hæc Concilia* ab omnibus alijs tanquam illegitima habentur, idcirco à legitimis eſt arguendum. *In Conc. Rom.* III. *ſub Greg.* VII. *Henricus* IV. *Germaniæ Rex* fuit depoſitus, eius ſubditi à iuramento fidelitatis abſoluti, & Regnum traditum *Rodulpho Teutonico* occupandum; quod fuit confirmatum *in Concilio Rom.* VII., VIII., *&* X., *& ſub* V*rb* II. *in Conc.* Rom. I., *& in Lat. ſub Paſchali* II. Nec eſt audiendus *Natalis*, qui aſſerit hoc *à Greg.* nimis audacter factum fuiſſe: præiudicat .n. nedum integritatis huius Sancti Pontificis, ſed etiã probitati tot Prælatorum, qui *hiſce quinque Conciliis* affuerunt, & qui id ſua auctoritate approbantes conuincunt non eſſe audiendos, qui illud reprobare conantur. Præterea *Lat. ſub Alex.* III. *Fridericum I.* Imperatorẽ priuat imperio anno 1168., quæ priuatio repetita fuit *in Conc. gen. Lat.* III., *&* IV.

IV. anno 1215. celebratum *sub Innoc.* III. ſtatuit, quòd ſi Reges contempſerint purgare terram ſuã ab hæretica prauitate, excommunicantur: & ſi per annum excommunicationem neglexerint, certior fiat ſummus Pontifex, vt vaſſallos eximat à fidelitatis iuramento, & terram illam catholicis occupandam exponat. *Et in Conc. Lugd.* I., quod fuit *generale* XIII. *teſte Summa Coriolani ab* Innoc. IV. *Fridericus* II. I*mp.* fuit depoſitus, & ſubditi à iuramento fidelitatis abſoluti: Ergone etiam iſtud nimis audacter factum dicent *Aduerſarii*, qui Spiritus S. aſſiſtentiam *ſolis Conciliis generalibus* tribuunt, cùm Spiritus S. non ad temerè audendum, ſed ad iuſtè ſanciendum aſſiſtat?

19 Vel ergo dicendum eſt *Aduerſariis* nullam ineſſe *Conciliis generalibus* poteſtatem ſubiiciendi ſibi Reges, & Regna: & ex hoc deducentur ad aſſerendum à fortiori nullam in illis eſſe poteſtatem ſibi ſubiiciendi Romanum Pontificem, cuius poteſtas procul dubio poteſtate Regum temporalium maior eſt, & ſuperior: & poteſtas, quæ non poteſt in inferiorem, à fortiori non poteſt in ſuperiorem: quod contradicit tertiæ, & quartæ propoſitioni, vel dicendum *canones Conciliorum generalium* non eſſe ſpiritu Dei conditos, quod repugnat tertiæ propoſitioni: vel tandem, quòd licèt *Concilium generale* hac gaudet poteſtate, non tamen illam Pontifex habet; quod contradicit primæ propoſitioni aſſerenti *ipſi Eccleſiæ* (quam repræſentat *Concilium generale*) *rerum ſpiritualium, & ad æternam ſalutem pertinentium, non autem ciuilium*, ac

temporalium à Deo traditam potestatem. Ex quibus liquet omnia eorum dicta esse contradictionibus plena.

20 Prob. 5. *ex canon. c. Venerabilem de elect., & electi potest.* habetur à Papa fuisse translatum Imperium *ad Germanos à Græcis. dist. 22. c. omnes*, quòd potestas Papæ habet instituere dignitatem cuiuslibet ordinis, ipsa verò à solo Christo instituitur; & quòd Christus tradidit *Petro* clauigero *iura terreni, & cælestis imperij*; quod habetur etiã *extra vnica c. si fratrem*; ex quo *Glos.* arguit Papã vtrunque gladium tenere, scilicet *spiritualem*, & *materialem*, aliter non duas claues, sed vnam tantùm gestaret. Idem colligitur *dist. 63. c. tibi Domine*; 17. *q. 6. c. alias*; *c. nos sanctorum*, & *c. iuratus* 1. *q. 4. c. quia Præsulatus, & dist. 96. c. duo; & c. ad apostolicæ de sentent., & re iudicata in 6.* Innoc. IV. *præsente Concilio* priuat Imperio *Othonem* IV., quia Ecclesiæ bona vsurpauerat, *extra vnica. Si fratrem* Io. XXII; excommunicat, & priuat Imperio *Ludouicum Bauarum*; *extra vnam sanctam inter communes de maiorit., & obed., & extra meruit de priuilegiis* habetur *Petro* datum fuisse vtrunque gladium; potestatem Regiam subiacere spirituali, à qua habet corripi, & iudicari, illa autem à solo Deo iudicatur; & *c. alius*; & 15. *q. 6. Zacharias* deposuit *Childericum Regem Francorum*, tanquam inutilem, & inhabilem Regno, ac in eius locum *Pipinum* patrẽ *Caroli Magni* substituit.

21 *Maimburg* ait Papã consuluisse. Sed reiicitur, quia *Eginhardus Caroli Magni* à secretis ait: *Hildericus*

ricus Rex iussu Stephani Pontificis Romani depositus, ac detonsus, & in monasterium detrusus est; & *Rhegino in Chronico*: I*ussit Papa per auctoritatem Apostolicam Pipinum* R*egem creari*; idem habent *Annales Francici à Pythæo* editi.

Natalis conatur ostendere hanc historiam, fabulam esse; in primis autem ait *Eginhardum* fateri se nihil scripsisse de natiuitate, infãtia, & pueritia *Caroli Magni*, quia tunc nullus viuebat, qui illorum temporum notitiam haberet, adeoq; multò minùs sciuit res gestas *ante Carolum Magnum*. Idẽ dicit *de Theophane*, & *Cedreno. Annales autem Laureshamenses, Pythaani, siue Fuldenses, Loiseliani, Tiliani, & Bertiniani, & Metenses* accepisse hanc fabulam *ab Eginhardo*; à quo eam acceperunt *Amoini*, R*hegino, Ado Vien., Marian. Scot., Herman; Scafnaburgen.*, & *Sigebert. Otho* autem *Frisingen.*, & *Abbas* V*spergen.*, & *Egiluuardus, Nangius, Trithemius*, & Gaguinus *ex eodem Eginhardo*; *Blondum* verò, & P*aulum Æmilium* nimis distare ab illis tẽporibus. Probat autem fabulam esse. 1. quia *Anastasius* B*ibliothecarius*, & *Flodoardus in vita Zachariæ* de hac re mentionem nõ faciunt. 2. quia *Zacharias* mortuus est ante electionem P*ipini*. 3. quia *Childericus* quindecim tunc erat annorum, & ideo agnosci non poterat, an esset inhabilis Regno. 4. quia *alii* scribunt *Zachariam, alii Stephanum* III. ipsum deposuisse &c.

Resp., quòd si *Eginhardus* ignorauit res gestas ante *Carolum Magnum*, quia tunc nullus viuebat, qui eas calleret; *si Blondus*, & *alii*, quia

nimis distarunt; quomodò potuit illas scire *Natalis*, qui magis distat, quàm *Blondus*, *& alii post Eginhardum*, qui certè eos scire non poterant, nisi ex traditione, si fortè aliqua reuelatio facta non fuerit; traditio enim haberi non poterat, quia nullus viuebat conscius huius rei. Mirum est, quòd neget tot historicorum fidem, qui fidem omnium sæculorum, omniumque gentium meruerunt. Ad 1. autem, quod est arg. à negatiuo, nihil concluditur; ex eo enim, quòd aliquis omiserit scribere aliquod factum, non colligitur illud factum non fuisse. Ad 2. dicitur *Zachariam* rem incepisse, quã terminauit *Stephanus* III., adeoque vtrique tribuitur. Ad 3. dicitur, quòd licèt inhabilitas, quæ ex malitia descendit, in parua ætate cognosci non queat, attamen quæ ex naturali hebetudine oritur, potest apprehendi, viuacitas enim maximè in iuuentute obseruatur: Ad 4. dicitur, vt ad 2., & ad alia, quæ congeruntur ex solutione obiectorum patebit responsio.

22 Prob. 6. Nequit esse plena potestas per ordinem ad aliquem finem, nisi extendatur ad promouenda media, quæ ad illum conducunt; & ad rescindenda, quæ auertunt ab illo; sed Papa habet plenam potestatem per ordinem ad vltimum finẽ hominis, qui est salus æterna, vt fatentur *Aduersarii*; quia habet *Claues Regni Cælorum*, quod est locus æternæ salutis; ergo habet potestatem per ordinem ad ea, quæ conducunt, & auertunt ab æterna salute. Atqui temporalia conducunt, si in pios vsus conuertantur; & abducunt, si prauum diri-

gan-

gantur in finem;ergo habet poteſtatem conceden-di, & reſcindendi temporalia.

23 Tandem ius defenſiuum habet pro obie-cto euerſionem cuiuſuis deſtructiui; ſed Papa ha-bet ius defenſiuum Eccleſiæ,quia nedum habet ius paſcendi oues, ſed etiam euertendi lupos, qui eas quærunt in perditionem; ergo habet ius euertendi quodlibet deſtructiuum Eccleſiæ.At Rex in hære-ſim lapſus poteſt Eccleſiæ deſtructionem moliri: ergo poteſt eum auertere à Regno:non enim dici-mus poſſe ſine cauſa, quæ in grauiſſimum Eccleſię non redundet præiudicium,vt *inf.*

24 Obiic. 1. *Num.* 18. vetitum fuit *Aaron*, *eiuſque filiis* habere partem hæreditatis *in populo Hebraico*; & præceptum fuit, vt viuerent de deci-mis, primitiis, & oblationibus; ſed Papa tenet lo-cum *Aaron*: ergo ei vetitum eſt, ne ſe immiſceat his temporalibus. 2. *Luc.* 10. *Nolite portare ſaccu-lum,neque peram*;quæ ſunt res temporales:ergo ex præcepto Chriſti nequit Papa ſe immiſcere tem-poralibus.3.*Matt.*22.R*eddite,quæ ſunt Ceſaris,Ce-ſari*; *& quæ ſunt Dei*, *Deo*: quibus verbis innuitur poteſtatem ſeculare nõ eſſe reducendam in Eccle-ſiaſticã.4. R*om.*23.*Omnis anima poteſtatibus ſubli-mioribus ſubiecta ſit*; ſed ſi poteſtas Regia reduce-retur in Papam, ſufficeret ſubiici Papæ:ergo idem. 5. 2.*Ad Tim.*2. *Nemo militans Deo temporalibus ſe immiſcet*: ſed Papa militat Deo,cùm ſit militantiũ Caput, ergo idem. 6. 1.*Pet.*2. *Obedite Præpoſitis etiam dyſcolis*: ergo quamuis Reges ſint mali,obe-dientia de iure Diuino eſt eis præſtanda, & ideo

nec etiam à Papa, qui non potest ius Diuinum immutare, ab obedientia possunt absolui. 7. Christus non expulit Regno *Herodem*, quanuis impium, asserens Regnum suum non esse de hoc mundo: ergo idem dicendum de Papa, qui debet esse Christi imitator, cùm sit eius Vicarius. 8. *Omnis potestas est à Deo*: ergo idem.

Resp. ad 1. *cum Fund. Doct. vbi s. p. 2. c. 1., & 2.*, quòd primò vetuit Deus filiis *Aaron, & Leui* possidere temporalia: deinde *Num. 35.* concessit eis vrbes, & suburbana: vt eos edoceret clericos, vt potè Diuinis dicatos, non debere sollicitudinem principaliter ponere in his temporalibus, vt liberiùs Diuinis rebus vacarent. Non tamen simpliciter prohibuit illa possidere, quia ea illis concessit: aliter nec etiam laici possent possidere: habetur enim *Luc. 14. Nisi quis renunciauerit omnibus, quæ possidet, non potest meus esse discipulus*: quod intelligendum est de omni christiano, qui est Christi discipulus, cùm legem Christi discere debeat. Explicatur autem de renunciatione secundùm principalem sollicitudinem, hæc enim temporalia sollicitanda sunt, tanquam necessaria, non tanquam principalia: vt dicitur *Matt. 6. Quærite primùm Regnum Dei, & hæc omnia adiicientur vobis.* Ad 2. ait eodem modo Christum priùs mandasse Apostolis, vt non haberent sacculum, neque peram: & postea *Luc. 22.* iussisse, vt sacculum, & peram haberent. Prohibuit autem primò, vt gentes videntes vitam mirabilem Apostolorum conuerterentur faciliùs ad fidem: & vt gentes conuersæ, non

in

in temporalibus, ſed in Deo, qui nulli deeſt, ſperarent. Ad 3. iam diximus reddi Deo, cùm redduntur *Cæſari*. Vel dicitur nihil concludi: ſi enim Papa deſignet alium altero in hæreſim lapſo, ſemper redduntur *Cæſari*: non enim dicimus poſſe Papam per ſe ipſum immediatè exercere imperiũ, & ſibi aſſumere imperii tributa. Ad 4. pariter diximus poteſtates ſublimiores *ex eod. Apoſt.* eſſe ſubordinatas: & ideo temporalem in ſpiritualem reduci: & licèt Papa reducatur in Deum, non ſufficit eſſe ſubiectũ Deo, non Papæ; ſicut licèt parentes reducantur in Deum: attamen non ſufficit filiis ſubiici Deo, non parentibus, ita licèt Reges reducantur in Papam, non ſufficit ſubiici Papæ. Ad 5. dicitur, vt ad 1., & 2. Ad 6., quòd licèt obedientia ſit ſuperioribus præſtanda de iure Diuino: attamen non eſt de iure Diuino tales perſonas eſſe ſuperiores, ſed de iure humano: & ideo per hominem ſuperioritas adimi poteſt, cùm toti Eccleſiæ præiudicat. Ad 7., quòd licèt Chriſtus non expulerit H*erodem*, quia non poterat cauſas ſuæ paſſionis euertere: attamen non arguitur, quòd non fuerit eo ſuperior: ergo à pari. Dixit autem Regnum ſuum *non eſſe de hoc mundo*, non quia non eſſet R*ex vniuerſæ terræ*, & Rex R*egum*, vt docent *Scripturæ*: ſed quia illud non accepit à mundo, ſed à Deo. Vel quia Regnum terrenum comparatiuè ad Regnum Cœleſte, non eſt Regnum, ſed exilium: ideo quanuis Deus ſit Rex Regum terræ; attamen quando dicitur R*egnum Dei*, antonomaſticè intelligitur ſolùm Regnum Cœlorum: vt Io 3. *Niſi quis renatus*

tus fuerit ex aqua,& Spritu S., non introibit in Regnum Dei. Ad 8. dicitur, quòd omnis poteſtas eſt à Deo vel immediatè, vel mediante creatura; ſicut enim licèt omnis poteſtas ſit à Deo, non tollitur, quin aliquis Rex eligatur à populo; ita in caſu.

25 Obiic. 2. 1. *diſt.* 10. *c. quoniam* habetur; quòd Chriſtus officia poteſtatis vtriuſque propria diſcreuit; vbi *Gloſ.* ait, quòd hoc egit, ne vna, & eadem perſona vtranque exerceret. 2. Imperium habetur à Deo, non à Papa, qui non habet vtrunque gladium: vt 23. *q.* 4. *c. quaeſitum.* 3. Papa ſoluit tributum Imperatori pro Eccleſiæ pace, quam tenetur tueri: vt 11. *q.* 1. *c. magnum, &* 23. *q.* 8. *c. tributum.* 4. Iure Diuino omnia ſunt communia, iure autem humano, ſcilicet Imperatoris, eſſe propria; vt *diſt.* 8. *c. quo iure.* 5. Imperator habuit ius eligendi Papam, cui renunciauit, vt 63. *diſt.* 11. *c. Adrianus, & c. Antipapa.* 6. Papa non intendit iudicare de fœudo, ne minuat, aut turbet iuriſdictionem Regis Franciæ; *extra de Iudic. c. nouit.* 7. Non licet in temporalibus appellare ad Papam: *de appellat. c. ſi duobus* §. *Denique.* 8. Ad Regem, non ad Eccleſiam ſpectat iudicare de poſſeſſionibus: *extra qui filii ſint legitimi c. cauſa, & ibid. c. per venerabilem* dicitur Rex Francorum in temporalibus non recognoſcere ſuperiorem. 9. Imperator nequit accipere iura Pontificatus, nec Pontifex Imperatoris. *c. quoniam diſt.* 10., *& c.* 9. *diſt.* 96., *& c.* 7. *de appellat. & c.* 7. *qui filii ſint legitimi* dicitur; quòd ſicut Pontifex non habet ius introſpiciendi in pala-

tium,

tium, ac Regias veſtes deferendi; ſic nec Imperator in Eccleſiam introſpiciendi, & electiones in Clero peragendi.

Reſp. ferè omnia hæc vna dilui reſponſione: dicitur enim vera eſſe de poteſtate quoad vſum, non quoad nutum. Ad 1. igitur noluit Christus eandem perſonam exercere vtranque poteſtatem, & ideo habere ad vſum, exercitium enim, & vſus idem eſt: & hoc ne Papa diſtrahatur à Diuinis, vt diximus: non tamen ſequitur Papam illam nō habere ad nutum; ſicut enim quanuis Christus noluerit vti poteſtate regali, non ſequitur illam non habuiſſe ad nutum, ita à pari. Ad 2. dicitur haberi principaliter à Deo, non à Papa, qui illud non habet ad vſum. Ad 3. dicitur *cum noſtro* V*iterb.* ſolui tributum pro ſtipendio defenſionis Eccleſiæ, non pro ſubiectione; hoc tamen ſtipendium ſoluitur tantùm pro ijs rebus, quæ poſsidet Papa iure humano, vt ſunt ciuitates, non pro ijs, quæ poſſidet iure Diuino, vt ſunt decimæ. Ad 4. dicitur diſtributionem prædiorum fieri per vſum poteſtatis, ideoque pertinere ad Imperatorem, quanuis diuiſio generaliter ſumpta ſit de iure Diuino poſitiuo, vt diximus *de Leg. q.* 1. *art.* 3. §. 1. *n.* 40., de iure autē Imperiali eſt, quòd *hæc villa* in particulari *ſit mea.* Ad 5. dicitur tale ius ei fuiſſe collatum ad tempus ab Electoribus ad ſeruandam Eccleſiæ vnitatem. Ad 6. dicitur Papam non iudicare de fœudo, quia hoc importat vſum poteſtatis. Ad 7. reſp. *Fund. Doct. vbi ſ. p.* 3. *c.* 1. 4. & 5., vbi dat plures reſponſiones, non licere appellare ad Papam, tanquam

ad

ad habentem poteſtatem ad vſum, licere tamen; tanquam ad habentem poteſtatem ad nutũ; propter quod non licet, niſi in cauſis grauiſſimis inuehentibus aliquod fidei periculum; ad ſuperiorem enim maiores cauſæ tantùm ſunt deferendæ; maiores autem cauſæ ſunt, quæ tangunt fidem, quam Papa poteſt, & debet tueri. Vel non licere ſecundùm legem communem, & ordinem agendi, conc; ſecundùm legem ſpecialem, neg. Ad 8. dicitur pariter iudicare de poſſeſsionibus importare vſum poteſtatis terrenæ, & ideo non ſpectare ad Papam; non tamen per hoc euincitur Papam non habere terrenum gladium ad nutum; & ſic tantùm Papa eſt ſuperior omnibus. Idem dicitur ad 9.

26 Obijc. 3. *Hug. de ſacram.* ait, quòd ſpiritualis poteſtas nequit præiudicare temporali; & D. *Bern.* ait, quòd Papa in inſignijs temporalibus ſuccedit *Conſtantino*, non Chriſto; ergo idem. 2. Nulla poteſtas poteſt ſe extendere extra ſuum obiectum; ergo idem: nam obiectum poteſtatis Papæ ſunt ſpiritualia; & obiectum poteſtatis Regiæ ſunt corporalia.

Reſp. ad 1. neg. conſ. ant. enim verum eſt de poteſtate quoad vſum; Papa nanque nequit per ſe ipſum exercere poteſtatem Regis in eius Regno, ſic ſiquidem ei præiudicaret; & inſignia temporalia important quoque poteſtatem quoad vſum; & ideo conſ. procedens de poteſtate quoad nutum non infertur. Ad 2. diſt. ant. Nulla poteſtas poteſt ſe extendere extra ſuum obiectum, vel principale, formale, & directum, vel ſecundarium, reducibi-

le,

le, & indirectum, conc; tantùm principale, neg; corporalia autem ſunt obiectum ſecundarium, reducibile, & indirectum.

27 Obiic.4. Chriſtus, vt homo, non habuit poteſtatem in Reges; ſed Papa habet poteſtatem à Chriſto, vt homo; ergo idem. 2. Arma ſacerdotum ſunt lacrimæ, & preces; vt habetur *diſt.36.c. vltimo*: ergo idem. 3. In primitiua Eccleſia Papæ non ſe oppoſuerunt tyrannis, nec ipſos depoſuerunt. 4. Sequeretur Papam poſſe armata manu aggredi Principes, omnia implere ſanguine; ſed hoc eſt abſurdum: ergo idem.

Reſp. ad 1. neg. ma., nam ex vi vnionis hipoſtaticæ communicata eſt naturæ humanæ Diuina poteſtas, ſicut ei communicata fuit Diuina natura. Præterea Papa eſt Vicarius Chriſti, vt homo, & vt Deus eſt. Ad 2., quòd quando lacrimæ, & preces non obtinent, poſſunt aliis committere, vt vim faciant, quod eſt habere poteſtatem ad nutũ. Ad 3. dicitur, quòd in primitiua Eccleſia non expediebat, debebat enim decorari ſanguine martyrum. Ad 4. neg. ſeq; Papa enim nequit exercere vſum poteſtatis terrenæ per ſe ipſum, ſed iubere, vt alter exerceat.

28 Caſus autem, in quibus Papa poteſt euaginare gladium materialem, quem ſemper tenet in vagina, quia illum ſolùm habet ad nutum, decem aſſignantur *à Fund.Doct.*, qui tamen reducuntur ad vnum, ſcilicet ad periculum grauiſsimum euerſionis fidei.

ART.

ART. VII.
Quid sit Regalia?

1 POstquam vidimus Papam in temporalia Regum posse indirectè: sequitur videndum è contra de potestate Regum in spiritualia, vel spiritualibus annexa; quæ potestas solet appellari singulari nomine *Regalia*. Quoniam autem quæstiones circa hanc materiam nunc temporis resumptæ peregregiè tractantur *à duobus celeberrimis anonimis Auctoribus* librorum *qui causa Regaliæ, & Regale sacerdotium* inscribuntur: ideo solùm tradere *Regaliæ* nationem statuimus: ex qua tamen faciliter deduci poterit resolutio dubiorum.

2 Quoniam autem plures definitiones circunferuntur, quæ quia potiùs formatæ sunt ad rescindenda, aut eludenda dubia, quàm ad quiditatem declarandam, vt est illa, quam tradit *Natalis*, definitio autem debet esse certa *apud omnes*, quia debet esse per partes essentiales, quæ aliter se habere non possunt; ideo definitur *ius quoddam custodiæ, & depositi, vel etiam perceptionis fructuum alicuius beneficii Ecclesiastici vacantis sine cura animarum, & nominandi promouendum*. In hoc omnes conueniunt. Dicitur *custodiæ, & depositi*: quia aliqui habent solùm seruare fructus tradendos postea electo beneficiato. Dicitur *vel etiam perceptionis*: quod dupliciter debet intelligi. 1. Quando à fundatoribus illius beneficii tempore fundationis fructus illi reseruati fuerunt. 2. Quando Papa

per-

perceptionem illorum concesit: vt Regibus *Galliarum* concessum fuit ob beneficia Ecclesiæ præstita *ab Innoc.*III.,*Clem.*IV.,*& Greg.X.* ita, vt tertia pars distribuatur pauperibus, & reliquum contra hæreticos insumatur.

3 Dixerunt *aliqui* hoc ius esse insitum coronæ ex natura sua; sed reijciuntur, quia ius erga res Diuinas, vel Diuinis coniunctas directè competit potestati spirituali, quæ insidet Papæ, non temporali, quæ competit Regibus: quamuis enim possit dici coronæ insitum, quatenus filij Regum acquirentes coronam acquirunt hoc ius, quando Pontifex illud etiam ad descendentes in concessione distendit: attamen non est ex natura sua; quia præcisa tali concessione nulla potestas in spiritualia, vel spiritualibus coniuncta cuilibet laico potest cõpetere. Præterea si esset sic innatum hoc ius, illud Summi Pontifices non concessissent, vt diximus.

4 *Alij* putarunt, vt *Natalis*, hoc ius extendi etiam ad decimas: postquam decimæ computatæ sunt à Regibus inter bona nobilia; quia tunc decimæ considerantur, vt quid accessorium, quod *naturam sequi congruit principalis*. Sed hoc reijcitur, quia decimæ iure Diuino debentur solis sacerdotibus, & clericis, alij verò fructus iure humano; sed quod debetur iure Diuino, principaliùs debetur, quàm id, quod debetur iure humano; nam ius Diuinum est potius, & principalius humano; ergo decimæ nequeunt ad hoc ius pertinere.

5 Triplex lis circa Episcopatus erupit. Prima

cir-

circa inuestituras. Secunda circa homagia, pædagia, & tributa. Circa Ecclesias ab immemorabili à iure Regaliæ exemptas. Etenim postquam Episcopi ceperunt feuda possidere, ceperunt Reges inuestituras eis tradere feudorum; quapropter Episcopi à Rege accipiebant crucem, & anulum. Has inuestituras prohibuere *Greg.* VII; *Vrban. II*; *Victor.* III; *& alij*. Postea ceperunt Reges exigere ab Episcopis pedagia, homagia, & tributa; quæ etiam abolita fuerunt à *Calisto* II. Tandem orta fuit lis de perceptione fructuum; quanuis enim à Pontifice fuerit concessa, vt diximus; attamen subortum fuit dubium, an hoc ius extendi deberet etiam ad Ecclesias ab immemorabili exemptas; & licèt *Concilium Lugdunense* præsente Pontifice negatiuè resoluerit; adhuc tamen viget lis asserentibus *Aduersarijs à Concilio* non fuisse hoc maturè discussum, quod prorsus incredibile est; quia talis quæstio tunc temporis ardentissimè bulliebat; & contradictores reclamassent, si non fuisset maturo examine excussa. Sed quis non potest tergiuersari, euasiones, & latibula suæ sententiæ quærendo, quando vult apertam veritatem impetere? verborum phaleræ non desunt, quibus se contegant, apparentia argumenta, quibus se muniant, ne veritatis vi impetantur, non deficiunt. Circa hoc videantur *Auctores* superiùs nunquam satis laudati. Resolutio tamen colligi potest ex dictis *in superioribus articulis*; si nanque plena potestas est in Papa, à quo tale ius fuit concessum; & *Greg.* X. *in Conc. Lugdun.* declarauit non esse extendendum;

optimè, quid ſit dicendum, conſequitur. Ex eo etenim, quòd plena poteſtas ſit tantùm in Papa, deducitur, quòd non ſit in alio à Papa; & ex eo, quòd tale ius fuerit à Papa Regibus gratis conceſsum, infertur non eſse ex natura Regibus innatum, quia gratia ſuperadditur, non inſidet naturæ.

(.s')

(.s')

ART.

ART. VIII.

An de fide sit quenlibet Pontificem in particulari ritè electum esse verum Pontificem?

1 NOn loquimur de Pontifice schismaticè, vel dubiè electo, nam schismaticus non est verus Pontifex, nec dubius spectat ad fidem, quæ cum dubietate nequit consistere.

2 *Aliqui* negatiuè opinantur. *Turrecremata, Canus*, Bannes, *Castro lib. 1. aduersus hær. c.9. apud Gonet*. Sed iste loquitur tantùm de eo, quem non constat ritè, & canonicè electum fuisse: vnde pro hac sententia citatur immeritò.

3 Nostra sententia affirmatiuè respondet. *Ita Fund. Doct. Æg. de potest. Pontificia p. 2. c.4; & communiter omnes Theologi*; *aliqui* tamen putant tunc solùm de fide credendum esse verum Pontificem, quando proponit aliquod de fide credendum, quia tunc proponit se ipsum tanquam regulam fidei, quæ de fide est credenda. *Alij* verò censent de fide credendum esse verum Pontificem statim, ac constat ritè electum, & declaratum fuisse.

4 Vnica concl. De fide est quenlibet Pontificē in particulari esse verum Pontificem, & Caput totius Ecclesiæ statim, ac constat ipsum fuisse canonicè electum.

Prob. 1. *ex Matth. 16. Tu es Petrus, & super hanc petram ędificabo Ecclesiam meam, & portæ inferi non præualebunt aduersus eam*. Ex quo sic. De fide est habentem Pontificatum *D. Petri* esse verū Pontificem, & Caput totius Ecclesiæ; sed quilibet

Pon-

Pontifex Romanus in particulari canonicè electus habet Pontificatum *D.Petri*; ergo de fide est quenlibet *Pontificem Romanum* in particulari esse verum Pontificem, & Caput totius Ecclesiæ. Ma. patet; habetur enim expreſsè in verbis Christi Domini, & probata est *art.*1. Min. prob. Successor *D. Petri* habet Pontificatum illius; succedens enim alicui in aliqua dignitate illius habet dignitatem; secus ei in illa non succederet, vt constat; sed quilibet *Pontifex Romanus* est successor *D.Petri*; ergo habet Pontificatum illius.

5 Conf. *ex Conc. Ephes. c.* 16. decernente *D. Petrum per successores suos hucusque semper viuere, causasque decernere, semperque victurum esse*, sic. De fide est D.*Petrum* semper victurum esse in suis successoribus; quia *aduersus eum portæ inferi non prævalebunt*; sed *D. Petrus* est verus Pontifex, & eius successores sunt *Pontifices Romani* canonicè electi; ergo de fide est quenlibet *Pontificem Romanum* canonicè electum esse verum Pontificem.

6 Explic. magis *à Fund. Doct.* De fide est *D. Petrum* fuisse verum Pontificem; sed idem est Papa nunc, ac erat *Petrus*, quanuis non sit idem homo; sicut eadem est *Roma*, quanuis homines non sint ijdem; idem *Tyber*, licèt non eadem aqua; nam quoties aliquod permanens in pluribus successiuis durat; tunc eodem modo dicitur de vno, ac de alio successore; quia permanens de formali se habet, successiuum de materiali; ergo de fide est Papam esse verum Pontificem.

7 Prob. 2. *ex B. Patre Aug. ep.* 48., vbi vocat

Pontificem Romanum Regulam veritatis catholicæ; *& epist.* 157., vbi *Sedem Apostolicam Romanam* appellat *indubitabilem*; ex quibus sic. De fide est eum, qui est Regula infallibilis fidei, & qui tenet Apostolicam Sedem, esse verum Pontificem, qui solus est infallibilis, & regula veritatis, vt diximus; sed *Pontifex Romanus* est huiusmodi: ergo de fide est esse verum Pontificem.

8 Conf. Si non esset de fide Papam existentē pro tempore esse verum Pontificem, possemus citra fidei iacturam dubitare, an eius propositiones sint de fide credendæ: certum etenim est illas solas esse credendas de fide, quæ proponuntur à vero Pontifice: sed cons. est absurdum: nullam enim certitudinis stabilitatem haberet Ecclesia, quia posset dubitari de singulis proponentibus fidei sententias, quæ non proponuntur, nisi à Pontificibus in particulari pro tempore existentibus; & sic Ecclesia non esset fundata *supra petram*, idèst non haberet stabilitatem, sed per incerta nutaret: ergo absurdum est ant.

9 Prob. 2. pars concl. Pontifex statim, ac est electus, accipit à Deo potestatem super totam Ecclesiam: sicut episcopus, & sacerdos statim, ac sunt electi, accipiunt potestatem vnusquisque suam: ergo statim est verus Pontifex. 2. Plurimi fuerunt Pontifices, qui vel morte præuenti, vel nulla vrgente occasione nihil definierunt de fide: sed fuerunt veri Pontifices, & pro talibus tenentur communiter: ergo etiam, antequam quid de fide definiant, sunt veri Pontifices. 3. Ad hoc, vt quis sit verus

rus

rus Pontifex, ſufficit, vt ſit epiſcopus *S. Sedis Apoſtolicæ Romanæ*, ſed ſtatim, ac quis eligitur in Pontificem, eſt epiſcopus S. Sedis Apoſtolicæ Romanæ: ergo ſtatim eſt verus Pontifex. 4. Secus ſequeretur nullum fidelem teneri ante definitionem ei præſtare obedientiam debitam vero Pontifici: ſed hoc eſt hæreticum: ergo ante definitionem eſt verus Pontifex.

10 Obiic. 1. Vt aliquod ſit de fide formaliter, neceſſe eſt eſſe reuelatum explicitè à Deo: ſed talem hominem eſſe verum Pontificem non eſt explicitè reuelatum à Deo, nullibi enim reperitur hęc reuelatio, ergo talem hominem eſſe verum Pontificem non eſt de fide credendum. 2. Vt ſit certum aliquem in particulari eſſe verum Pontificem, debet conſtare tali certitudine, cui non poſſit falſum ſubeſſe, quòd ſit capax Pontificatus: ſed hoc non conſtat, quia non conſtat eſſe validè baptizatum: non enim infallibiliter conſtat de intentione miniſtri: ergo idem. 3. Si quis non epiſcopus eligeretur in Papam, deberet poſt electionem conſecrari in epiſcopum: non eſſet autem magis certum ipſum ſuſcipere perfectionem caracteris ſacerdotalis, quàm ceteri epiſcopi: ergo à pari.

Reſp. ad 1. omiſſa reſponſione *aliquorum* aſſerentium talem reuelationem eſſe factam in genere, idèſt *omnes ſucceſſores D. Petri ſunt veri Pontifices*: quod enim reuelatur in genere, non reuelatur in ſe ipſo formaliter, ſed in alio, & virtualiter, adeoque tantùm credi debet virtualiter implicitè in alio, non formaliter explicitè in ſe ipſo;

nam eo modo credi debet, quo est reuelatum. Neg. igitur mi., nam reuelatum est explicitè quenlibet successorem *D. Petri* in indiuiduo esse verum Pontificem: licèt illius nomen non sit expressum, quod non obstat, cùm terminus indiuiduus vagus æquiualeat termino singulari: vnde *hic homo* designando v.g. *Petrum* idem significat, ac *Petrus*: sic *quilibet successor Petri* designando talem personam idem significat, ac nomen proprium illius personæ. Ad 2. neg. ma., nam ad hoc, vt constet de fide aliqua veritas, non est necesse, vt de fide constent omnes veritates cum illa connexæ: v.g. ad hoc, vt constet de fide Christum esse hominem, non est necesse, quòd constet esse risibilem: ergo à pari. Ad 3. dicitur disparitatem esse, quia electio aliorum episcoporum non est essentialiter connexa cum regula fidei, cui nequit falsitas subesse, sicut est annexa electio Papæ. Sic potest etiam solui 2., quia aliquem esse baptizatum non coniungitur cum regula fidei, non enim omnis baptizatus est regula fidei, sicut cum ipsa necessariò coniungitur electio Pontificis.

11 Obiic. 2. Negans hunc Pontificem esse verum Pontificem non esset hæreticus, sed schismaticus, quia solùm scinderet Ecclesiam; modò non negaret esse *Petri* successorem; ergo idem. Prob. ant. Negans hanc hostiam numero esse consecratam, hunc baptismum numero esse validè collatũ non est hæreticus, dummodo fateatur baptismum ritè collatum validum esse; ergo à pari. 2. Non minùs necessaria est ad Ecclesiæ regimen electio

alio-

aliorum episcoporum, quàm electio summi Pontificis, sed ad regimen Ecclesiæ sufficit moralis certitudo, qua tenemus alios episcopos esse ritè ordinatos; ergo idem de Papa. 3. Non est de fide hos electores esse legitimos; ergo neque hunc Papam electum fuisse.

Resp. ad 1. dist.ant. Si negaret sciens, & prudens cum pertinacia, neg., negaret enim verum Petri successorem esse verum Pontificem, quod est contra fidem. Secus, conc; catholicorum autem *aliqui* hoc tantùm non prudenter, & sine pertinacia negant. Ad prob. neg. paritas; quia hæc numero hostia, vel baptismus non est regula fidei, cui nequit falsum subesse, sicut est summus Pontifex. Ad 2. neg. ma., nam electio aliorum episcoporum est tantùm necessaria secūdùm quid, idèst ad comodius; at verò electio Pontificis est necessaria simpliciter: quia sine ipso Ecclesia periret, non tamen sine aliis episcopis. Ad 3. neg. cons., nam veracitas Pontificis connectitur cum veracitate electorum: ideo non est necesse, quòd ista sit de fide, sicut illa, vt *supra* diximus.

12 Quæres, an Papa possit sedem mutare?

Resp. neg., est enim de iure Diuino: narrat siquidem *D. Ambr. orat. in Auxent. post ep.* 32., quòd *Petro*, vt se persecutioni subduceret, nocte mænia Vrbis Romæ egredi tentanti occurrit Christus, cui *Petrus*, *Domine*, inquit, *quò uadis?* Respondit Christus: *Venio Romam iterum crucifigi*. Significans se velle *Petrum Romæ*, non alibi crucifigi. Quo accepto responso *Petrus* regressus *Romæ* crucifixus

fuit: & ibi ex præcepto Chriſti Eccleſiam ſibi, & ſuis ſucceſſoribus fixit; cui hæc, & alia ſcripta, ac ſcribenda humili, ac ſincera reſignatione ſubmittimus.

(.s·)

FINIS.

(.s·)

SYLLABVS RERVM

 tan-

num

FI-

MAR-

Po-

Tem-

